

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Факультет іноземних мов

ПЕРЕКЛАД:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Вінниця 2023

Навчально-методичний посібник «Переклад: теоретичні та практичні аспекти» для здобувачів освітньо-професійної програми «Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно) (англійська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) перша – англійська / Укладачі: Камінська М. О., Малащук-Вишневська Н. В., Брик М. М., Турчанінова Н. Ю. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2023. 200 с.

Рецензенти:

Прадівлянна Людмила Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Кондратюк Алла Леонтіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов з курсом латинської мови та медичної термінології Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова.

Затверджено на засіданні кафедри міжкультурної комунікації, світової літератури та перекладу факультету іноземних мов

(протокол №6 від «19» січня 2023 р.)

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету іноземних мов

(протокол №5 від «2» лютого 2023 р.)

ПЕРЕДМОВА

Навчально-методичний посібник «Переклад: теоретичні та практичні аспекти» укладений для здобувачів освітньо-професійної програми «Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно) (англійська)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) перша – англійська.

Переклад залишається однією з тих дисциплін, що забезпечують найтісніші міжпредметні й міжаспектні зв'язки у процесі навчання в закладах вищої освіти. При перекладі навіть простих речень або нескладних текстів студенти намагаються відшукати змістові чи функціональні відповідники лексичним одиницям, граматичним структурам або стилістичним явищам іноземної мови, завжди свідомо чи несвідомо аналізують, порівнюють і відшукують відповідні спільні та відмінні риси у кожній з цих мов. Більше того, саме викладання і навчання перекладацьких дисциплін вимагає опори не тільки на споріднені філологічні дисципліни – лексикологію, граматику чи стилістику. У процесі перекладу текстів будь-якого функціонального стилю й тематики часто виникає потреба робити посилання, екскурси, наводити/шукати аналоги чи й підтвердження певних положень у таких навчальних дисциплінах, як література, загальне літературознавство, тощо.

Посібник «Переклад: теоретичні та практичні аспекти» складається з чотирьох розділів, які присвячені вивченню граматичних і лексичних аспектів перекладу та перекладу англійських фразеологізмів. Четвертий розділ посібника містить додаткові завдання з перекладу для самостійної роботи здобувачів.

Посібник містить теми, що підлягають з'ясуванню безпосередньо на лекціях, а також ті питання, що виносяться на практичні заняття і на самостійну роботу. Теоретичні положення кожної теми розраховані на інтенсивне їх вивчення, закріплення і практичне застосування. Це передбачає опанування студентами правил перекладу, що підкріплюються прикладами,

наведеними у матеріалі. Вивчення кожного тематичного блоку забезпечується комплексом вправ, на основі якого тренуються навички усного і письмового перекладу різних типів текстів (художнього, публіцистичного, науково-технічного).

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ГРАМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Переклад головних членів речення. Переклад *присудка*

- 1.1 Особливості перекладу часових форм дієслова
- 1.2 Узгодження часових форм
- 1.3 Форми наказового способу дієслова
- 1.4 Форми умовного способу дієслова
- 1.5 Форми пасивного стану дієслова
- 1.6 Форми непрямих способів дієслова
- 1.7 Переклад модальних присудків
- 1.8 Використання у перекладі фраз *if any, if at all, if anything* та *if ever*

1.2 Переклад головних членів речення. Переклад *підмета*

- 2.1 Формальний підмет *there*
- 2.2 *One* в англійському реченні
- 2.3 Займенник *it*
- 2.4 Анафоричні займенники *this/these, that/those*
- 2.5 Переклад герундію
- 2.6 Переклад інфінітиву
- 2.7 Особливості перекладу артиклів

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

РОЗДІЛ 4. ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

РОЗДІЛ 1. ГРАМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Переклад головних членів речення.

Переклад присудка

Особливості перекладу часових форм дієслова

У підрядних реченнях часу та умови часові форми **Present Indefinite**, **Present Continuous** та **Present Perfect** перекладаються формою *майбутнього часу* дієслова-присудка:

Unless a more explicit definition of the difference is given, such dilemmas will remain.	Якщо ця різниця <u>не отримає</u> чіткішого визначення, такі проблеми будуть залишатися невирішеними
If we permit this analysis, we may be accused of cheating	Якщо <u>вдатися</u> до такого аналізу, то нас закономірно <u>звинуватять</u> у тому, що ми підтасовуємо факти

У деяких випадках (зокрема, в метамовленнєвих реченнях) форма **Present Indefinite** може мати значення *майбутнього часу* і перекладатися відповідною формою:

In the next chapter I briefly consider major results	У наступній главі <u>будуть</u> коротко <u>розглянуті</u> (я коротко <u>розгляну</u>) головні результати
--	---

Форма **Present Continuous** звичайно перекладається формою *теперішнього часу*, однак у деяких випадках при перекладі цієї форми необхідно додавати слова та словосполучення "нині", "зараз", "на цей час" тощо, які конкретизують часове значення:

The method is receiving a lot of attention	Цьому методу <u>зараз</u> надають багато уваги
--	--

The reader gets an uneasy feeling that metaphors are taking over the argument	У читача складається неприємне враження, ніби <u>в цьому випадку</u> аргументацію витісняють метафори
---	---

Зрозуміло, що в тих випадках, коли в англійському реченні присутні відповідні обставини часу (*now, at present, presently* тощо), перелічені вище слова та сполучення слів додатково в український переклад не вводяться:

Evidence is <u>now</u> mounting that the object undergoes changes	Нині з'являється все більше даних про те, що цей об'єкт зазнає змін
It might be possible to obtain a great deal of information that is <u>presently</u> lacking in this field	Можна, ймовірно, здобути й більшу кількість даних, що на цей час відсутні в цій галузі знань

Форма **Present Perfect Active** перекладається в основному двома способами -- або формою *минулого часу*, якщо англійська форма позначає дію, яка завершилась у минулому, але її наслідки наявні у теперішньому, або ж *формою теперішнього часу*, якщо англійська форма позначає дію, що почалась у минулому і триває в теперішньому:

Smith (1993) has drawn a similar conclusion; our analyses are basically the same	Сміт (1993) <u>дійшов</u> подібного висновку, і результати наших аналізів в основному однакові
--	--

I have tried to highlight the difference between the two objects.	Я <u>спробував</u> висвітлити різницю між цими двома об'єктами
---	--

Some critics have questioned the validity of her methodology, noting that her analysis was based on unsystematic observation and intuition	Деякі критики <u>ставлять під сумнів</u> правильність її методики, відзначаючи, що її аналіз базувався на несистематичному спостереженні та інтуїції
--	--

Other publications, however, have continued, wholly or in part, his tradition	Однак інші публікації <u>продовжують</u> повністю або частково його традицію
---	--

Форма **Present Perfect Passive** звичайно перекладається *складним номінативним присудком*, який складається з дієслова "бути" (що у теперішньому часі не вживається) та *пасивного дієприкметника минулого часу або формою минулого часу дієслова- присудка*:

A misunderstanding has been appeared.	<u>З'явилося</u> якесь заперечення
---------------------------------------	------------------------------------

A somewhat similar approach has been developed in Kamp's recent work	Дещо схожий підхід <u>розроблено</u> у недавній праці Кемпа
--	---

This view has recently been challenged by other scholars Цей підхід інші науковці поставили під сумнів

Форма **Present Perfect Continuous** звичайно перекладається формою *теперішнього часу* дієслова-присудка. Іноді для відтворення тривалості дії, позначеної такою формою, в переклад може вводитися прислівник "**вже**":

Evidence for the Big Bang hypothesis has been accumulating for two decades Дані на користь гіпотези про "Великий вибух" накопичуються вже два десятки років

They have been dealing with this problem for many years Вони вивчають цю проблему вже багато років

Форма **Past Perfect** звичайно перекладається формою *минулого часу* дієслова-присудка. Іноді для чіткої вказівки на те, що дія, позначена цією формою, передувала у минулому іншій дії, в переклад доцільно вводити відповідні слова або словосполучення ("**до цього**", "**раніше**" і т.ін.):

It was surprising for us to find this, for such things had not been known to occur in nature. Ми були дуже здивовані, з'ясувавши це, адже раніше не було відомо, що таке зустрічається в природі

Особливо важливо позначати таким чином попередність у минулому однієї дії перед іншою при перекладі форми Past Perfect у тому випадку, коли мова йде про пріоритет відкриття тощо:

Two years ago they suggested that this could be done, as had been suggested in the same year by the Austrian group of researchers Два роки тому вони висловили припущення, що це можна зробити, але таке ж припущення було висловлено раніше групою австрійських дослідників.

Форма **Future Perfect** перекладається формою *майбутнього часу* дієслова-присудка. Іноді для чіткості вказівки на те, що дія, позначена такою формою, відбудеться у майбутньому раніше від іншої дії, у переклад можуть вводитися відповідні слова або словосполучення ("**вже**", "**на той час**" і т.ін.):

Before Miller's group begins their experiment, we will have obtained our first results. Поки група Міллера розпочне свій експеримент, ми вже матимемо свої перші результати.

ЗАВДАННЯ 1.1. *Перекладіть речення, звертаючи увагу на вибір адекватного способу перекладу часових форм дієслів-присудків:*

1. Definite proof to that effect is lacking
2. Evidence is mounting up that the bacteria may undergo some kind of transmutation.
3. In the next chapter, I first outline a framework developed of the results' interpretation.
4. This value may be subject to refinement when analyses are complete.
5. I argue in the following two chapters that this structure is one means by which tenable interpretations are sustained.
6. What I am suggesting is that this is not necessarily a consequence of the impact.
7. In the following, I first briefly describe the major arguments made by this approach, point out what I see as defective with those arguments, and then proceed to argue why the separation of the two categories is impossible in the analysis.
8. This idea has been implemented in various ways.
9. He has in fact misunderstood my position on both of these questions, in spite of quite explicit statements in the passages to which he referred.
10. Of course, this is an old problem to which there has been no satisfactory solution; our analysis is no worse than any other in this regard.
11. He has chosen not only to disagree with these views of foreign scholars; he has chosen not to represent their views at all.
12. Theorists have typically attempted to meet the challenge of new problems in those different and opposing ways.
13. The shortcomings of her analysis of this problem and the different aspects of the problem have been discussed carefully by Lang (1994).
14. And off he went without taking leave, having had enough of looking at her.
15. The past five months have seen a sharp drop in the supply of oil products to Ukraine.
16. Electoral reform has become urgent as governments have been elected by a smaller share of the electorate
17. Before we talked, Mary had been upset for three days. She had been crying all this time.
18. By the time I moved to Dublin I had written seven books and I was working hard on the eighth.
19. No sooner had I chewed my sandwich than somebody knocked at the door.
20. They won't have bought this house until the end of the week.

ЗАВДАННЯ 1.2 *Перекладіть речення, звертаючи увагу на вибір адекватного способу перекладу часових форм дієслів-присудків:*

1. – Що ти пищеш?

– Я пишу твір. Я пишу його дві години. Ми пишемо твори і диктанти щотижня. Минулого тижня ми писали. Напевно, наступного тижня ми будемо писати диктант.

Коли ти увійшла в кімнату, я писала про наш університет. На той час я описувала історію його створення майже півгодини.

– Ти вже написала свій твір, я сподіваюся?

– Ще немає.

– Якщо так піде справа, я думаю, і коли прийде Анна, ти все ще будеш писати свій твір.

– Напевно, я напишу його тільки до третьої години.

– Я завжди пишу твори дуже повільно.

– Минулого тижня нам задавали твір на тему «Мій робочий день», але я вже писала таке твір в школі.

2. Нік тільки що переклав ваш текст. Ось він!

3. Я переклала цю статтю на п'яту годину вечора. Чому ти не прийшов за нею?

4. Нік вже переклав текст, коли до нього прийшов його приятель.

5. Не турбуйтеся! Я перекладу текст до того часу, як ви повернетесь.

6. Коли ми приїхали в аеропорт вчора, всі пасажери нашого рейсу вже зареєструвалися і чекали запрошення на посадку.

7. Йде посадка на рейс 125 біля стійки 2. Поспішайте!

8. Олег Винник співав уже більше двох годин в телевізійному концерті, коли я прийшов.

9. Петро нервував, тому що не вивчив всі слова, які вчителька задала.

10. Актори репетирують п'єсу з самого ранку, але режисер не задоволений їх грою.

11. Що ти робив вчора, коли я тобі подзвонила?

– Я вечеряв, подивився газети, включив ТВ, коли прийшов мій друг. Я не знав, що він вже повернувся з Дніпра.

12. Як вчасно ви прийшли! Ми вже півгодини говорили про вашу останню статтю.

Узгодження часових форм

При перекладі англійських форм минулого часу у підрядних додаткових реченнях слід мати на увазі дію відсутнього в українській граматиці правила узгодженості такої форми з формою минулого часу дієслова-присудка головного речення. Тому форма **Past Indefinite** або **Past Continuous** у таких підрядних реченнях перекладається формою **менерішнього часу**, форма **Past**

Perfect -- формою *минулого часу*, а форма Future-in-the- Past - формою *майбутнього часу*:

The experimenter first made sure that the subject knew all the rules of the experiment.	Експериментатор насамперед <u>пересвідчився</u> , що піддослідний <u>знає</u> всі правила експерименту
---	--

Richards pointed out that similarity of attitude towards the two objects could account for some errors	Річардс (1995) відзначав, що деякі помилки <u>можна</u> <u>пояснити</u> подібністю ставлення до цих двох об'єктів.
--	--

In one experiment teachers were asked to indicate students who were experiencing considerable difficulty in English	В одному з експериментів учителям запропонували вказати тих студентів, які <u>відчують</u> значні труднощі у вивченні англійської мови
---	--

It was believed that this contrast would have been one of the easiest for the younger pupils to understand	Вважали, що учням молодших класів таке протиставлення зрозуміти буде зовсім нескладно
--	---

But soon I found out that this kind of work had already been done by Oates.	Але незабаром я встановив, що таку роботу вже <u>виконав</u> Оутс.
---	--

ЗАВДАННЯ 1.3 Перекладіть речення, звертаючи увагу на узгодження часових форм в англійській та українській мовах:

1. My friend asked me to explain to him how to solve that problem.
2. The doctor told Nick to open his mouth and show him his tongue.
3. The man told Kate not to be afraid of his dog.
4. The librarian told the boy to take that book and read it.
5. The doctor told Pete not to go for a walk that day.
6. Nick's mother told him not to eat too much ice cream.
7. The teacher told us to go home.
8. My mother asked me to buy some meat in the shop.
9. My mother told me to sit down at the table and do my homework.
10. Granny told Helen not to forget to clean her teeth.
11. The doctor told Mary not to sit up late.
12. He said that he had just received a letter from his uncle.
13. He told me that he was going to the theatre that night.
14. Mike said that he had spoken to Mr. Brown that morning.
16. Oleg said that his room was on the second floor.
17. He said that he was sure she would ring him up when she was back in Kyiv.
18. Misha said that he had seen them at his parents' house the year before.
19. He said that he had not seen his cousin that day.

20. She said that she did not go to that shop very often.
21. Tom said that he had already had breakfast and so he was not hungry.
22. He told her that he would do it that day if he had time.
23. I told them that I could give them my uncle's address.
24. The teacher told the class that they would discuss that subject the next day.
25. The woman told her son that she was glad she was there.
26. Mike said that they had bought those books that day.
27. She told me that now she could read my translation.
28. Our teacher said that Thackeray's novels were very interesting.
29. She said that we should read that book in the 9th form.
30. Nellie said that she had read "Jane Eyre" the year before.
31. Alec said that his friend lived in Vinnytsia.
32. The teacher told me that I had not done my work well.
33. The poor man told the rich man that his horse was wild and that it could kill the rich man's horse.
34. The rich man told the judge that the poor man's horse had killed his horse.
35. The woman said that that man had spoken to her on the road.
36. My classmate told me that he could not explain that rule to me.

ЗАВДАННЯ 1.4 *Попрацюйте в парах: перекладіть речення усно українською вашому партнеру, а він перекладе усно англійською враховуючи правило узгодження часових форм в англійській мові:*

Студент 1	Студент 2
1. The mother told the doctor that the children were in the nursery	1. The boy told his mother that he had no time for lunch that day.
2. The woman told me that I spoke English very well	2. My brother told me that he was going to become a doctor.
3. My uncle told us that he bought several newspapers every day	3. The teacher told the pupils that the following year they would have six hours of English a week.
4. He told me that he wanted to see me that day	4. She said that she was free that night.
5. Mother told me that she felt bad that day	5. The pupil told the teacher that he could do his homework after dinner
6. The teacher told Jack that she knew that he worked hard and added that he was a good boy.	6. The old man told the girl that she could sing perfectly and added that he thought that she would be a famous singer

7. My sister told me that I looked very well, much better than I had looked the day before.	7. She added that she thought I had recovered after my illness
8. My guest told me that I was an excellent cook and added that everything was very tasty	8. The student said that he could not answer that question because he did not understand it.
9. Boris said that he went to the south every year	9. He said that he was going to a health resort the next day.
10. Ann told us that they hadn't yet come	10. She told us that they had arrived in Odesa the day before.
11. I said that I had been in London the year before and added that my friends in London sometimes invited me to spend my holidays with them	11. Nick said that he had never been to London and added that he thought he would go there the following year
12. He said that he would not stay with his friends too long.	12. He told me that they were staying at the Europe Hotel
13. He said that they were leaving the following Monday.	13. The clerk told them that they could leave the key with the maid upstairs
14. Masha said that she usually spent her holidays in the south	14. She said that she had spent her holidays in Turkey the year before.

Форми наказового способу дієслова

Проста (синтетична) форма наказового способу дієслова-присудка може перекладатися кількома способами:

- ✓ В інструкціях, вказівках і т.ін. вона перекладається **неозначеною формою дієслова** або формою **наказового способу другої особи множини**:

In practice, you must proceed as follows: 1) switch the set on, 2) give it time to warm up, 3) adjust to one of the frequencies.

У використанні ваші дії повинні бути наступними: 1) увімкнути прилад, 2) дати йому прогрітися, 3) налаштувати на одну з частот.

Do not apply brakes suddenly

Не гальмуйте різко

Remove ice by application of hot water

Усуньте лід за допомогою теплої води

Ця форма наказового способу перекладається також **неозначено-особовою формою дієслова**:

Assemble the pipes in the following order: set the pipe with the inspection hatch on the hood, and bolt the pipe flange to the hood

Труби монтують у такій послідовності: установіть трубу з оглядовим люком на капот і прикрутіть фланець труби до капота.

- ✓ У реченнях метатекстового характеру (що звичайно регулюють перебіг комунікації) форма наказового способу перекладається формою **першої особи множини майбутнього часу**:

Consider first the following claim

Розглянемо спочатку наступну тезу

Take as an example MacIntire's account of Weber's theory.

Розглянемо, наприклад, аналіз Макінтайром теорії Вебера

Note that the principle makes no claims about the relationship of the constituents to one another

Зауважимо, що цей принцип не містить жодних вказівок на зв'язки компонентів між собою

- ✓ Аналітичні форми наказового способу перекладаються звичайно одним із трьох наступних способів.

- Модель "let + іменник-додаток + інфінітив" перекладається сполученням "**(не)хай**" з формою **майбутнього часу**, словами "**припустимо, що ...**" та формою **теперішнього** або **майбутнього часу** дієслова-присудка у складі підрядного з'ясувального речення:

Let T be a complete theory in a small language L.

Припустимо, що T -- повна теорія, викладена досить обмеженою мовою L (або: Нехай T буде повною теорією, викладеною досить обмеженою мовою L).

Let this be written as (7).

Хай це буде записано як (7)

- Із запереченням ця модель перекладається моделями " '**не дозволяйте'** + **неозначена форма дієслова**", " '**не дозволяйте, щоб'** + форма умовного способу" та " '**стежте/пильнуйте, щоб'** + '**не**' + форма умовного способу":

Do not let this difference exceed the set limits **Не дозволяйте** цій різниці перевищувати встановленої межі

Do not let this happen in an arbitrary way **Не дозволяйте, аби** це відбувалось довільним чином

Do not let them differ greatly **Стежте за тим, щоб** вони істотно не відрізнялися

- Модель "**Let me + інфінітив**" перекладається як " '**дозвольте мені**' + неозначена форма дієслова" або " '**хочу/слід**' + неозначена форма дієслова", а іноді — формою **першої особи множини майбутнього часу**

Let me conclude with a few observations concerning adequate laboratory facilities. **Дозвольте** мені закінчити кількома спостереженнями щодо належного лабораторного устаткування

Let me repeat that computers are of prime importance for this field of research. **Хочу повторити**, що для цієї галузі досліджень комп'ютери мають першочергове значення

Let me state the question in a slightly different way **Поставимо** питання дещо по-іншому

✓ Модель "**Let us + інфінітив**" звичайно перекладається формою **першої особи множини наказового способу** або **майбутнього часу дійсного способу**:

Let us attempt to place the evidence we have detailed here into a more coherent framework **Спробуймо** помістити дані, що були викладені вище, у чіткішу теоретичну перспективу

Let us observe, furthermore, that the hypothesis receives support as well from the results shown in Table 7 **Зауважимо**, крім того, що ця гіпотеза підтверджується також результатами, наведеними у таблиці 7

ЗАВДАННЯ 1.5 *Перекладіть інструкцію до використання Samsung SmartCam User Manual :*

- Before using, read all instructions on this manual thoroughly and follow operational instructions, warnings on this manual and printed on the product.
- To avoid entangled power cord, do not place it around the baby bed or other infant furniture. Keep this product and its power cord out of children's reach.
- Never use the product near bath tub, sink, washing machine and in wet basement to avoid moisture.
- To avoid overheating of the product, do not expose the product to direct sunlight; do not install or use near a heat source such as heater, radiator, cooking devices (ex: electric stove or oven) and other warming devices (ex: audio amplifier, TV, etc.).
- Avoid sharp, pointed objects around the adaptor's cable, not to damage the cable.
- Be warned and never hold the cable's stripped part when connecting / disconnecting the adaptor to/from the wall outlet.
- To avoid entangled cable lines, avoid using cable extension for adaptor's power cord.

Installation precautions:

1. Install the camera in a place where the Wi-Fi signal can be reached and without interference.
2. Keep it away from humidity such as around the humidifier.
3. Keep it away from direct sunlight, strong light or dust; install it in a place with clear view.
4. Do not install it in a place where there are a lot of obstacles.
5. Keep the lens clean at all times. Wipe off the dust with a soft cloth
- 6 While pulling the button in the back of the bracket, press the bottom of the opposite side of the button to remove the bracket wall
- 7 Take out the wall fixing tap
- 8 Remove the rectangular protective film from the adhesive tape and attach it to the bottom of the wall-mount bracket.
- 9 Hold the handle for the wall fixing tape, remove the release paper to attach the tape.
- 10 Firmly insert the bracket from the opposite side of the button until you hear a clicking sound
- 11 Connect the adaptor's plug to the power terminal on the camera's rear side. When done, remove the protective film from the lens

ЗАВДАННЯ 1.6 *Перекладіть речення, визначивши форму наказового способу та адекватний спосіб її перекладу:*

1. Consider a class K of finite structures.
2. Do not endeavor to stop the process.
3. Refer to Model of Fig.2.

4. Consider now a purely qualitative rule.
5. Take another case.
6. Observe that there is no repetition here.
7. Consider the implications of these assumptions.
8. Suppose, however, that there were three alternatives.
9. Suppose that it is true.
10. Note that this raises a further question.
11. On this point, see Schmerling (1993).
12. Notice that our earlier intuition is not necessarily wrong.
13. Notice that it is not necessary for both of these conditions to be met.
14. Let K be a regular cardinal.
15. Let f be a variable ranging over the interpretation of functions.
16. Suppose further that we propose the following general definitions.
17. Note that the test can be useful even when its basis is poorly understood.
18. As a final motivation here, for the usefulness of the analysis, compare (20) and (21).
19. If a dispute arises, re-formulate the project to eliminate the problem.
20. Suppose we adopt a hierarchical relationship between the two subtheories by fiat, such that the second presupposes the existence of the first.

Форми умовного способу дієслова

Умовний спосіб дієслова показує, що дія чи стан, виражені дієсловом, представлені не як факт, а як щось уявне чи бажане. У сучасній англійській мові умовний спосіб має синтетичні та аналітичні форми:

1. У простих реченнях, головних реченнях і в різних типах підрядних вживаються такі форми:

а) ***should or would + Infinitive (Indefinite or Perfect)***. Такі форми перекладаються *минулим часом* і часткою *б, би*:

I should offer another approach to the decision of this problem	Я <u>б запропонував</u> інший підхід щодо вирішення цієї проблеми
He would have acted differently in these circumstances	Він <u>діяв би</u> по-іншому за таких обставин

б) ***might or could + Infinitive***. перекладається українською за допомогою *міг би, можна було б*:

This rule might be applied here	Це правило <u>можна було б</u> тут застосувати
---------------------------------	--

This could be proved only by facts

Це можна було б довести лише фактами

Нагадуємо, якщо головне речення має дієслово чи іменник, що виражають **наказ, прохання, пораду, вимогу** та сполучник **that**, то перед додатковим підрядним реченням використовуються такі форми дієслова як **інфінітив без частки to** та **should + інфінітив**. Такі форми перекладаються українським підрядним реченням зі сполучником **щоб**:

They **demand**ed that the law **be put** into effect

Вони вимагали, щоб закон увійшов у дію

She **insisted** that we **should come** immediately

Вона наполягала на тому, щоб ми прийшли негайно

Умовний спосіб дієслова в англійській мові вживається після наступних дієслів:

- to advise – давати пораду, радити
- to arrange – влаштувати, домовлятися
- to ask – просити
- to decree – віддавати розпорядження
- to demand – вимагати
- to desire – бажати
- to insist – наполягати
- to order – наказувати
- to propose – пропонувати
- to request – просити, ввічливо вимагати
- to require – вимагати
- to see to it – приглянути за
- to suggest – пропонувати
- to urge – спонукати, наполягати

У підрядних реченнях **мети** після сполучників

in order that – для того, щоб;

that, so that – щоб; для того, щоб;

so as to – щоб;

lest - щоб ... не ...

використовуються такі форми як **should + Infinitive, may or might + Infinitive**:

She opened the window **lest** it should be stuffy in the room Вона відчинила вікно, щоб у кімнаті не було душно

John left for school earlier **so that** he might post some letters for his mother Джон пішов до школи раніше, щоб кинути у поштову скриньку листи його матері.

Умовний спосіб дієслова в англійській мові вживається також у реченнях, що розпочинаються виразами:

It is necessary that ...

It is desirable that ... + або **Infinitive без частки to**

It is natural that ... або **should + Infinitive**

It is important that everyone be present Важливо, щоб усі були присутні

It was very strange that they should have done such a silly thing Було дуже дивно, що вони вчинили так безглуздо

У порівняльних підрядних реченнях після сполучників **than -ніж**, **as if, as though** – **немов, наче, ніби-то** вживається минула форма умовного способу дієслова, яка перекладається минулим часом українського дієслова:

She went straight towards him, as if she had been looking for him all the while Вона пішла прямо до нього, наче (немов) вона його шукала весь цей час

The story has been published separately, as if it were an entire work Це оповідання було опубліковано наче самостійна праця

У підрядних реченнях **обставин часу, місця та допуску**, які вводяться сполучниками **though, although, however, no matter, whatever, whenever, wherever** тощо, та вживаються разом із допоміжним модальним **may (might)**, в українському перекладі вживається умовний спосіб дієслова:

The poor little woman will stand up for her brother, **whatever** he **may be** Бідна маленька жінка буде захищати свого брата, ким би він не був

Whenever you might come, you are welcome Коли б ви не прийшли, ми вам завжди раді

Підрядні означальні речення, що містять **it is (high) time + Past Indefinite** (іноді **should + Infinitive**) у головному реченні, перекладаються в українському реченні **Пора (давно пора)** та **інфінітивом** дієслова:

It's high time they made (should їм давно пора зробити усі необхідні **make)** all the necessary arrangements приготування

Підрядні речення, що слідують за англійським дієсловом **wish (wish – clauses)** перекладаються за допомогою слів **школа, жаль** чи **хотів би (хотіла б)** або за допомогою часток **хоч би, коли б, якби, от би**, тощо.

I wish I were his age Як би я хотіла бути його віку.
Шкода, що я не його віку

I wish you would stay with me for a while Я хотів би, щоб ви побули трохи зі мною

ЗАВДАННЯ 1.7 Перекладіть речення українською мовою:

1. If my friend comes to see me, I will be very glad. 2. If my friend came to see me, I would be very glad. 3. If my friend had come to see me, I would have been very glad. 3. If mother buys a cake, we will have a very nice tea party. 2. If mother bought a cake, we would have a very nice tea party. 4. If mother had bought a cake, we would have had a very nice tea party. 5. If we receive a telegram from him, we will not worry. 6. If we received a telegram from him, we would not worry. 7. If we had received a telegram from him, we would not have worried. 8. If you don't work systematically, you will fail the examination. 9. If you did not work systematically, you would fail at the examination. 10. If you had not worked systematically, you would have failed at the examination.

Переклад умовних речень

Умовне речення складається з головного та підрядного речення. Підрядне речення виражає умову; головне речення виражає результат. У умовних реченнях використовуються такі сполучники:

if -якщо;	in case (that) – у тому випадку якщо, якщо;	granted (that) - якщо;
even if –навіть якщо ;	provided (that) – за умови якщо;	given (that) -якщо ;
if only – якщо тільки;	suppose (that) – припускаючи що;	on condition that – за умови що;
if ... not – якщо ...не;		even though - навіть якщо .
unless –якщо...не ;		

В англійській мові існує **3 типи умовних речень**.

У реченнях 1 типу (real condition) в головному реченні ми зазвичай знаходимо **Future Indefinite**, а в підрядному вживається **Present Indefinite**. Ця форма відповідає умовному способу в українській мові із вживанням теперішнього та майбутнього часу в підрядному реченні:

If you **listen** carefully, you **will** *understand* the topic Якщо ви будете слухати уважно, то зрозумієте тему

If my information **is** correct, he **has** *declined* the proposal Якщо у мене вірна інформація, він відхилив цю пропозицію

Також в 1 типі умовних речень може бути використана форма **should + Infinitive** (після **if**), що в перекладі має значення меншої ймовірності:

If he **should ask** you, don't tell him anything У тому випадку, якщо він запитає вас, не кажіть йому нічого

У реченнях 2 типу умовного речення (unreal condition) у головному реченні ми знаходимо **should i would** та **Indefinite Infinitive**; у підрядному реченні – **Past Indefinite**, що відповідає умовному реченню в українській мові із дієсловами у **минулому часі**

If he were asked to come he would certainly come Якщо б його попросили прийти, він би обов'язково прийшов

У реченнях 3 типу умовного речення (unreal condition) у головному реченні ми знаходимо **should i would i/або Perfect Infinitive**, що теж відповідає умовному реченню в українській мові із дієсловами у **минулому часі**:

If the project had been submitted for discussion yesterday, the decision would have already been read Якби проект був поданий для обговорення вчора, рішення уже б зачитали

Зверніть увагу, що умовне речення також може бути виражене без будь-яких сполучників:

Were she here, she would call at your place Якби вона була тут, вона зайшла б до тебе

But for the rain, we should go down to Якби не дощ, ми б поїхали за місто the country

ЗАВДАННЯ 1.8 *Перекладіть речення українською мовою, зверніть увагу на різні типи умовних речень:*

- A 1. If my friend comes to see me, I will be very glad. 2. If my friend came to see me, I would be very glad. 3. If my friend had come to see me, I would have been very glad. 3. If mother buys a cake, we will have a very nice tea party. 2. If mother bought a cake, we would have a very nice tea party. 4. If mother had bought a cake, we would have had a very nice tea party. 5. If we receive a telegram from him, we will not worry. 6. If we received a telegram from him, we would not worry. 7. If we had received a telegram from him, we would not have worried. 8. If you don't work systematically, you will fail the examination. 9. If you did not work systematically, you would fail at the examination. 10. If you had not worked systematically, you would have failed at the examination.
- B 1. I wish I were in the south. If I were in the south, I would bathe every day. 2. I wish I were at home. If I were at home, I would go to bed. 3. I wish I were in the country. If I were in the country, I would go to the wood. 4. I wish I were in the wood. If I were in the wood, I would gather many mushrooms. 5. I wish I were at the camp. If I were at the camp, I would have a very good time. 6. I wish I were a scientist. If I were a scientist, I would invent a time machine. I wish I had translated the article yesterday. If I had translated the article yesterday, I would have found out all about this discovery. 7. I wish I had met you yesterday. If I had met you yesterday, I would have told you something. 8. I wish I had read this new book. If I had read this new book, I would have told you about it. 9. I wish I had seen your brother yesterday. If I had seen your brother yesterday, I would have asked him to come to our place. 10. I wish I had bought a dictionary. If I had bought a dictionary, I would have translated the text. 11. I wish I had learned my lesson. If I had learned my lesson, I would have got a good mark. 12. I wish I had rung him up yesterday. If I had rung him up yesterday, I would have found out all about his illness.
- B 1. 1. I wish they returned before Christmas. 2. The student wished he had studied the material better and shown better knowledge at the examination. 3. I wish you had sent for us last night. 4. I wish you were with us these days. 5. My friend wishes he had entered the university. 6. He wished he had had enough

time to finish his paper. 7. I wish we were able to reach home before teatime. 8. I wish I had not made you upset by telling you this news. 9. I wish you knew enough physics. 10. I wish I were free now! 11. I wish I had had more time yesterday. 12. I wish you wrote her about it yourself. 13. I wish you had paid attention to his warning. 14. He wished he had not left the university. 15. I wish it were not too late to go there. 16. Oh, how I wish I had come to the railway station on time!

- Г 1. It is advisable that you (should) see a doctor before going to the South. 2. He had to suggest that she (should) take part in the competition. 3. The doctor recommended that she (should) keep to a diet. 4. The captain ordered that everybody (should) leave the deck. 5. The majority of the committee insisted that the matter (should) be postponed. 6. It was suggested the celebration (should) be put off. 7. It is necessary that the child (should) spend more time out of doors. 8. The demonstrators demand that the prices (should) decrease. 9. It is quite uncommon that they (should) be against such a reasonable suggestion. 10. They advised that she (should) find another job. 11. It is necessary that you (should) hand in an application not later than a week. 12. He insisted that a chance (should) be given to him to prove his point of view. 13. It is very important that they (should) see the purpose of their work. 14. They requested that the goods (should) be delivered in time. 15. It is desirable that the applicant (should) give his address and telephone number in case the management may want him.

Переклад форм пасивного стану дієслова

Якщо суб'єкт виступає агентом (діючою особою) дієслова, тоді дієслово вживається в активному стані. Якщо суб'єкт є об'єктом впливу, метою чи досліджуванням, таким, що зазнає дії, використовується дієслово в пасивному стані. В перекладі слід зважати на ті зміни, які відбуваються в актуальному членуванні речення, в його тематичних та рематичних компонентах.

Мовознавці наголошують на тому, що *в англійській мові речення у пасивному стані вживаються значно частіше*, ніж в слов'янських, оскільки в першій в пасивному стані вживаються не лише *перехідні*, а й багато *неперехідних дієслів*:

He was widely travelled and spoke	Він <u>об'їздив</u> багато країн і вільно
several languages fluently	говорив декількома мовами

Підметом такого речення в оригіналі може бути прямий, непрямий, а також прийменниковий додатки речення активного стану. Пасивний стан застосовують тоді, коли в центрі уваги є особа або предмет, на які спрямована дія (об'єкт дії). Тоді суб'єкт дії зазвичай не вказують. У пасивних реченнях об'єкт дії виражено підметом, а суб'єкт дії або зовсім не згадується, або виражений прийменниковим додатком з прийменниками **by** або **with**.

В англійській мові пасивні конструкції зустрічаються набагато частіше, ніж в українській, що пов'язано з низкою особливостей, головна з яких полягає в тому, що в першій можна перетворити в пасивну конструкцію речення з дієсловом в активному стані з прямим додатком, що означає об'єкт, на який безпосередньо переходить дія, або предмет, який виникає як наслідок відповідної дії, чи конкретизує значення пояснюваного дієслова і виражений знахідним відмінком без прийменника, а також родовим при перехідних дієсловах із запереченням або прийменниковим додатком, вираженим іменником з прийменником, що в другій неможливе.

В прийменниковому пасивному стані локативний прийменник не визначений дієсловом:

My hat has been sat on.

The bridge has already been flown under twice with.

Sundays were never worked on. The fog was set out despite.

Розглянемо *прагматичні обмеження*, що застосовуються до подібних пасивних конструкцій: **This bed has been slept in**, в яких міститься локативний прийменник, не визначений дієсловом. Пасиви такого роду є вдалими тільки тоді, коли дієслівний вираз вказує або на *істотну властивість* або на *зміну* в цій суттєвій властивості суб'єкта-референта:

This bed was slept in by George Washington.

The valley could be marched through in less than two hours.

My new hat has been sat on.

The village hall could be met in.

The roof has been sat on all day.

Той факт, що Джордж Вашингтон спав в ліжку, викликає деякий історичний інтерес, тож задовольняє обмеження. Якщо долину можна пройти за менш ніж дві години, то це дає істотну інформацію про її довжину і саму місцевість. Хтось сидів на моєму новому капелюсі, який зазнав деформації, тож, очевидно, відбудуться значні зміни в самій якості капелюха. Стосовно першого прикладу: **This bed has been slept in**, можна сказати, що сон в ліжку

призводить до важливих змін, бо воно стало зім'яте, а простирадло – брудне, і ніхто більше в такому ліжку не спатиме.

Динамічні та статичні пасивні конструкції є типовими для англійської мови та вказують на доконаність/недоконаність дії: *It was stolen.* – *It got stolen* (її вкрали); *He was pure.* – *He became pure* (Він був бідним – Він став бідним); *The door is closed.* – *The door comes closed* (Двері зачинені).

Форми пасивного стану дієслова-присудка перекладаються кількома способами залежно від лексичних та синтаксичних характеристик речення:

1) однією з трьох **неозначено-особових форм дієслова** (форма третьої особи множини, зворотна форма на "-ся" та форма на "-но" або "-то"):

A number of theoretical issues are also discussed	Обговорюється також низка теоретичних питань
No proof of this assertion was offered	Не запропоновано жодного доказу цього положення
Some acknowledge that our campaign finance system will be broken but contend that reforms simply are not possible	Деяко визнає, що систему фінансування виборчої кампанії буде зруйновано, але стверджує, що реформи просто неможливі

2) неозначеною формою дієслова (особливо в умовних підрядних реченнях):

If this approach is adopted , spectacular results can be expected	Якщо <u>застосувати</u> цей підхід, можна отримати дивовижні результати
--	---

3) формою активного стану дієслова-присудка (іноді з певними синтаксичними трансформаціями, зокрема, з перетворенням додатку англійського речення у підмет українського речення), коли агент дії, позначеної присудком, виражений удодатку:

The same facts are repeated by Aarsley	Ті ж факти <u>повторює</u> Арслі
---	----------------------------------

An alternative analysis was proposed by Rosenbaum 1995.	Альтернативний аналіз <u>запропонував</u> Розенбаум (1995)
--	--

За такого способу перекладу порядок слів не змінюється, а змінюються їхні синтаксичні функції: підмет стає додатком, а додаток з прийменником *by* — підметом.

Коли в англійському реченні у функції підмета вжито непряний прийменниковий додаток відповідної активної конструкції, в перекладі прийменник виноситься на початок речення:

This classification *is not referred to* in the subsequent text

На цю класифікацію в подальшому тексті не робиться жодних посилань

A spurious argument that *is often advanced* or at least *hinted at* appears in *Forbe's* discussion

В аналізі Форба виявляється хибний аргумент, що часто висувається або, принаймні, **на** який нерідко натякають

!!! Якщо присудок у пасивній формі займає в англійському реченні *кінцеву позицію*, при перекладі порядок слів нерідко змінюється: присудок ставиться ***перед підметом***:

Our hidden parameter *is ignored* here

Тут не розглядається наш прихований параметр

In each section, important scholars *are quoted* and examples *are presented*

У кожному розділі цитуються важливі праці відомих авторів і наводяться приклади

ЗАВДАННЯ 1.9 *Перекладіть речення українською мовою, зверніть увагу на різні форми пасивного стану дієслів:*

1. Some of the chapters in the book are co-authored.
2. The terms are then exemplified, but they are not further defined.
3. Both these counterproposals are taken up in Ch. 7.
4. Some supporting empirical evidence has been provided for the theory.
5. Since then, the theory has been modified by various groups.
6. The present format was maintained in order to facilitate comparison with Table 2. This is not mentioned in Scoot 1991, but clearly indicated in McMurdy 1993.
7. The relevance of this fact for our argument will be discussed shortly.
8. This conclusion is disputed by many scholars.
9. This straightforward explanation is nicely corroborated by two facts.
10. Once these two postulates are realized, the theory becomes vacuous.
11. Preference is given to contributions of general theoretical and methodological interest.
12. All ratings were averaged and submitted to statistical analysis.
13. This methodology is adopted in many works.
14. What has been said so far can be summed up in two central points.
15. This and many related problems will be ignored in the present paper.
16. New applications of the theory are being explored in many fields.
17. These studies were followed by much research in the area.
18. This solution is of course allowed by various theories.
19. The reader is referred to original studies for further details.
20. Such structures have been argued for by Halitsky, among others

ЗАВДАННЯ 1.9 *Перекладіть речення англійською мовою, використовуючи форми активного та пасивного стану дієслів. Проаналізуйте доречність та адекватність різних станів:*

1. Над ним сміялися
2. Телеграми отримані цього тижня
3. Листа напишуть до дев'ятої години?
4. Про них багато говорили
5. У домі ніхто не жив
6. Нікому не подобається, коли за ним посилають вночі.
7. Їх завжди запрошують на день народження Марії.
8. Влітку хлопчика відвезуть на дачу.
9. Про цей нецікавий фільм багато не говорили.
10. Цю книгу запитують дуже часто.
11. Мою думку не зрозуміли.
12. Минулого року її послали до Кембриджа.
13. Їм завжди допомагають.
14. Треба покласти книжки до шафи.
15. Я прочитав тільки частину статей, решта ще друкується зараз.

Переклад форм непрямих способів дієслова

Більшість форм непрямих способів мають в англійській мові переважно подібні значення і тому перекладаються формою **умовного способу** (досить часто у складі підрядного речення, що вводиться сполучником "щоб" чи "аби"):

Such an analysis **would permit** the testing of the hypothesis

However, it is not the details that are of concern here -- and I **should** soon **be** out of my depths if they were !

I **should offer** another approach to the decision of this problem

It is unlikely that he **would have sanctioned** the present publication

Такий аналіз дозволив би перевірити цю гіпотезу

Однак у центрі моєї уваги не окремі конкретні деталі -- я **б** дуже швидко втратив глибину аналізу, якби звертав на них увагу.

Я **б** запропонував інший підхід щодо вирішення цієї проблеми

Малоймовірно, **щоб** він дав дозвіл на цю публікацію

Іноді форма непрямого способу може перекладатися **неозначеною формою** дієслова:

If a thermometer **be placed** in a container of hot water, it might break

He proposed that a procedure **be developed** for the purification of a series of standards

Якщо термометр помістити в посудину з гарячою водою, він може тріснути

Він запропонував опрацювати метод очищення низки зразків

У тих випадках, коли форму непрямого способу вжито після слів, що передбачають певну ступінь нереальності (наприклад, після дієслів **to hope, to suggest, to doubt, to assume, to suppose, to think** і т.ін. та відповідних іменників), після безособових речень **it is (un)likely, it is probable** тощо та після модальних прислівників **possibly, probably, perhaps** і т.ін., вона може перекладатися формою **майбутнього** або **теперішнього часу** дійсного способу:

In the hope that this **would yield** promising results, we carried out several important experiments

Possibly this substance **would decompose** even more readily

Сподіваючись, що це принесе багатообіцяючі наслідки, ми провели кілька важливих експериментів

Можливо, ця речовина розкладатиметься ще легше

У складних підрядних реченнях з головним реченням типу **I wish** непряма неперфектна форма, що вживається для висловлювання жалю з приводу того, чого немає, перекладається формою **теперішнього часу** із

заперечувальною часткою "**не**" та словами **школа, жаль, хотів би (хотіла б)** та частками **хоч би, коли б, якби, от би**:

I wish I were his age

Як би я хотіла бути його віку
Шкода, що я **не** його віку.

I wish scholars from newly
independent states attended the
conference

Шкода, що у цій конференції **не**
беруть участі вчені з нових
незалежних держав

Якщо форму непрямого способу вжито із запереченням, то вона позначає те, що насправді відбувається або відбувалося:

I wish I had not put my signature to
the review

Жаль, що я поставив свій підпис
під цією рецензією

Необхідно мати на увазі деякі особливості перекладу форм Subjunctive I та II у підрядних реченнях. У *складнопідрядних реченнях*, де присудок головного речення виражений дієсловами **to require, to suggest, to request, to urge** і т. ін. або якщо в них наявні відповідні іменники, ці форми перекладаються формою умовного способу у складі підрядних речень, що вводяться сполучником "**що б**" чи "**аби**":

Nothing in the main proposal of this paper requires that such simplifications **be made**.

Ordinarily, a small error is expected in a result, but it is desired that there should be no mistake

У головній тезі цієї статті немає нічого такого, **що б вимагало** застосування таких спрощень

Звичайно, очікується невелика похибка в результаті, проте бажано, **аби** не було жодних помилок

Після виражень оцінки, думки, почуттів тощо неперфектна форма перекладається формою теперішнього часу, а перфектна – формою минулого часу:

It is therefore all the more regrettable that the present book **should be written** in such ungainly and obscure language

It is unfortunate that Croomhelms should have agreed to publish such a poor reference work

Таким чином, це більш ніж прикро, що ця книга написана такою неохайною і незрозумілою мовою

Шкода, що видавництво "Крум Гелмс" погодилося видати таку незадовільну довідкову працю

У деяких випадках існують досить сталі відповідники форми Subjunctive I:

Suffice it to say that there are a number of arguments that converge
This observation has been recognized by all scholars, **be they** Japanese or not

Достатньо сказати, що висувається кілька досить подібних аргументів
Це спостереження було визнане всіма вченими, і японськими, й іншими

Безсполучникові умовні речення, де форма непрямого способу вживається для позначення дій, що не відбулися, і які починаються дієсловами **should, had, were**, перекладаються сполучниковими реченнями, що вводяться сполучниками "**якщо**" та "**якби**" і містять форму умовного способу або теперішнього чи майбутнього часу дійсного способу:

Were she here, she would call at your

Якби вона була тут, вона зайшла б

place

Should the falling body stop, all friction would disappear

Had the checking up of the data not taken so much time, we should have completed our work long ago

до тебе

Якщо тіло, що падає, зупиниться, то будь-яке тертя зникне

Якби перевірка даних не відібрала так багаторазу, ми б вже давно закінчили нашу роботу

Слід мати на увазі, що підрядні умовні речення, що вводяться безсполучниково, можуть розташовуватися й перед, і після головного речення. Від цього способи їх перекладу не змінюються.

ЗАВДАННЯ 1.11 *Перекладіть речення українською мовою, зверніть увагу на різні форми непрямого способу дієслів:*

1. If the travellers had had a camera with them, they would (could) have taken pictures of the beautiful scenery.
2. If there had been any sugar left, we would not have had to go to the shop late in the evening.
3. If this house were not situated close to a chemical plant, the air around would not be bad and the house would be very good for living.
4. If I were acquainted with him, I would ask his advice.
5. If you did not have a toothache, you would (could) enjoy this merry evening party.
6. I wish they returned before Christmas.
7. The student wished he had studied the material better and shown better knowledge at the examination.
8. I wish you had sent for us last night.
9. I wish you were with us these days.
10. My friend wishes he had entered the university.
11. He wished he had had enough time to finish his paper.
12. I wish we were able to reach home before teatime.
13. I wish I had not made you upset by telling you this news.
14. I wish you knew enough physics.
15. I wish I were free now!
16. I wish I had had more time yesterday.
17. I wish you wrote her about it yourself.
18. I wish you had paid attention to his warning.
19. He wished he had not left the university.
20. I wish it were not too late to go there.
21. He insisted that a chance (should) be given to him to prove his point of view.
22. It is very important that they (should) see the purpose of their work.
23. They requested that the goods (should) be delivered in time.

24. It is desirable that the applicant (should) give his address and telephone number in case the management may want him.
25. "It is desirable that you (should) revise all the words before the test", said the teacher.
26. He demanded that all further information (should) be given to him.
27. I demand that he (should) go away.
28. Should the engine fail, the airplane would have to make a forced landing.
29. Were it the case that any combination of lines were possible, as in Fig. I, then we would also expect non-existent alterations
30. Had I known I would have called you at once

Переклад модальних присудків

Складний модальний дієслівний присудок складається з модального дієслова (або його еквівалента, наприклад, to have to, to be to тощо) та інфінітивної форми іншого дієслова).

Дієслово **must** має значення *повинності* й *сильного припущення*. У значенні повинності модальне дієслово must у складі присудка, що містить простий інфінітив активного стану, перекладається сполученням слова "повинний" ("повинен") з неозначеною формою дієслова або, у випадку сполучення must з інфінітивом пасивного стану, словом "слід", "потрібно", "має" або "необхідно" з наступною неозначеною формою дієслова:

Several points must be made now	Тут <i>потрібно</i> зробити кілька зауважень
We must still, however, face the problem of the lack of negative evidence	Ми <i>повинні</i> , однак, вирішувати проблему відсутності негативних даних

У значенні сильного припущення must вживається і з неперфектним, і з перфектним інфінітивом. Must у таких випадках передається модальними парентетичними словами "*цілком певно/вірогідно*", неперфектний інфінітив -- формою теперішнього часу дієслова-присудка, а перфектний інфінітив -- формою минулого часу:

The pilot experiment must have been unsuccessful	Пілотний експеримент, <i>цілком імовірно</i> , був невдалий
The difference must be quite subtle	Ця різниця, <i>цілком імовірно</i> , досить незначна

Синонімом модального дієслова must є **have to**, що позначає *зумовлену обставинами повинність*. У сполученні з простим інфінітивом активного стану це модальне дієслово перекладається словами "мусити", "доводитися", "слід" та "повинний":

I **have to** wear glasses for reading

Я мушу / повинна одягати окуляри для читання

We **have to** start working out some alternative

Нам потрібно почати розробку чогось іншого

У сполученні з простим інфінітивом пасивного стану **have to** перекладається словами "необхідно", "потрібно", "слід" та "доводиться" у складі безособового речення:

It has to be admitted that the conclusion does not always seem to be a logically inevitable one.

Доводиться визнати, що цей висновок не завжди видається логічно неминучим

Присудок, виражений сполученням модального дієслова **should** з простим інфінітивом, перекладається звичайно присудком, що складається з слова "*треба, слід, повинний*" та неозначеної форми дієслова:

This work should be of interest to many scholars

Ця праця повинна зацікавити багатьох вчених

I did something I shouldn't have done – but couldn't help it!

Я зробив таке, що мені не потрібно / слід було робити, але я не зміг втриматись від цього

Модальне дієслово **should** часто використовується для вираження передбачення, точки зору (supposition / suggestion) і перекладається відповідними модальними частками в українській мові. Також серед значень цього модального дієслова має місце висловлення сумніву чи обурення, що перекладається різними формулами в українській мові, що несуть імпліцитно відповідне значення:

She has been studying hard for the exam, so she should pass

Вона дуже наполегливо готувалась до екзамену, отже, вона мала б його скласти (вона певне, його складе)

Why should I wait?

Чому б це мені чекати?

Присудок, що складається з **should** та перфектного інфінітива, перекладається присудком, вираженим сполученням "варто", "слід", "потрібно" або "необхідно" з "було б" та наступною неозначеною формою дієслова:

But this chapter should have been shortened and used as part of the introduction

Проте цю главу ***варто було б*** скоротити і використати у вступі

Загальновідомо, що модальне дієслово **may** має граматичне значення вираження дозволу та, відтак, перекладається українською дієсловом "**можна**" – чи може (можу) я (він, вона...) або дозволити, не заперечувати:

May I use your phone?

Можна скористатись вашим телефоном? / Чи можу я скористатись вашим телефоном? / Не заперечуєте, якщо я скористаюсь вашим телефоном?

May також часто виражає припущення, можливість чогось, невпевненість, передчуття та перекладається в українському реченні словами **мабуть, може, можливо, цілком ймовірно, напевно**:

I may have lost your address

Може, я загубила твою адресу.

It may be helpful to illustrate this by some simple diagrams.

Можливо, буде корисно проілюструвати це кількома простими діаграмами

There may not be a meeting on Friday, because the director is ill

Можливо (мабуть, цілком ймовірно), що у п'ятницю не буде зборів, тому що директор захворів

Дієслово **might** позначає **менш реальне припущення**, ніж **may**, але при перекладі цю особливість семантики дієслова **might** досить важко або ж недоцільно передавати, тому часто **might** як частина складного модального присудка перекладається подібними до **may** способами.

Присудок, виражений сполученням модального дієслова **can** з неперфектним інфінітивом, може перекладатися а) сполученням "можна" з неозначеною формою дієслова, б) формою теперішнього часу дієслова "могти" з наступною неозначеною формою дієслова та в) формою теперішнього або майбутнього часу дієслова-присудка:

But how can he tell this, if there is no ground for comparison?

Але як він може знати про це, адже немає жодних підстав для порівняння?

How can one promise that?

Як можна таке обіцяти?

Присудок з **can** може також перекладатися простим дієслівним або номінативним присудком (іноді з часткою "**невже**") у випадку вживання в питальних та заперечувальних реченнях, де модальне дієслово **can** вжито для виразу **сумніву**:

He cannot have said it

Невже він це сказав? / Не може бути,
щоб він це сказав. / Він не міг цього
сказати

But can it be true ?

Але невже це вірно

Присудок, виражений сполученням **cannot (help) but +Indefinite Infinitive**, перекладається формою теперішнього часу дієслова "**можти**" з обрамлюючим (подвійним) запереченням і наступною неозначеною формою дієслова:

I also **cannot help but** point out that
the author makes too many claims,
some patently false

Я також *не можу не відзначити*, що
автор висуває занадто багато
положень, причому деякі з них
заздалегідь неправильні

Складний модальний присудок, виражений сполученням **can** з перфектним інфінітивом, звичайно перекладається сполученням парентетичних слів "**можливо**", "**ймовірно**" або "**навряд чи**" з формою минулого часу дієслова-присудка:

There **can have been** few scientific
disciplines whose leading
theoretician was an anarchist

Навряд чи існувало багато таких
наукових дисциплін, де провідним
теоретиком був би анархіст за
поглядами

Присудок, виражений сполученням **could** з перфектним інфінітивом, звичайно перекладається такими способами:

- а) присудком, вираженим формою умовного способу дієслова "**можти**" у сполученні з неозначеною формою дієслова (коли **could** позначає *нереалізовану у минулому можливість*)
- б) присудком, вираженим сполученням "**можна було б**" з неозначеною формою дієслова (коли інфінітив вжито у формі пасивного стану)
- в) парентетичним прислівником "**можливо**" у сполученні з формою минулого часу дієслова-присудка
- г) фразою "**навряд чи**" у сполученні з формою умовного способу дієслова-присудка як відповідника перфектного інфінітива (особливо у заперечувальних та питальних реченнях):

What else could have caused him to
posit this ?

Що ще могло б примусити його
постулювати це ?

Many other examples of the failure of the theory could have been given

In the paper I discuss one respect in which Russell's accomplishment could not have been improved upon

Можна було б навести й багато інших прикладів неспроможності цієї теорії

У статті обговорюється той один аспект досягнень Рассела, який навряд чи було б перевершено

Словосполучення **to be + Infinitive** виражає наказ, домовленість або заплановану дію та відповідає українським дієсловам із модальним значенням *мати, повинен, мусити* та наказовим способом:

The Prime Minister is to go to Paris next week

You are to get up at once!

Наступного тижня прем'єр-міністр повинен приїхати / приїде у Париж

Негайно прокидайся!

Складний присудок з модальним дієсловом **need** звичайно перекладається словами "*потрібно*", "*мусити*", "*слід*" або "*доцільно*" у сполученні з неозначеною формою дієслова, якщо need вжито з інфінітивом у формі активного стану, та словом "*повинний*" з неозначеною формою дієслова, якщо need сполучається з інфінітивом у форми пасивного стану. Згаданий присудок у заперечувальних реченнях перекладається словами "недоцільно", "немає потреби" і т. ін. у сполученні з неозначеною формою дієслова

The analysis needs to be supplemented by an appropriate model

One need not introduce one more notion

Аналіз необхідно доповнити відповідною моделлю

Недоцільно (немає потреби) вводити тут ще одне поняття

Shall має модальне значення (окрім традиційної граматичної функції вираження майбутнього часу) висловлення наміру та бажання та перекладається українськими дієсловами *хотіти, бажати*. Часто модальне дієслово shall використовується в текстах різноманітних документів, договорів, контрактів та ін. і виражає обов'язок

Shall we go now?

The Parties shall not be liable for failure, in whole or in part, to carry out their responsibilities arising from the provisions hereof in the event any proper fulfillment of the said

Підемо зараз? *Хочете*, щоб ми пішли зараз?

Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання зобов'язань за цим договором, якщо належне виконання виявилось неможливим

responsibilities	has	become	внаслідок непереборної сили, тобто
impracticable due to force majeure,			надзвичайних і/або непередбачених
i.e. extraordinary and/or unforeseen			обставин
circumstances			

Крім того, **shall** також може виражати згоду чи обіцянку, примушення, обов'язок, погрозу, вимогу чи попередження, та відповідно перекладається лексемами з еквівалентним змістом (*обіцяти, запевняти і тд*) чи *наказовим способом* :

You <u>shall not be punished</u> . –	Тебе не <u>покарають</u> . <u>Обіцяю</u> (запевняю), тебе не <u>буде покарано</u> .
You <u>shall answer</u> for it!	Ти відповіси за це!
She <u>shall go off</u> tomorrow, the little artful creature!	Вона <u>поїде</u> завтра ж, ця маленька інтриганка.

Модальне дієслово **ought to** вживається для вираження морального обов'язку, поради, вірогідності, необхідності. Ought to в англійській мові має схоже значення з модальним дієсловом should, а тому вживається надто рідко в розмовній мові.

Модальне дієслово **dare** виражає сміливість чи нахабність щось робити, (також часто має негативну конотацію) та в українській мові відповідає дієсловам *сміти, наважуватися, насмілюватися*. Дієслово **daresay** перекладається за допомогою *вважати, наважуватися, сміти, цілком ймовірно, допускати, смію сказати, не без того, щоб*:

She <u>daren't</u> come here when I was alone	Вона <u>не сміла</u> / <u>наважувалася</u> заходити сюди, коли я був сам
I <u>dare say</u> he impressed everybody in the hall	<u>Смію сказати</u> , він справив враження на всіх у залі

ЗАВДАННЯ 1.12 Перекладіть речення українською мовою, зверніть увагу на модальні дієслова у присудках:

1. He may have stopped his experiment
2. One final example of this method may be of interest
3. His observations can be summarized in terms of three main functions
 4. One cannot help but wonder if the popular press would have found more fault with his general material
 5. The timing of the monograph's publication could not have been better
 6. We could ask how this activity could ever be so successful
7. To begin with, some general assumptions must be made

8. Clearly, there must have been good reasons for this fundamental change
9. Someone should have edited the style of the non-native users of English
10. I may have wrecked my own life, but I will not let you wreck yours
11. As one might guess, these topics are highly interdependent
12. This kind of analysis can be shown by a diagram like 41
13. One cannot help but wonder if the popular press would have found more fault with his general material
14. Footnotes are to be used only for substantive observations
15. The value of his research is certainly not to be underestimated
16. You needn't come if you don't want to, but I hope you do.
17. You must be very hungry. I'll get you something to eat.
18. You should take the test seriously, even if you already have enough good grades to pass
19. You ought to be getting home. I've kept you too long
20. Whatever happens, he shall be back in England for Christmas

ЗАВДАННЯ 1.13 *Перекладіть речення англійською мовою, зверніть увагу на модальні дієслова у присудках:*

1. Він, напевно, має багато грошей
2. Стало ясно, що більша частина планети, напевно, складалась з легкої речовини
3. З Ольжиним знанням мови вона, певно, буде найкращою в тій групі
4. Зала може вміщувати до п'ятисот осіб
5. Наступного тижня я змушений буду складати екзамен з математики
6. Студентам було дозволено використати різноманітні методи в їх роботі.
7. Вибачте. Я не повинен був говорити цього
8. Мені не слід було витратити ці матеріали
9. Вам потрібно було прийти вчасно
10. Припускаю, що вона не поставить вас в таку неприємну ситуацію
11. За планом досліджень нам необхідно було провести п'ять експериментів
12. Ти міг купити цю книжку, вона була в продажу (але не купив)
13. Можна мені позичити вашу парасольку?
14. Невже вона зараз працює?
15. Не може бути, щоб вона зараз була вдома.

16. Може, я поклав його на столі.
17. Він може звернутися до деканату зі своєю проблемою.
18. У будь-якому випадку ти могла б написати мені хоч кілька слів (але не написала)
19. У читальному залі не дозволяється голосно розмовляти.
20. Вона подивилась на полицю, але грошей там не було. Певна річ, їх узяла Мейбл.
21. Я змушений був продати більшість своїх речей.
22. Лягайте спати
23. Більше сюди не приходьте
24. Ти підеш в їдальню першою. (наказ)
25. Все, що я знаю, знатимеш і ти. (обіцянка)
26. Увімкнути вам світло?
27. Вип'єте кави?
28. Вікно не відчинялося.
29. – Тобі слід би замкнути двері. – Я намагалась. Вони не замикаються
30. Як ви смієте казати це?
31. Ні Джордж, ні я не наважувалися обернутися.

Використання у перекладі фраз

**if any, if at all, if anything та
if ever**

Переклад **if any**

Дуже важливим для перекладача є вміння вживати в англійському перекладі такі словосполучення, як **if any (at all), if at all, if anything** та подібні. Слід знати, які українські слова та словосполучення і в яких реченнях перекладаються такими словосполученнями. Розглянемо спочатку контекстуальні умови вживання квазіпідрядного еліптичного речення **if any**

1. Такі еліптичні речення вживаються, по-перше, при перекладі слова “*майже*” в деяких видах українських речень, наприклад:

Я *майже* не маю часу

I have little time, **if any**

Отже, *майже ніхто* з цих людей не є солдатами

Thus, few **if any** of these people today are soldiers

Зараз в країні *майже* не лунають опозиційні голоси про бажаність інтеграції СНД Nowadays in the country one can hear very few, ***if any***, dissenting voices on the desirability of CIS integration

Як можна бачити, це переважно заперечні речення, де у перекладі нерідко вживається слово ***few***.

2. Вищезначена фраза ***if any*** (та ***if at all***) вживається також при перекладі українських умовних підрядних речень на кшталт “якщо взагалі такі є” та еліптичних речень на кшталт “а то (й взагалі або зовсім) (ніхто, немає тощо)”:

Мало хто, ***а то й взагалі ніхто***, не бачив, як їхня програма може дати бажаний результат у такий незначний час Few people, ***if any at all***, could see how their program might produce the desired result in such a short space . of time

Ніхто не може точно передбачити, які подальші угоди, ***якщо такі взагалі будуть***, можна побудувати на основі цієї угоди No one can predict with certainty, therefore, what further agreements, ***if any***, can be built on the foundations . of this one

ЗАВДАННЯ 1.9 Перекладіть речення, використовуючи для перекладу певних словосполучень англійські фрази *if any (at all)*, *if anything*, *if at all* тощо:

1. Всі хочуть консенсусу, але ніхто, або майже ніхто, не хоче платити за нього.
2. Самі результати виборів 1994 року становлять зараз лише науковий інтерес, тоді як насправді цікавим було б з'ясувати, які методи вони використовували, якщо взагалі вони їх використовували, для фальсифікації результатів.
3. Мало хто, а то й зовсім ніхто, не виконує указ, прийнятий урядом минулого року.
4. До кінця XIX ст. незначний наклад та зовсім незначна реклама, якщо можна взагалі про таке говорити, не дозволяли отримувати великі прибутки і не давали можливості більшості часописів проіснувати більше року.
5. Який доступ до реальності, якщо можна про це говорити, дає глядачеві чи слухачеві мистецтво, або ж яке знання продукує мистецтво, якщо про це можна говорити?
6. Ця радикальна зміна стереотипу араба пустелі завдячує багато в чому тому, що в таких суспільствах сільське господарство майже не розвинене, а то й взагалі відсутнє.
7. Відповідь на це запитання допомагає вирішити не тільки питання винуватості чи невинуватості, а й питання суворості покарання, якщо таке буде.
8. Ліва півкуля звичайно є домінуючою - причина цього, якщо така взагалі є, невідома.

9. Нам все ж достеменно не відомо, про що йшлося у секретній шифрограмі верховного головнокомандувача, якщо така взагалі була.
10. Не варто цього копіювати, якщо ви точно не знаєте, яку стилістичну мету, якщо така взагалі є, ви хочете досягти.
11. Текст інтерв'ю був надісланий на затвердження 30 липня з умовою, що виправлення, якщо такі будуть, повинні бути подані письмово не пізніше 3 серпня.
12. Є також компанії під патронатом державних службовців з вищих ешелонів влади, які продають зброю і які не платять, чи майже не платять, податків.
13. Однією із значних перешкод, що заважають вирішенню територіальної суперечки є те, що мало хто, а то й ніхто, з серйозних учасників сьогоднішньої дискусії є таким старим, аби знати безпосередньо самим про причини суперечки.
14. Їхня кваліфікація, якщо можна взагалі говорити у цьому випадку про кваліфікацію, була найнижчою.
15. Дуже мало хто з людей (якщо взагалі такі є) бачив колись таку його поведінку, як тоді.

Переклад **if anything**

Серед українських речень, що перекладаються англійськими реченнями із фразою *if anything*, можна зазначити такі:

- 1) речення із “*скоріше (навпаки)*”, “*навпаки, найвірогідніше*”, “*цілком ймовірно (можливо)*”:

У місті стали використовувати змішані патрулі міської та приватної поліції, проте це, <i>скоріше навпаки</i> , погіршило ситуацію	The city has started mixing private - police with their regular patrols, but this has, <i>if anything</i> , made the situation worse
Вона не старша за свою сестру, а, <i>навпаки, найвірогідніше</i> , молодша	She is not older than her sister, <i>if anything</i> she is younger
<i>Цілком можливо</i> , тобі треба вибачитися	<i>If anything</i> , you ought to apologize

- 2) речення, що містять фразу “*у будь-якому разі*”:

Він сказав, що уряд не може бути дискусійним клубом. <i>У будь-якому разі</i> , зараз в уряді вже не буде економічних дискусій.	He said that the government cannot be a debating club. <i>If anything</i> , now there will be no economic debate in the government
---	---

- 3) речення із словом “*безперечно*”, “*зовсім*” або “*насправді*”:

На жаль, геніальність не є гарантією проти природних людських вад, таких як жорстокість та егоїзм, які,	Unfortunately, being a genius is no guarantee against natural human vices such as cruelty and selfishness; <i>if</i>
---	---

безперечно, нерідко зустрічаються **anything**, the two often go together
разом

4) вставні речення моделі “**якщо взагалі щось + дієслово-присудок**”:

Числа мало що значать, **якщо взагалі** Numbers mean little *if anything* when it
щось значать, коли мова заходить comes to talking about art
про мистецтво

5) речення з частками “**тільки**” або “**навіть**”

6) іноді питальні речення із часткою “**ж**”, де безпосереднім англійським
відповідником цієї частки є anything:

Скажімо, “Банк оф Америка” може Say, the Bank of America can buy some
купити якийсь середній банк, а хто **ж** average-size bank but what, **if anything**,
купить “Банк оф Америка”? will buy the Bank of America?

**ЗАВДАННЯ 1.10 Перекладіть речення, застосовуючи у перекладі, де це
доречно, фразу if anything:**

1. У всякому разі, вода сьогодні тепліша.
2. Погода була скоріше холодною.
3. Ейндховенська команда, з іншого боку, безперечно, трохи покращила свою
гру порівняно з минулим сезоном.
4. Заяви уряду про виділення цьому місту коштів на розвиток і розмови про
проекти вільних економічних зон є, принаймні, непереконливі.
5. У всякому разі, він тут на моє запрошення.
6. Безперечно, мітинг виявився подією ще більшого піднесення, ніж раніше.
7. До речі, коли я вирішив піти у політику, я сказав собі, що у всякому разі я
принаймні напишу книгу.
8. Це, безперечно, зміцнює позиції бюрократів та заважає промисловому
розвитку.
9. Література як така тільки збільшила свою роль потужної моральної сили в
нашому суспільстві.
10. Буде президентське вето. А що буде далі і чи буде взагалі?

Переклад фрази if at all

Підрядні умовні речення із прислівником “**взагалі**” та речення, що
починаються словами “**чи взагалі**”, нерідко перекладаються англійськими
еліптичними реченнями **if at all** (зверніть увагу на перестановку частин
речення):

Він заплатить тобі наступного року, He will pay you next year **if at all**
якщо взагалі заплатить

Як швидко ці задуми будуть How soon they will be realized, **if at all**,

реалізовані, і *взагалі*, чи будуть вони depends on many factors.
реалізовані, залежить від багатьох чинників.

До речі, так само перекладаються на англійську мову й українські речення, що починаються з “*а то й ...*”:

Однак мало хто в цій країні може дозволити собі на обід кожного дня м'ясо, і це, безперечно, зрозуміло, тому що в середньому місячна зарплата становить 20 доларів, яких вистачає, <i>а то й зовсім не вистачає</i> , на те, щоб купити лише шість кілограмів баранини.	However, far from everybody in the country can afford meat on their Human rights conditions have improved, if at all, only marginally. tables every day, and certainly not with an average monthly pay of 20 dollars, sufficient for only buying five or six kilograms of mutton, <i>if at all</i> .
---	--

ЗАВДАННЯ 1.11 *Перекладіть речення, використовуючи у відповідному місці еліптичне речення if at all:*

1. Якщо він взагалі прийде, то прийде вчасно.
2. Закон про рекламу буде корисним, якщо взагалі це можливо, тільки у зараз звичних стосунках на всіх рівнях.
3. У Китаї, Японії та інших азійських країнах буддизм впливає на управління, якщо взагалі можна говорити про такий вплив, переважно через переконання.
4. Він напише вам завтра, якщо взагалі буде писати.
5. Що стосується дієтного голодування, то до цього небезпечного заходу слід вдаватися, якщо взагалі це варто робити, лише під суворим медичним наглядом.
6. Високоякісне морозиво щільніше і менш насичене повітрям. Для його виробництва використовуються свіжі натуральні продукти й харчові добавки у розумній кількості, а то й не застосовується жодних добавок.
7. Ця хвороба звичайно характеризується набряканням горла та болями у горлі, кашлянням та неможливістю говорити голосно, а то й неможливістю говорити взагалі.
8. До аристократів, багатих та інтелектуалів ставилися зневажливо і їх презирливо називали “колишніми”. У цьому “славному новому світі”, що будувався, їх ледь зносили, а то й не зносили зовсім.
9. Взимку на дні моря скумбрія живиться небагато, а то й взагалі не живиться.
10. Коли тема десятирічних роковин згадувалася у розмові, якщо взагалі вона згадувалася, у цьому був присмак суму.

Переклад словосполучень та підрядних речень за допомогою еліптичного підрядного речення **if ever**

Ціла низка українських словосполучень та підрядних речень певних моделей перекладається англійським сполучно-прислівниковим словосполученням, що виступає як еліптичне підрядне умовне речення **if ever**.

Нижче наводяться основні з таких моделей словосполучень і речень:

1) “*а то й зовсім ніколи*”:

Одним із вражаючих моментів, що виявляє доповідь, є те, що переслідувані віруючі рідко, <i>а то й зовсім ніколи</i> , не становили явної політичної загрози режиму, який їх придушував.	One of the most striking things the report demonstrates is that persecuted believers rarely if ever represent an explicit political threat to the regime that represses them,
---	--

2) “*якщо й + дієслово + то дуже рідко*”:

Він <i>якщо й буває</i> тут, <i>то дуже рідко</i> .	He is seldom if ever a visitor
Лисиці, <i>якщо й стають</i> ручними, <i>то дуже рідко</i> .	Foxes are seldom if ever tamed.

3) “*майже (зовсім) не*”:

Дикі собаки, криси, миші та птиці <i>майже зовсім</i> у метро не зустрічаються.	Stray dogs, rats, mice and birds are very rarely spotted down in the underground, if ever
---	--

4) “*дуже (рідко тощо)*”:

Наші дипломи з права <i>дуже рідко</i> визнаються на Заході	Our legal degrees are seldom if ever acknowledged in the West.
---	---

5) “*якщо взагалі такий (він) + присудок*”:

Вартість опалення у квартирах, <i>якщо вони взагалі опалюються</i> , встановлено в розмірі 1,6 гривні за квадратний метр	The cost of heating in flats, if it is ever supplied, is scheduled to be 1,6 hryvnias per square meter.
--	--

6) “*та й чи + присудок*”:

Я не знаю, коли повернуся – <i>та й чи повернуся знову</i>	I don't know when I'll be back if ever - again
--	---

ЗАВДАННЯ 1.12 Перекладіть речення, використовуючи словосполучення *if ever там, де це доречно*:

1. Я буду вивчати курс хімії, поки ти не вирішиш, коли приїхати, якщо взагалі ти захочеш приїхати.
2. Ця птиця переважно живе на узбережжі моря і майже зовсім не пірнає глибше 1 метра.
3. Ще ніколи нічого подібного я не чув!
4. Здорові вовки дуже рідко нападають на людей.
5. Однак це поняття екологічного розквіту стосується ідеальної держави, яка навряд чи існує у природі.
6. Майстерно врівноважуючи похмуре і радісне, він викликає любов до свого краю, яку навряд чи можна було зустріти.
7. Та все ж Громадянська війна у США вперше випробувала ідеї та теорії, що навряд чи коли були б випробувані у Старому світі - відокремлення церкви від держави, суверенність народу, писана конституція тощо.

1.2 Переклад підмета

Формальний підмет *there*

В англійській мові є особливий формальний підмет **there**, що вживається у сполученні з дієсловом *to be* та деякими іншими дієсловами і заміщає смисловий підмет, який звичайно міститься після дієслова-присудка. Формальний підмет *there* не має відповідника в українській мові й тому не перекладається окремо від дієслова-присудка та смислового підмета.

Конструкція **there is/are** звичайно перекладається відповідною часовою формою дієслова "*бути*" або "*існувати*", але іноді при перекладі можуть використовуватися й інші дієслова із семантикою *буття* або *місцезнаходження*. До перекладу може також вводитися прислівник "*тут*". Часто доводиться переставляти на початок речення обставину, як у першому з наведених прикладів:

There has been very little experimental work in this area

У цій галузі існує дуже мало експериментальних праць

There are reasons to be skeptical about this

Тут є підстави сумніватися у цьому

Зустрічаються випадки, коли конструкція **there is/are** перекладається як "відчутний", "помітний" тощо.

За наявності заперечення ця конструкція перекладається присудками "немає", "відсутній", "не буде" тощо:

There is quite a big difference between the two friends	Між цими двома друзями існує досить відчутна різниця
---	--

There obviously is no trust between them on this point	В цьому питанні між ними явно <u>відсутня</u> довіра
--	--

There is no reason to believe that they get along well with each other	<u>Немає</u> підстав вірити в те, що вони добре ладнають одне з одним
--	---

Якщо смисловий підмет виражений іменником, то конструкцію **there is/are** можна перекладати дієсловом, від якого утворений іменник:

There is <u>no mention</u> of the event here	Тут ця подія <u>не згадується</u>
--	-----------------------------------

There is a little <u>difference</u> between the two computers	Ці два комп'ютери мало чим <u>відрізняються</u>
---	---

Як згадувалося вище, формальний підмет **there** може вживатися з іншими дієсловами у функції присудка, зокрема з exist, stand, remain, lie тощо у формі активного стану та з observe, describe, find і та ін. у формі пасивного стану. **У таких випадках 'there' не перекладається:**

There has been described in the literature events which played a key role in the development of their new state	<u>У літературі описуються події, що стали ключовими для розвитку нової держави</u>
---	---

There exists a clear distinction between the two phenomena	<u>Між цими двома явищами існує чітке розмежування</u>
--	--

Формальний підмет **there** може утворювати інфінітивний зворот з дієсловами seem, happen, appear тощо у формі активного стану, що перекладаються вставними словами "здається", "мабуть" та ін.:

There appears to be a misunderstanding between them	<u>Між ними, здається, існує якесь непорозуміння</u>
---	--

There seems to be no proper explanation why he did that	<u>Здається, немає належного пояснення тому, чому він так вчинив</u>
---	--

ЗАВДАННЯ *Перекладіть речення із формальним підметом there на українську:*

1. There is much that isn't clear here. 2. And there are a few errors here. 3. There is indeed very little to be said about this situation. 4. There is also a nicely described picture in the book. 5. There is no reason why this cannot be explained. 6. There are numerous reasons to take advantage of this possibility. 7. There is little hint, however, of what this move will lead to. 8. We suppose, however, that there was such an event in the story. 9. There are several problems with this invention. 10. There are two problematic issues here. 11. But there is an error in this section, caused in part by the approach. 12. There is a third, somewhat less important argument against this analysis. 13. There are two serious problems with this proposal. 14. Finally, there are methodological issues to discuss. 15. There is also the growing problem of overpopulation: how do we know that is true? 16. There exists an obvious alternative analysis of these examples. 17. But there would have to be some other mechanism for running the company. 18. But how adequate is this assessment ? There seem to be two points regarding this essay that are worth questioning. 19. There remain to be noticed two or three other points. 20. So far as I know, there is absolutely no disagreement over these judgments. 21. There appears to be a need for more investment of resources into developing more effective research techniques. 22. There follows a relatively brief conclusion, two bibliographies, plus a two-column table. 23. However, there exists an alternative analysis 24. There is no such method and there is not likely to be any (at least in our lifetime). 25. As usual, there is something for everyone in this story. 26. In any event, there is a big number of people involved in this project. 27. But there is no explanation of how to use this gadget. 28. There is a list of things to buy at the market place, but I don't have time for doing the shopping. 29. There have been surprisingly few good examples of ways to improve his Italian. 30. In particular, there appear to be no grounds for the thinking that the alternatives to the approach offer a clearly superior solution to the fundamental problem.

One в англійському реченні

Структурною особливістю англійського речення є вживання з певними дієсловами-присудками обов'язкового формального додатка **one** (що позначає людину) перед інфінітивом. До таких дієслів належать, зокрема, **allow, permit, lead, enable** тощо. Оскільки в українській мові таке синтаксичне явище відсутнє, то формальний додаток, виражений неозначеним займенником *one*, не перекладається, тобто опускається в перекладі.

This would allow **one** to solve this Це дозволило б вирішити цю проблему

Such a high level of English will lead one to success
It's better to listen to a wise man than an educated **one**

Такий високий рівень англійської обов'язково приведе до успіху
Краще слухати мудрого, ніж освіченого

Слово **one** може виступати як іменник із значенням "одиниця", числівник із значенням "один", неозначений займенник та займенник-замінник. Числівник **one** у функції постпозитивного означення перекладається як "перший": Book One "том перший", Chapter One "перша глава"

Речення з **неозначено-особовим підметом one** звичайно перекладаються одним із таких способів:

1) безособовим реченням:

If, for some reason, **one** wishes to avoid this, it is, of course, possible

Якщо з якоїсь причини **бажано** уникнути цього, то це, звичайно, можливо

In doing this job regularly, **one** can achieve success

Регулярно виконуючи цю роботу, **можна** досягти успіху

Безособове речення при перекладі вживають особливо тоді, коли англійське речення містить у присудку модальне дієслово:

One must ask what results follow from such an analysis

Слід запитати, які ж результати випливають з такого аналізу

2) неозначено-особовим реченням:

One sometimes wonders whether this idea is his or someone else's

Інколи **спадає на думку**: то чия ж це ідея — його чи когось іншого?

When **one** sees a picture **one** automatically **tries** to understand what's in it

Коли **бачиш** картину, то автоматично **намагаєшся** зрозуміти що ж на ній зображено

Займенник-замінник one у функції підмета перекладається звичайно іменником, який він заміщує, або не перекладається взагалі (особливо коли він має означення):

We should buy a lot of construction materials to build this house. We'll need the best **ones**, not just any.

Для того, щоб спорудити цей будинок, нам слід придбати багато будівельних матеріалів. Нам

необхідні найкращі **будівельні матеріали**, а не які-небудь.

This book can be compared to **one** which is going to become a bestseller

Цю книгу можна порівняти з **книгою**, яка стане бестселером

Займенник-замінник **one** перекладається також як “**він**”, “**той**” або “**такий**” (передусім у тих випадках, коли йому передує означений артикль the):

It would be easy for me to fix my car, if I had **one**

Мені було б легко відремонтувати свій автомобіль, якби **він** в мене був

His problems appear to have three reasons. **The one** I can't understand is the way he spends so much money

Здається існує три причини, чому в нього є проблеми. **Те**, чого я не розумію – це те, як він витрачає гроші

Слово **one** вживається у сталих виразах, переклад яких треба пам'ятати:

one another	" один одного ",
one too many	" надто багато; зайвий ",
(last) but one	" передостанній ",
all in one	" всі разом ",
to be at one	" бути у згоді, узгоджуватися " тощо:

ЗАВДАННЯ 1 Перекладіть українською мовою речення, звертаючи увагу на підмет **one**:

1. While solving a number of problems, one creates a few others. 2. There are different kinds of travelling. The ones that are comfortable are expensive. 3. These discoveries brought him the world fame. Especially revolutionary was the one made in 1959. 4. There are several alternatives. The one with the least efforts is very difficult to accept. 5. The choice of a good system of governing a country is very large. There are, for example, ones which are very powerful. 6. The man knows from past experience that if two cars look the same, the one which is more expensive must be of better quality. 7. There are clearly difficulties here that we might well discuss. The first one is that the things in modern world are not simple. 8. These two people are the best candidates, but the first one is more likely to win. 9. This is an easy question to ask, if one is to be asked what one understands. 10. Another example, an early one, comes from Einstein's article on relativity published in 1907. 11. We are witnessing here an old conflict, one that has continued throughout the development of the sciences.

ЗАВДАННЯ 2 Перекладіть українською мовою речення, звертаючи увагу на функції та ролі **one**:

1. One such method is experiment. 2. However, one important piece of information can still be provided. 3. That echoes one of Aristotle's suggestions. 4. However, one as yet unexplained phenomenon is cited in the document. 5. One of the procedures described in Part I has been followed here. 6. One must admire the painstaking detail with which he has conducted and presented his research. 7. One more general remark will suffice to close the paper. 8. The proposed solution is not precisely the one suggested by her. 9. This is one reason that this analysis should be rejected. 10. Research management is a complex subject, one which demands experience and accumulated judgment on the part of those who practice it. 11. The question as to whether this is an entirely new property, or one that may be already on the list, remains open. 12. Efforts to resolve the inconsistency lead to a slightly different formalism, one that has deep consequences. 13. The document requires that one of two principles has to be abandoned, but this fact does not indicate which one it is. 14. The monograph is worth reading, regardless of one's speciality. 15. As far as I know, this program is not yet available for general use; I, for one, have been unable to obtain it. 16. On the negative side, the lack of relation of the papers to one another limits the usefulness of the book to broad-minded readers. 17. I think, however, that the consequences of one's stand on this point determine one's entire idea of our scientific views.

Займенник **it**

Слід розрізняти кілька різних вживань займенника **it** у функції підмета: *особове it* "він, вона, воно", *вказівне it* "це" та *безособове it* (формальне it, що окремо не перекладається).

1. Переклад особового займенника **it** не повинен викликати особливих утруднень, якщо пам'ятати, що він може заміняти попередній іменник, причому займенник може бути відділений від такого іменника не тільки окремими словами, а й реченням(и), і їхнє співвідношення не стільки граматичне, скільки логічне:

This idea is important since **it** shows a better way of running the company

Ця думка важлива, оскільки **вона** демонструє кращий спосіб управління цією компанією

The paper describes an automatic device that will make our lives easier. The operations that it performs will save us a lot of time

У статті описується автоматичний пристрій, що полегшить нам життя. **Він** виконує операції, які зекономлять нам багато часу

2. Безособове **it** не має перекладного відповідника і окремо не перекладається. Речення з безособовим **it** та дієсловом-присудком у формі пасивного стану перекладаються безособовим реченням:

It is shown to be the case

Демонструється, що це дійсно так.

Early in this program **it** was decided to incorporate new techniques

На початку виконання програми було вирішено використати нові методики

Речення з **it** та складним дієслівним присудком перекладаються безособовими реченнями з "**можна**", "**треба**", "**необхідно**", "**слід**" тощо:

It cannot be expected that the solution to the problem will soon be achieved

Не варто очікувати, що буде швидко знайдено розв'язання цієї проблеми

It may appear that the information is distorted

Може здатися, що ця інформація викривлена

Конструкція логічного виділення певного члена речення з **it** (**It is ... that / which/ where...**) перекладається, як правило, словом "**саме**":

It was Hinds who proposed this approach.

Саме Гайндз запропонував цей підхід

It is this solution that avoids confusing the two objects

Саме таке рішення дозволяє уникнути нерозрізнення цих двох об'єктів

Переклади деяких поширених фраз:

It appears that... "Складається враження, що ..." або "Здається, що...";

It happens that... "Трапляється так, що ..." / "Виявляється, що ...";

It turns out that... "Виявляється, що ...";

It takes ... to do smth. "Потрібно ..., щоб зробити щось".

Інфінітив у складному підметі з **it** (**It... for + Infinitive**) перекладається або особовою формою дієслова у складі простого речення, або умовною формою дієслова у складі підрядного речення, що вводиться сполучником "**щоб**":

It is usual for them to talk like that

Їм звично так розмовляти

It is important for all my colleagues to understand this basic issue

Важливо, щоб усі мої колеги зрозуміли цей основний момент

Ще однією структурною особливістю англійського речення є вживання після дієслів *make, deem, feel, find, take* та деяких інших і перед прикметниками *possible, necessary, difficult, hard, clear, easy, appropriate, evident, impossible* тощо формального додатка, вираженого займенником **it**, що служить для представлення наступного смислового додатка, який звичайно виражений або інфінітивним словосполученням, або підрядним з'ясувальним реченням. Оскільки в українській мові подібного синтаксичного явища немає, формальний додаток **it** не перекладається:

It is curious that Froley does not see it necessary to defend his standpoint

Цікаво те, що Фролі не вважає за необхідне відстоювати свою точку зору

This analysis makes it difficult to accept Baron's conclusion

Цей аналіз показує, що з висновком Барона навряд чи можна погодитися

Слід мати на увазі, що іноді не перекладається й дієслово-присудок; у такому випадку вся конструкція з формальним додатком може перекладатися одним тільки **як** ("*важко*", "*легко*" тощо).

Формальний додаток **it** не слід плутати із смисловим додатком, вираженим особовим анафоричним займенником *it*, що заміщує певний попередній іменник. Одним із показчиків такого смислового додатку **it** може бути відмінне від вживання формального додатку **it** синтаксичне оточення (наприклад, якщо після **it** стоїть не прикметник, а іменникова група або якась інша частина мови). Смисловий додаток *it*, виражений анафоричним займенником, перекладається, як відомо, займенниками "*він*", "*вона*", "*воно*":

Though I disagree with much in this paper, I expect to **find it** a useful reading assignment

Хоча я й не погоджуюсь багато з чим у цій праці, мені все ж здається, що вона **може виявитися корисною** для завдань із самостійного читання

These features of the book make **it** a very useful reference tool

Ці аспекти книги роблять її дуже корисною довідковою працею

ЗАВДАННЯ 1 Перекладіть українською мовою речення, звертаючи увагу на функції та роль *it* в англійському реченні :

1. It follows that the people should govern the state. 2. It is this step, which essentially determines the form of the system. 3. It is next to impossible to describe the beauty of the view. 4. It is these cars that should be sold. 5. It follows from these considerations that nothing remains the same forever: it turns out to be true. 6. It is difficult to evaluate the hypothesis, because the exact goal of analysis is never made fully explicit. 7. It is unlikely that those reviewers will criticize your book. 8. The theory challenges the foundational principles of the discipline -- it shifts attention to minor social processes. 9. But it would be wrong to pretend that providing a description would be enough. 10. It is the data rather than the hypothesis that counts. 11. It can thus be seen that the expressions are not equivalent. 12. It would be hard to exaggerate the importance of the scholarly tradition represented by Kant. 13. Again it is easy to see a contradiction here. 14. I think the answer is that the principles have such broad applicability that it can be hard to imagine their power. 15. This is a paradoxical technology because, although it functions electronically, its mode of data processing is sequential and analytical. 16. It can be argued that the development of new branches of this science will lead to something good. 17. Computer time is the most abstract notion of time ever incorporated into a machine -- it represents the final triumph of the Western European view, in which time itself becomes a resource. 18. Rationality cannot be equated to logicity, it cannot be separated from feeling and intuition. 19. It is a privilege, actually, to be asked to even attend this conference. 20. It is truly amazing how much privacy you can get for yourself if you spend all your time with computers.

Анафоричні займенники *this/these, that/those*

Займенник **this** майже завжди перекладається як "*це*", а займенник **that** нерідко перекладається *так само* і значно рідше — як "*ось*" та "*він*". Іноді **this** може перекладатися як "*цим*", "*цьому*" тощо:

This has somewhat confused the picture	Це дещо заплутало всю картину
That is where we differ greatly	Ось де між нами є великі розбіжності
This ends the story	Цим завершується ця історія (або: На цьому ця історія завершується)

Форма множини **these** звичайно перекладається як "*це*" і рідше — як "*такі*", "*ось*" та "*вони*":

These are good cars

Це — хороші автомобілі

These are some of the points I wanted to make

Ось деякі моменти, що їх я хотів відзначити

These come from England

Вони з Англії.

Форма множини **those** перекладається як "*те*", "*це*" або "*вони*":

Those were only the first steps of the outstanding scholar

То були лише перші кроки цього видатного вченого

Those were good ideas

Це були хороші думки

Those depend much on the weather

Вони багато в чому залежать від погоди

Фраза **that is** перекладається як "*тобто*", "*інакше кажучи*", "*іншими словами*" і т.ін.:

I am sure that there is no such phenomenon. **That is**, it can never take place.
Я впевнений, що такого явища не існує, **інакше кажучи**, воно взагалі не може трапитися.

Крім того, **that/those та these** можуть бути займенниками-замінниками. Ці займенники у функції додатка перекладаються:

1) іменником, який вони замінюють:

The importance of the data is supported by **that** of the conclusions

Важливість цих даних підкріплюється важливістю висновків

2) вказівними займенниками "той, та, те, ті" (насамперед тоді, коли вони мають при собі підрядне означувальне речення):

There are different points of view, one must first analyze **those** which are important

Існують різні точки зору, спочатку потрібно проаналізувати **ті**, що важливі.

3) займенник **these** може перекладатися особовим займенником у відповідному відмінку:

We think **these** as the same ideas

Ми будемо вважати їх однаковими думками

..

4) іноді дані займенники-замінники можуть не перекладатися:

His proofs are less convincing than that of the Americans	Його докази менш переконливі, ніж згаданих американців.
---	--

ЗАВДАННЯ Перекладіть українською мовою, звертаючи увагу на анафоричні займенники *this/these, that/those* :

1. The procedure was identical to that of the first experiment. 2. These results are also consistent with those of Mr. Green. 3. Tim's findings are not directly comparable with those of Hartmann. 4. My analysis conflicts with that of Shrivel. 5. For the most parts, the stones resemble those found in Egypt. 6. This shows a pattern similar to that suggested by William. 7. The story is similar to that of Steven. 8. Heath's approach in this article is somewhat different from that of other chapters. 9. With a few exceptions, his examples follow those that are by now well known to many scholars in the field. 10. In some instances, the detail of a study provided by Jeffrey in the text, do not match that in his first book. 11. Furthermore, Rob's own suggestions are much better than those of others. 12. These ideas are similar to those of Mr. Brad. 13. My findings differ only slightly from those of other authors. 14. Thus, if I compare Blot's bibliography to that of Travis, the total number of common items is eight. 15. I would like to examine here an aspect of Kruger's discussion which distinguishes his position from that of other researchers. 16. The plan of the current book follows that of the previous book. 17. The approach has three aspects, that of general theoretical principles, that of known results and conclusions, and that of the basically known, but now refined, experimental method.

Переклад герундію

Герундій — особлива форма дієслова з суфіксом -ing, яка поєднує в собі риси іменника і дієслова. А відрізняє його від звичайного іменника легкий відтінок значення будь-якого процесу (painting — малювання, singing — спів, playing — гра). Герундій додає звичайному дієслову відтінок процесу дії, а також певну абстрактність. Герундій не є регулярним відповідником українського дієприкметника.

Під час перекладу герундія та герундіальних конструкцій чітко спостерігається подвійна природа герундія, тобто сплетіння в ньому дієслівних та іменникових характеристик. А те, яким способом буде перекладатися герундій, залежить від його функції в реченні. І оскільки в українській мові відсутня подібна форма, комплексне застосування лексико-

семантичних та граматичних трансформацій є неминучим процесом на шляху до створення адекватного перекладу.

Герундій у **функції підмета** міститься звичайно на початку речення і досить часто супроводжується залежними від нього словами (зокрема, іменниками-додатками до нього), утворюючи герундіальну підметову групу. Досить часто такий герундій перекладається іменником або інфінітивом в українській мові:

...my **rushing** anxiously up the front steps was the first thing that alarmed anyone –

нервова *квапливість* моєї ходи стала для слуг першим сигналом тривоги

Smoking is harmful

Паління шкідливе (або *Палити* шкідливо)

No **wasting** time. No more **smoking** or **chewing**

Не *марнувати* часу. Кинути *курити* й *жувати* гумку

У **функції обставини** герундій перекладається дієприслівником чи дієприслівниковим зворотом, а також підрядним реченням :

They went without **talking**

Вони йшли, не **розмовляючи**

He spoke without **shifting** his position, without even **turning** to look at her

Він говорив, не **поворухнувшись** з місця і навіть не **повернувшись** до неї обличчям

I thanked him for **having built** this house

Я подякував за те, що він **побудував** цей будинок (за **будівництвом**)

Tom interrupted her by **shifting** heavily in his chair

Але Том перебив її, важко **засовавшись** на стільці

...the only place in garden where a single man could linger without **looking** purposeless and alone.

...єдиного місця в саду для самотнього гостя, який не хоче виглядати *неприкаяним і зайвим*

Іноді перекладач взагалі вилучає герундій як такий при перекладі на українську мову, що не впливає на загальний смисл англійського речення :

He smiled – and suddenly there seemed to be a pleasant significance in **having been** among the last to go

Він усміхнувся, і мені раптом здалося, що він радіє з того, що я йду від нього одним з останніх, що він хотів цього

...because it had no consciousness of **being** so

....бо іншим він себе й не мислив

У атрибутивній функції герундій вжитий із іменником перекладається іменниковою фразою, часто із прийменником та зміною порядку слів, наприклад, *writing-paper* – *папір для письма*; *dancing place* – *місце для танців* тощо.

Reserving judgments is a matter of infinite hope

Стриманість у судженнях вселяє невичерпну надію

An elderly man in **yachting** costume attracted me

Увагу мою привернула фотографія літнього чоловіка **в костюмі яхтсмена**

Необхідно пам'ятати, що герундій вживається після таких дієслів, як **start, begin, keep, continue, go on, finish, stop** і дієсловами з прийменниками, як-от **account for** (пояснювати); **differ in** (відрізнятись); **be interested in** (цікавитись); **keep from** (заважати); **result from** (бути результатом); **succeed in** (досягати, вдаватись).

Герундій також використовується після таких словосполучень: **cannot help + gerund** *не можу не*; **it is worth (it is worth while) + gerund** – *варто*; **it is no use + gerund** – *не варто, немає сенсу*.

Cannot help thinking about it.

Не можу не думати про це

It is worth while reading this book

Цю книгу варто прочитати

It is no use waiting for him

Немає сенсу його чекати

Складний герундій складається з іменника у присвійному відмінку або присвійного займенника та герундія, який стоїть у предикативному відношенні до іменника чи займенника. Наприклад: *They were afraid of **my finding** out the truth.* Такий герундій може виконувати у реченні функції підмета, додатка, означення чи обставини, і, відповідно, перекладається різними способами:

→ у ролі складного підмета чи додатка може передаватись словосполученням чи підрядним реченням:

Your coming here is desirable. – **Ваш приїзд** сюди дуже бажаний.

*I think everybody looked forward to **his coming** back.* – *Думаю, всі чекали, що він повернеться*

→ у функції обставини перекладається дієприслівником чи дієприслівниковим зворотом:

*She was trying to approach without **his seeing** her. – Вона намагалася наблизитися так, щоб він не помітив її.*

Оскільки герундій в англійській мові має схожу форму до дієприкметника у теперішньому часі (Participle I), варто звернути увагу на різницю у їх значеннях, щоб уникнути помилок у перекладі, адже різниця може бути суттєвою, оскільки герундій і Participle I мають різні функції і, отже, передають різні значення:

Gerund	V ^{ing}	–ть, –ти (інфінітив)	<i>They began reading —</i> <i>Вони почали читати</i>
		–ння (іменник)	<i>I enjoy reading —</i> <i>Мені подобається читання</i>
		–вши (дієприслівник)	<i>She left without saying a word —</i> <i>Вона пішла, не сказавши ні слова</i>
Participle I	V ^{ing}	–учи –ючи (дієприслівник)	<i>Walking along the street I met him —</i> <i>Йдучи по вулиці, я зустрів його</i>
		–учий –ючий (дієприкметник)*	<i>We saw a trembling dog —</i> <i>Ми побачили тремтячу собаку</i>
		–ячий	

Наприклад, речення *Flying planes can be dangerous* може бути перекладено як "Літати на літаках небезпечно", якщо *flying* тут вжито як герундій. Але якщо *flying* вжито як дієприкметник, то переклад буде виглядати наступним чином: "Літаючі літаки небезпечні".

ЗАВДАННЯ Перекладіть речення українською мовою, зверніть увагу на функції герундія:

1. Calculating consumer price index is part of general statistic procedure.
2. He could not help telling the results of the negotiations.
3. It is worth while having all the data together before discussing them.
4. Would you mind our taking part in the discussion?
5. High credit emission in the 2nd quarter resulted in the inflation rate having been considerably raised.
6. Both the companies are alike in being represented in the European market.
7. In dealing with statistical data it is necessary to have all the factors involved.
8. Upon being shown in tables, the figures were subject to thorough analysis.
9. There is high probability of their being invited to the congress as special guests.
10. We'll probably think of trying another approach in this matter.
11. The manager insisted on all the employees getting bonuses.
12. President Coleman's being late was accepted with patience.
13. In spite of not having special training, they performed quite well at all the stages of the experiment.

14. In addition to being accommodated in double rooms, they were asked to check out of the hotel four hours before the usual time.
15. They objected to the talks being held without all the parties represented.
16. Do you think it's worthwhile beginning this project without waiting for the confirmation to arrive?
17. Such result may be accounted for by their having started the experiment in the middle of the year.
18. Newton's having discovered the laws of mechanics determined the development of science for many years to come.
19. By taking the conditions of supply and demand as given and declaring government intervention the ideology has effectively banished income or wealth redistribution.
20. Advertising, marketing, even packaging, aim at shaping people's preferences, rather than, as laissez-faire theory holds, merely responding to them.
21. They decided to field test the translation by organizing seminars on human rights in Ukraine.
22. Housing is free, but many workers are still stuffed into British era "line houses", land buildings rude as cattle stalls.
23. Many Scythian customs have been assimilated into Ukrainian folklore, such as taboos forbidding the extinguishing of fires on St. John's, Christmas, and New Year's Eve.
24. Manufacturing still plays a significant role and many high-technology industries have been developed.
25. The British Prime Minister convened a special meeting of the Security Council in order to reaffirm the UN's central role in strengthening international order and world peace.
26. The promotion of Britain's wider security interests is achieved by military assistance and training, deployments and exercises, and support for peacekeeping and monitoring operations.
27. By successfully exploiting oil and natural gas from the North Sea, Britain has become self-sufficient in energy and expects to remain so for some years.
28. The Government has acted to improve work incentives by reducing corporate and personal income tax rates, and by decreasing share ownership among employees.

Переклад інфінітиву

Інфінітив – це безособова або неозначена форма дієслова, що відповідає на питання «**що робити?**», «**що зробити?**». Інфінітив називає тільки дію і не виражає категорії особи, числа або способу. Відмінною особливістю форми інфінітиву є частка **to**, однак в деяких випадках вона може не вживатися (так званий **голий інфінітив**).

Інфінітив в англійській мові може вживатися в чотирьох особливих формах, що відповідають чотирьом видам дієслів. Інфінітиви перехідних дієслів можуть мати форми активного та пасивного стану:

Tense	Active Voice	Passive Voice
Indefinite (Simple) Infinitive простий інфінітив	to eat (їсти) to + перша форма дієслова	to be eaten (з'їстися) to be + третя форма дієслова
Continuous (Progressive) Infinitive тривалий інфінітив	to be eating to be + дієслово з закінченням -ing	--- не вживається
Perfect Infinitive доконаний інфінітив	to have eaten to have + третя форма дієслова	to have been eaten to have been + третя форма дієслова
Perfect Continuous (Progressive) Infinitive доконано-тривалий інфінітив	to have been eating to have been + дієслово з закінченням -ing	--- не вживається

Інфінітив є багатофункціональним як в українській, так і в англійській мові. Але кількість форм інфінітиву і можливості їх використання в обох мовах відрізняються, що призводить до певних труднощів під час перекладу. Так, в українській мові немає форм, що відповідають тривалому (Continuous) та перфектному (Perfect) інфінітиву. Немає прямих відповідників таким специфічним інфінітивним утворенням, як конструкції із вторинною предикацією, типу об'єктний інфінітивний зворот, суб'єктний інфінітивний зворот та ін. Також варто зауважити, що можливості використання інфінітиву у тій чи іншій функції для кожної мови специфічні.

Існують певні правила перекладу таких утворень, але вони не завжди є діючими, особливо, коли йдеться про художній текст. Інфінітив на початку речення перед дієслівним присудком виконує функцію **підмета** і може мати пояснювальні слова. В цій функції інфінітив завжди вживається з часткою «to» і перекладається на українську мову неозначеною формою дієслова або віддієслівним іменником:

To solve this problem is very important	Вирішити цю проблему дуже важливо.
	Вирішення цієї проблеми дуже важливе.

Використання конструкцій з інфінітивом на початку речення у функції підмета характерне для письмового мовлення, але частіше в англійському реченні на першому місці як формальний підмет стоїть займенник «it», який на українську мову не перекладається.

У функції **частини складного дієслівного присудка** інфінітив є лексично залежним, він використовується після певних дієслів:

1) після модальних дієслів;

2) після наступних неперехідних дієслів: «to seem» та «to appear» (здаватись), «to turn out» та «to prove» (виявитись), «to happen» та «to chance» (траплятись).

He turned out to have no feeling whatsoever for his nephew.	Виявилось, що він не має почуття відповідальності за його племінника.
I'm quite aware how improbable that sounds but it happens to be the truth	Я цілком усвідомлюю, наскільки неймовірно це звучить, але це правда.

Інфінітив у **функції частини складного іменного присудка (предикатива)**, як правило вживається з часткою «to», і в більшості випадків виражає дію, яка слідує за дієсловом – зв'язкою «to be».

The idea is to make Ukraine a partner in many NATO activities	Ідея полягає в тому, щоб залучити Україну до участі у вирішенні багатьох проблем, які в цей час постають перед НАТО
The aim is to help make globalization a positive force for all, one which ensures broad economic and political stability.	Мета полягає у тому, щоб допомогти перетворити глобалізацію у творчу силу для всіх, таку, котра забезпечує економічну та політичну стабільність у світі.

Інфінітиви у функції складного іменного присудка, на відміну від інфінітивів, що виконують функцію підмета у реченні, зустрічаються не лише у літературній англійській мові, але й у розмовній англійській.

Інфінітив у функції додатка до головного дієслова (як прямий додаток, безприйменниковий) найчастіше вживається після дієслів *to agree* (погоджуватись), *to advise* (радити), *to allow* (дозволяти), *to begin* (починати), *to continue* (продовжувати), *to decide* (вирішувати), *to desire* (бажати), *to expect* (очікувати), *to fear* (боятися), *to forget* (забувати), *to hope* (сподіватися), *to hate* (ненавидіти), *to intend* (мати намір) тощо, і перекладається на українську мову неозначеною формою дієслова або підрядним умовним реченням та підрядним реченням мети.

The analyst declined to be identified	Експерт відмовився назвати своє ім'я. (Експерт побажав залишитись невідомим.)
--	---

The government claims to make its citizens feel safe and secure which is the responsibility of every government	Уряд заявляє, що забезпечить своїм громадянам безпеку, що є обов'язком будь-якого уряду.
--	---

Інфінітив у **функції означення** в англійській мові використовується значно частіше, ніж в українській, де інфінітив визначає лише абстрактні іменники. В англійській мові інфінітив може визначати не лише іменники, але і неозначені займенники (*somebody, something, anybody, anything*), порядкові числівники та прикметник *the last*. Англійський інфінітив у функції означення відповідає інфінітиву в українській мові (особливо після абстрактних іменників) підрядному речення, або особовій формі дієслова в якості присудка простого речення (після порядкових числівників та прикметника *the last*). Інфінітив у функції означення зазвичай стоїть безпосередньо після означуваного слова, або відокремлюється від нього прислівником.

A US investment group is looking for start-ups in China; it means there are more mistakes and money **to be made**.

Американські інвестори шукають можливість розпочати нові проекти у Китаї, а це означає нові помилки, які вони ще **мають зробити**, та нові прибутки, які вони отримають.

He was the last member of the government to oppose the war.

Він був останнім членом уряду, який **висловився** проти війни.

Інфінітив у **функції обставини** буває: інфінітив у функції обставини мети; інфінітив у функції обставини наслідку; інфінітив у функції обставини супутніх умов.

При перекладі інфінітива у функції обставини мети перед інфінітивом вживаються сполучники **«що», «щоб» та** перекладаються на українську мову: інфінітивом, іменником, дієсловом чи підрядним реченням. Також перед інфінітивом у функції обставини мети часто вживають сполучник *in order* – **для того щоб**.

To make a purchase, a consumer places the card in the merchant's terminal and keys in a personal identification number

Щоб заплатити за товар, покупець вставляє картку в термінал і набирає особистий ідентифікаційний номер

In order **to measure** the resistance of a conductor it is necessary to have some fixed standard

Для того щоб виміряти опір провідника, необхідно мати якусь стандартну прийняту одиницю

Інфінітив в функції обставини, що виражає наслідок, перекладається на українську мову інфінітивом. Інфінітив наслідку зазвичай вживається в поєднанні з прислівниками *too* – **занадто**; *enough, sufficiently* – **достатньо**, **прикметником** *sufficient* – **достатній** та перекладається інфінітивом, чи самостійним реченням що вводиться сполучником **«і»**, рідше дієприкметником або дієсловом.

He was too young to give me a wise advice	Він був занадто молодим, щоб дати мені мудру пораду
He is clever enough to understand my hint at once	Він достатньо розумний, щоб зрозуміти мій натяк одразу

Інфінітив також часто вживається у функції вставного члена речення :

to anticipate a little – забігаючи дещо, наперед
to be sure – безсумнівно
needless to say – само собою зрозуміло
to say nothing of / not to mention – не кажучи вже про
to put it in another way – інакше кажучи
so to speak – так би мовити
suffice it to say – досить сказати, що
that is to say – тобто
to tell the truth – правду кажучи
to be more exact (precise) – точніше кажучи
to make (cut) the long story short – коротше кажучи
to be on the safe side – про всяк випадок
to put it mildly – м'яко кажучи / щоб не сказати більше

To be honest , it's a surprise for me	Чесно кажучи / якщо бути чесним , це для мене сюрприз
--	--

ЗАВДАННЯ *Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на функції та переклад інфінітива:*

2. The economic laws are known to be universal.
3. The employees expected the management of the company to reconsider the terms of the contract.
4. For the economic growth to continue a whole set of macroeconomic measures needs to be taken.
5. The financial crisis appeared to have affected different regions of the world.
6. The new method is believed to have given good results.
7. A new social protection policy is expected to be put into practice already this year.
8. At the end of the year the statistical data will be found to be in line with the projections.
9. The arrival of the technical experts is not likely to change the general picture of the reforms under way.
10. They established what is believed to be a solid system of relationships with trade partners.

11.Their attitude to the process of reforms has never been thought to change so radically.

12. There seems to be a misunderstanding as to the approaches used.

13.Their efforts have not been reported to have resulted in substantial changes.

14.According to recent research, one might expect the purchasing power of the population to be gradually rising.

15.The only way for companies to avoid double taxation was to lower their profits.

16.The tendency was for the exchange rate to be slowly stabilized after the National bank's interventions.

17.The exchange rate policy was developed earlier this year and found to be far from being perfect.

18.At that moment Western governments I were anxiously waiting for Saudi Arabia to provide new finances for the International Monetary Fund.

19. You must let me have time to consider your proposal.

20.He had learned to keep his thoughts to himself. To do so, he had been forced to divest himself of all personality.

ЗАВДАННЯ *Перекладіть речення англійською мовою вживаючи різні форми англійського інфінітиву:*

1. Бачили, як він зайшов в будинок
2. Думали, що він вже пішов
3. Їй наказали вийти з кімнати
4. Схоже, що він прикидається
5. Очікується, що засідання розпочнеться вранці
6. Я мав зустріти його на вокзалі
7. Здавалось, що він роздумував над чимось
8. Не схоже, що ми будемо часто зустрічатись
9. Бачити вас для мене — найвища насолода
10. Він чекав поки вона заговорить
11. Для того, щоб вони це зробили, має бути прецедент.
12. Настав час для них побачити, в якій вони наразі ситуації
13. Є шанс, що рішення буде підтримано.
14. Тітка Мері дозволила нам піти погуляти.
15. Здається, погода змінюється (буде зараз змінюватись).
16. Вона зробить вигляд, що загубила всі свої гроші.
17. Я був радий пропрацювати там 10 років.
18. Їй повинні сказати правду
19. Нема часу, який можна змарнувати
20. Кохати та бути коханим – найбільше щастя
21. М'яко кажучи, Джек був напідпитку
22. Одним словом, вечірка була жахливою
23. Я приїхав сюди тільки ради того, щоб взнати, що вечірка вже скінчилась!
24. Хтось почув, як я грав на гітарі
25. Ми не любимо, коли хтось бачить, як ми обіймаємося

Особливості перекладу артиклів

В англійській мові слова, що однаково вимовляються або пишуться, можуть належати до різних частин мови і мати різне значення. Артикль –це особлива частка, це службова частина мови, що вживається з іменниками, вказує на їх **визначеність** або **невизначеність** та допомагає відрізняти їх від дієслів, прикметників та інших частин мови. В українській мові не існує відповідників цієї службової частки, тому артикль можна сприймати як невід'ємна частина іменника.

- **a** fly – муха
- **the** end – кінець
- **the** blame – провина, звинувачення
- to fly – літати
- to end – закінчувати
- to blame – звинувачувати

Неозначений артикль **a** або **an**

Неозначений артикль **a** або **an** використовується з *обчислювальними іменниками* у формі однини. **A / an** – це частка, що утворилася від числівника **one** (один, єдиний) і означає, що цей предмет – один з множини подібних, такий же, як і інші предмети. Традиційно, у більшості випадків, неозначений артикль не перекладається на українську мову, оскільки виконує лише граматичну функцію. Втім, іноді він може набувати додаткових контекстуальних значень, які варто враховувати у процесі перекладу.

Так, неозначений артикль може виражати значення:

➔ кількісного числівника ***один, одна, одне:***

An hour passed. – Пройшла одна година.

➔ порядкового числівника ***перший:***

Only for **an** instant he hesitated, then his head went up. – Він був у нерішучості тільки першу мить, а потім підняв голову.

➔ безсособового займенника ***якийсь, будь-який:***

Sometimes, when with her, she noted **an** unusual brightness in his eyes, and she liked it. – Часом, коли він бував з нею, вона помічала якийсь особливий блиск в його очах, що подобався їй.

➔ вказівного займенника ***цей, ця, це, ці, той такий:***

It is **a** kind of answer that I reject – Це така відповідь, якої я не сприймаю.

➔ заперечного займенника ***жоден***, якщо перед означеним ним іменником стоїть частка **not**:

He hadn't **a** penny. – Він не мав жодного пенні.

➔ відносного прикметника ***цілий*** чи займенника ***весь***:

Martin rented a typewriter and spent a day mastering the machine. – Мартін узяв напрокат друкарську машинку і цілий день вчився друкувати на ній.

→ прикметника *справжній*:

This small sum seemed a fortune. – Ця маленька сума здалася справжнім скарбом.

→ !!!! слів *новий, ще один, такий як*:

We would need an Einstein to resolve this issue. – Для вирішення цієї проблеми нам потрібен новий Енштейн.

ЗАВДАННЯ 1 Перекладіть речення із неозначеним артиклем:

Частина I

1. A kitten likes to play. 2. A violet does not smell so sweet as a lily of the valley. 3. Have you bought an apple for your child? 4. Here is a letter to be posted. 5. He ate a spoonful of broth and a sandwich. 6. I must buy a postcard. 7. She did not bring me a magazine, she brought me a newspaper. 8. She made a step towards him. 9. In the bedroom a candle was burning. 10. Did she ever lend you a book? 10. I am very fond of Helen, there is a great charm about the girl. 11. The man was slowly walking along the street. 12. A man was slowly walking along the street 13. A girl showed me the way to the station. 14. A man was seen driving away in a black car. 15. I stopped off at a shop to buy a newspaper. 16. You go past a petrol station on the left, and then you'll see our house on the right. 17. A man called to see you this afternoon. 18. There was a telephone call for you a minute ago. 19. I waited an hour. 20. They came to a very large hotel and took a room there.

Частина II

1. Минув один день. 2. Я хочу придбати авто. 3. Біля твого будинку стоїть якийсь чоловік. 4. Це таке питання, яке варто обговорити сьогодні. 5. В одному маленькому місті жив один чоловік, в якого був папуга. 6. В саду є велике дерево. 7. Є одна річ, про яке я ніяк не можу забути. 8. То був якийсь незвичайний день в його житті. 9. Йому потрібен був цілий день для того, щоб впоратися із завданням. 10. У нього не було жодної причини відмовитися. 11. Він став справжнім професіоналом. 12. Це якесь дивне відчуття. 13. Дайте мені, будь ласка, кілограм картоплі. 14. Він почув якийсь незвичайний звук. 15. Вона працювала над проектом цілий рік. 16. Одного ранку бігла лісом лисиця. Дорогою їй зустрівся журавель. 17. Одного разу зустрів вовк ягня.

ЗАВДАННЯ 2 Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на значення неозначеного артикля:

1. An acquaintance suggested that he should go into business and the idea seems to have appealed to him. 2. Today, when a girl says she is going to be independent, it means she is going to devote her attentions almost exclusively to

men; though not necessarily to 'a man'. 3. He was an old man who fished alone in the Gulf Stream and he had gone eighty-four days now without taking a fish. 4. I like your boat. How old was I when you first took me in a boat? – Five and you nearly were killed when I brought the fish in. 5. Sometimes those who love her say bad things of her but they are always said as though she were a woman. 6. Halloween customs date back to a time when people believed in devils, witches and ghosts. 7. I'll be spending a few days in Germany and a week in the Alps near Mont Blanc with a friend. We'll be doing some skiing together. 8. On stormy days, when the wind plunged like a hawk from the swollen clouds, there was a quivering in the broomsedge, as if coveys of frightened partridges were flying from the pursuer. 9. James Ellgood, whose mother was a McNab, owned Green Acres, the flourishing stock farm on the other side of the railroad. 10. It is true that an uncle in the far West had left him a small fortune, and for five years he had put more into the soil than he had got out of it. 11. Her food, usually a tough roll and a sausage of dubious tenderness, she bought at the cheapest place where she could find and carried, wrapped in newspaper, to the bench where she rested. 12 "You'd better get used to smells before you try to make a living in the city," she had said disagreeably. 13. I am sure that a woman came out of that room. 14. On this particular moment he was facing a new client, a Mr. Rodger Forest. 15. "If I don't participate in a major competition", a young man said to me once, "I don't have a hope of getting settled there". 16. I started mixing with people of a kind, I'd never mixed with before".

Означений артикль the

Означений артикль **the** утворився від вказівних займенників **this** (цей, ця, це), **these** (ці), **that** (той, та, те), **those** (ті). Він виокремлює предмет з загальної множини подібних предметів і вказує на нього як на «**той самий**» предмет. Артикль **the** може використовуватися з іменниками як в однині, так і в множині.

Артикль **the** можна використовувати з іменниками в множині та необчислювальними іменниками, чим він і відрізняється від неозначеного артикля **a / an**, що використовується тільки з обчислювальними іменниками в однині.

Означений артикль можна перекласти українською мовою одним із таких способів:

➔ вказівними займенниками *цей, ця, це, ці, такий (той, та, те, ті), той самий (саме той, та сама), такий самий*

The thought was fire in him. – Ця думка пекла його, мов вогонь.

He was amazed at **the** man's sympathy with the life and his incisive psychology. – Його вразила любов того чоловіка до життя і його психологічне проникнення.

➔ займенниками *весь, вся, все, цілий*:

The romance and beauty, and high vigor of the books were coming true. – Вся романтика і краса, всі високі поривання, про які він читав у книжках, виявились правдою.

➔ відносними займенниками **який, яка, яке, які** та неозначеними **якийсь, якась, якесь, певний**

She did not know the actual fire of love. – Вона не знала, яке то справжнє полум'я кохання

For the moment the great gulf that separated them then was bridged. - На якусь мить через велику безодню, що розділяла їх, був наведений міст.

➔ часткою, що підкреслює займенник, числівник або іншу частину мови:

The next afternoon, accompanied by Arthur, she arrived in their carriage. – На другий же день в супроводі Артура вона приїхала до нього в їх кареті.

ЗАВДАННЯ Перекладіть речення українською мовою:

1. I remember now that I had been told Wisconsin is a lovely state, but the telling had not prepared me. 2. She wound her watch and pulled up a chair to put it on the chair rather: there was the only one. 3. Leon Lambert's grandfather married a Rotschild, and there have been financial and family links between the two banking clans ever since. 4. She looked at me with suspicion: 'Are you still doing the writing?' She always spoke of it as if writing were some unlucky thing - like rain - and that I was out in it without a coat. 5. The blotches ran well down the side of his face and his hands had the deep-creased scars from handling heavy fish on the cords. 6. When the wind was in the east a smell came across the harbour from the shark factory; but today there was only the faint edge of the odour because the wind had backed into the north and then dropped off. 7. He was sorry for the birds, especially the small delicate dark terns that were always flying and looking and almost never finding. 8 Take the turning to the left of the bottom of the hill there's a pub called the Green Man on the right just before the turning. 9. There were times, especially toward evening, when the soles of her feet were edged with fire, and the pain brought stinging tears to her eyes. 10. Some natural melancholy in the scene drifted through her mind and out again into the landscape.

ЗАВДАННЯ Опрацюйте текст, перекладіть, звертаючи особливу увагу на артиклі:

STEINBECK AND THE CUSTOMS OFFICERS

I find out of long experience that I admire all nations and hate all governments, and nowhere is my natural anarchism more aroused than at national borders where patient and efficient public servants carry out their duties in matters of immigration and customs. I have never smuggled anything in my life. Why, then, do I feel an uneasy sense of guilt on approaching a customs barrier? I crossed a high toll bridge and negotiated a no man's land and came to the place where the Stars and Stripes stood shoulder to shoulder with the Union Jack. The Canadians were very kind. They asked where I was going and for how long, and came at last to Charley.

“Do you have a certificate of rabies vaccination on the dog?”

“No, I haven’t. You see he’s an old dog. He was vaccinated long ago.”

Another official came out. “We advise you not to cross the border with him, then.” “But I’m just crossing a small part of Canada and re-entering the U.S.”

“We understand,” they said kindly. “You can take him into Canada but the U.S. won’t let him back.”

“But technically I am still in the U.S. and there’s no complaint.” “There will be if he crosses the line and tries to get back.” “Well, where can I get him vaccinated?”

They didn’t know. I would have to retrace my way at least twenty miles, find a vet, have Charley vaccinated, and the return. I was crossing only to save a little time, and this would wipe out the time saved and much more.

“Please understand, it is your own government, not ours. We are simply advising you. It’s the rule.”

I guess this is why I hate governments, all governments. It’s always the rule, the fine print, carried out by fine-print men. There’s nothing to fight, no wall to hammer with frustrated fists. I highly approve of vaccination, feel it should be compulsory; rabies is a dreadful thing. And yet I found myself hating the rule and all governments that made rules. It was not the shot but the certificate that was important. And it is usually so with governments – not a fact but a small slip of paper.

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

Фонетичний аспект перекладу

У перекладознавстві традиційно до перекладацьких трансформацій на фонетичному та графічному рівнях відносять транскрипцію та транслітерацію.

1. Транслітерація як прийом відтворення графічної форми слова.

Перекладацька транслітерація – формальне перетворення за порядком букв вихідної лексичної одиниці за допомогою абетки мови перекладу.

За перекладацької транслітерації відповідність встановлюється на рівні графем, тобто передається не звуковий образ, а написання (графічна форма) вихідного слова, тобто графеми вихідної мови замінюються графемами, що передають подібні звуки в мові перекладу.

Так, передаючи англійське власне ім'я *Lincoln* як *Лінкольн*, замінюємо англійські графеми українськими, передаючи графічний образ слова, тобто транслітеруємо його. При використанні перекладацької транскрипції це ім'я повинно було б передаватися як *Лінкен*, оскільки фонетичне звучання його в англійській мові ['linkən]. Транслітерація не є поширеним в сучасній перекладацькій практиці прийомом. Транслітерованими в українській мові залишились тільки деякі власні імена: *Лондон* (англ. *London* ['lɒndən]); *Дарвін* (англ. *Darwin*); *Гітлер* (нім. *Hitler*, за транскрипцією *Xитлер*); *Герман Гессе* (за транскрипцією *Херман Хессе*); *Фрейд* (нім. *Freund*, за транскрипцією *Фройд*). Багато імен, що з'явилися в українській мові шляхом транслітерації, почали на сучасному етапі транскрибуватись: в українських філософських працях все частіше зустрічається *Фройд* (пор. *Фрейд*). На сучасному етапі основним перекладацьким прийомом вважається транскрипція.

2. Транскрипція як прийом відтворення звукової форми іншомовного слова.

Перекладацька транскрипція – формальне пофонемне перетворення вихідної лексичної одиниці за допомогою фонем мови перекладу.

У практиці перекладу повна (точна) транскрипція неможлива, що пояснюється низкою причин: різною кількістю фонем в фонетичних системах мов (в українській мові 38 фонем: із них 6 голосних і 32 приголосних; в англійській 44 фонеми – 20 голосних і 24 приголосних; в

німецькій 33 фонеми тощо), що призводить до виникнення лакун: укр. [дж, дз] (*дзига, бджола, кукурудза, джміль*); нім. [pf] (*das Pferd, der Apfel, die Pflaume*); англ. [θ] (*the*) – відсутні в інших мовах; різним звучанням звуків-відповідників [k, p, t] в німецькій аспірати (*der Tag, die Katze, die Perle*).

У сучасній практиці перекладу запроваджено принцип практичної транскрипції. **Перекладацька (або практична) транскрипція** – такий вид перекладу, за якого відповідність між одиницями ВМ і МП встановлюється на рівні фонем. Для такого типу перекладу, за Л.С. Бархударовим, одиницями перекладу виявляються саме фонemi, тобто фонemi ВМ замінюються найбільш близькими до них за артикуляцією й акустичними властивостями фонемами в МП. Так, щоб передати українською мовою англійське прізвище Heath [hi:ə] потрібно кожній фонемі в складі англійського слова підібрати найбільш близьку за артикуляцією та звучанням фонему української мови: [h] замінюється українською фонемою [x'], [i:] – українською голосною [i], спірант [ə] – українською вибуховою приголосною [т]. Таким чином, англійське прізвище Heath українською мовою передається як Хіт.

Розглянемо приклади транскрипції в перекладі:

- англо-українському: *Dan Brown is an American author of detective thrillers* // **Ден Браун** американський автор детективних трилерів;

Мають місце в перекладацькій практиці відхилення від загальних принципів транскрипції, що диктуються:

- потребою милозвучності чи зручності вимови імені в МП: так, німецьке *Munchhausen* в перекладі замінюється на *Мюнхаузен*.

- небажаними асоціаціями із словами низького регістру (вульгаризмами, лайливими словами): пор.: нім. *Herbert* – укр. *Герберт*, нім. *Hermann* – укр. *Герман*.

3. Комбінація транскрипції та транслітерації.

Л.С. Бархударов зазначає, що чітке розмежування транскрипції та транслітерації на практиці проводиться рідко; зазвичай має місце поєднання обох прийомів. Так, традиційна передача українською англійського прізвища *Newton* як **Н'ютон** є комбінація транскрипції та транслітерації: послідовна транскрипція була б **Н'ютен**, а послідовна транслітерація – **Невтон** (саме так це прізвище передавалася в XVIII столітті).

Сліди транслітерації залишились в деяких транскрибованих іменах: *Коллінз, Шиллер, Емма* (подвоєнні приголосні вимовляються як одна). Навіть

у межах власних назв прийом транскрипції та транслітерації використовується з певними обмеженнями. Так, в перекладацькій практиці використовується заміна за традицією.

4. Фонографічна заміна за традицією.

Англ. *George, Charles, William, James* зазвичай відповідають в українській транскрипції *Джордж, Чарльз (або Чарлз), Вільям (або Уільям), Джеймс*, за винятком тих випадків, коли ці імена позначають англійських (або інших) королів; і тоді вони передаються українською мовою як *Георг, Карл, Вільгельм, Яків* відповідно (пор.: *George VI – Георг VI, Charles I – Карл I, William the Conqueror – Вільгельм Завойовник, James Stuart – Яків Стюарт* і т. д.). Пор. також: французький король *Генріх Четвертий (Генріх Наварський)* і письменники *Анрі Бейль; Анрі Барбюс* (фр. *Henri*); король *Людовік* і письменники *Луї Арагон, Луї Буссенар* (лат. *Ludowicus*, фр. *Louis*); *Марк Антоній* і *Антуан де Сент Екзюпері* (фр. *Antoine*); *Карл П'ятий Мудрий* і *Шарль де Голь* (фр. *Charles*).

Англійські імена *Abraham, Isaac, Moses* передаються українською мовою як *Абрахам, Айзек, Мозес* відповідно, але в тих випадках, коли вони позначають біблійних персонажів, повинні перекладатися інакше: *Авраам, Ісаак, Мойсей*. Проте відомий англійський фізик *Ісаак Ньютон* (а не Айзек), тоді як американський письменник *Айзек Азімов* (англ. *Isaac Asimov*).

Традиційними є заміни певних фонем, що порушують принцип транскрипції. Так, традиційно використовується заміна українською приголосною [g] приголосної [h]: нім. *Heinrich Heine* – укр. *Генріх Гейне*.

Англ. *Dan Brown born in 1964 in New Hampshire* // укр. *Ден Браун народився в 1964 році в Нью-Гемпширі*.

Англ. *In a hole in the ground there lived a hobbit* (Tolkien) // *У норі понід землею жив собі гобіт*.

Німецький дифтонг [ai] передається українською як [ей] або [e]: *Leipzig, Weimar, Heinrich Heine* // *Лейпцих, Веймер, Генріх Гейне* (хоч зустрічається *Гайнріх Гайне*).

У перекладацькій практиці для перекладу власних назв використовується так званий принцип етимологічної відповідності, який полягає в тому, що вихідні слова різних мов, різні за формою але одного

лінгвістичного походження, використовуються для передачі одне одного. Існує немало загальноєвропейських імен одного лінгвістичного походження:

укр. *Микола* // англ. *Nikolas*;

укр. *Олександр* // англ. *Aleksander*;

укр. *Олена* // фр. *Elen* // англ. *Helen*;

укр. *Ірина* // фр. *Iren*; // англ. *Irene*;

укр. *Катерина* // англ. *Catherine*.

Для перекладацької практики актуальне питання передачі загальноєвропейських імен: чи передати за принципом етимологічної відповідності (за традицією), чи транскрибувати. У сучасній перекладацькій практиці перевага віддається останньому: Українське *Андрій* передається англійською як **Andriy** (а не *Andrey*, *Andrew*); українське *Михайло* – англійською *Mykhailo*; англ. *Nikolas* – українською *Ніколас* (а не *Микола*).

ЗАВДАННЯ 1. Порівняйте текст оригіналу та перекладу, укажіть прийоми передачі власних імен.

a) In the past forty years, American literature has focussed on more popular fiction. Several US authors have produced a novel that sold more than 10 million copies, including **Joseph Heller** («Catch-22»), **Harold Robbins** («The Carpetbaggers»), **Jacqueline Susann** («The Valley of the Dolls»), **Margaret Mitchell** («Gone with the Wind») and **Peter Benchley** («Jaws»). However, three contemporary authors who have far outstripped such sales figures are **Robert Ludlum**, **Stephen King** and **Dan Brown**.

За останні сорок років, американська література акцентувала увагу на популярній прозі. Декілька американських авторів написали романи, які розійшлися загальним накладом більше 10 мільйонів копій. Це **Джозеф Хеллер** («Виверт-22»), **Гарольд Роббінс** («Авантюристи»), **Жаклін Сюзанн** («Долина ляльок»), **Маргарет Мітчелл** («Віднесені вітром») і **Пітер Бенчлі** («Щелепи»). Проте, троє сучасних авторів, які далеко випередили попередні цифри продажу, це **Роберт Ладлем**, **Стівен Кінг** і **Ден Браун**.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть текст українською мовою, укажіть прийоми перекладу власних назв.

John Ronald Reuel Tolkien (1892 – 1973), who wanted to be known as J.R.R., was the author of "The Hobbit" and its sequel "The Lord of the Rings".

He attended Oxford University and worked as professor of Anglo-Saxon at Oxford from 1925 to 1945, and of English Language and Literature, also at Oxford, from 1945 to 1959. He was an eminently distinguished lexicographer and an expert in Anglo-Saxon and Old Norse. In a mammoth survey by the BBC in 2002, *The Big Read*, *The Lord of the Rings* was voted by a clear margin as Britain's favourite book and the three Hollywood films of the 21st century have become the favourite of many cinema viewers.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть імена *William, Charles* українською:

- а) якщо це імена письменників,
- б) якщо це імена королів,
- в) якщо це імена хлопчиків.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть текст українською мовою, зверніть увагу на прийоми перекладу імен та прізвищ; охарактеризуйте фонографічні трансформації

ENGLISH AUTHORS

The first great identifiable individual in English literature, the poet Geoffrey Chaucer, wrote "the Canterbury Tales" in the 1370s, a popular work of the period which readers still enjoy today. John Milton ("Paradise Lost") and John Dryden ("Marriage a la Mode") were major writers of the 17th century, Jonathan Swift wrote "Gulliver's Travels" in 1726 and John Brinsley Sheridan wrote many plays in the same era, including two clever comedies of manners, "The Rivals" (1775) and "The School for Scandal" (1777).

William Wordsworth and Samuel Taylor Coleridge were the first important English romantic poets, followed by Lord Byron, Percy Shelley and John Keats.

Jane Austen is still many people's favourite author today and her works, including "Pride and Prejudice" (1813) and "Emma" (1816) are known for their independence and wit. Jane Austen was only beaten by J.R.R. Tolkien in the massive BBC survey to choose Britain's favourite books.

The novels of Charles Dickens are noted for their colourful and sometimes eccentric characters. In "Oliver Twist" (1837-1839) and "David Copperfield" (1849 – 1850), Dickens described the lives of children made miserable by cruel or thoughtless adults. He pictured the grim side of Victorian life in "Bleak House" (1852 – 1853).

The novels of the three Bronte sisters – Emily, Charlotte, and Anne have many romantic elements and are known especially for their psychologically tormented heroes and heroines. Critics rank Emily Bronte's "Wuthering Heights" (1847) and Charlotte Bronte's "Jane Eyre" (1847) among the greatest works of Victorian fiction. From the late Victorian era, George Elliot, Thomas Hardy and Rudyard Kipling remain popular today.

In the early 20th century, HG Wells, John Galsworthy and Virginia Woolf are regarded most highly and after the war, Graham Greene, George Orwell, Mervyn Peake, Doris Lessing and William Golding are thought to be the most significant before today's contemporary authors. Other than JK Rowling, it is extremely difficult to forecast who of those writing today will enter history.

ЗАВДАННЯ 5. Перекладіть текст, приділяючи увагу іменам, що потребують фонографічних трансформацій.

After only a brief rest they started on their way again. All were eager to get the journey over as quickly as possible, and were willing, tired as they were, to go on marching still for several hours. Gandalf walked in front as before. In his left hand he held up his glimmering staff, the light of which just showed the ground before his feet; in his right hand he held his sword Glamdring. Behind him came Gimli, his eyes glinting in the dim light as he turned his head from side to side. Behind the dwarf walked Frodo, and he had drawn the short sword, Sting. No gleam came from the blades of Sting or of Glamdring; and that was some comfort, for being the work of Elvish smiths in the Elder days these swords shone with a cold light, if any Ores were near at hand. Behind Frodo went Sam, and after him Legolas, and the young hobbits, and Boromir. In the dark at the rear, grim and silent, walked Aragorn.

Калькування (дослівний переклад)

Калькування (дослівний або буквальный переклад) - це прийом перекладу нових слів (термінів), коли відповідником простого чи (частіше) складного слова (терміна) вихідної мови в цільовій мові вибирається, як правило, перший за порядком відповідник у словнику, наприклад: *ore yard* - *рудний двір*, *movable table* - *рухомий стіл*, *self-cooling* - *самоохолодження*, *line service* - *лінійна служба*, *toxic shock syndrome* - *токсичний шоківий синдром*, *Big Bang* - *Великий вибух*, *floating zero* - *плаваючий нуль*. В цих прикладах українські відповідники англійських термінів утворені шляхом вибору першого словникового відповідника кожного з компонентів.

Калькування як прийом перекладу частіше застосовується при перекладі складних слів (термінів). Воно може застосовуватися також стосовно тільки одного з компонентів складного слова (терміна): *charmed quark* - *зачарований кварк*, *slag yard* - *шлаковий двір*. Досить часто калькування застосовується при перекладі до тих складних термінів, що утворені за допомогою поширених загальнонародних слів: *worm shaft* - *черв'ячний вал*, *target search* - *пошук цілі*, *drafting table* - *креслярський стіл*, *self-loading* - *самозавантаження*.

Калькування можна застосовувати тільки тоді, коли утворений таким чином перекладний відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів в українській мові.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, попередньо визначивши слова і терміни, при перекладі яких доцільно використати прийом калькування:

1. The cosmological theory called the big bang theory assumes that the universe began from a singular state of infinite density. 2. The mathematical compass is a manual mechanical device for drawing circles and transferring geometric dimensions. 3. Chair and table legs were usually carved in the shape of a curved animal leg terminating in a bull hoof or lion paw. 4. The World Wide Web (WWW), often referred to simply as the Web, is a service that allows computer users to quickly and easily navigate the Internet, the international collection of thousands of interconnected computer networks. 5. The federal anticrime act of 1984 put the burden of proof of insanity on the defendant for federal crimes. 6. In its most general sense, the term Third World refers collectively to more than 100 countries of Africa, Asia, and Latin America. The term emerged in Europe during the late 1940s, referring to a "third force," not aligned with either the Communist or Western blocs. 7. During the 20th century the suburbs of London continued to grow until 1935, when a Green Belt law was instituted to control further growth beyond a ring of parks. 8. The term "yellow journalism" has come to mean nonobjective or florid newspaper reporting that is used in combination with other sensational journalistic practices, such as distorted or mislabeled pictures and illustrations and large-type headlines, to appeal to readers' emotions and thus to increase newspaper circulation. It derives from the phrase "yellow press of New York," coined by Ervin Wardman of the New York Press during the 1890s to characterize the cutthroat competition between Joseph Pulitzer's New York World and William Randolph Hearst's New York Journal. 9. In a sense, systems engineering is not distinguished from normal engineering practice. Any engineer

acts as a systems engineer when responsible for the design and implementation of a total system. 10. The Industrial Revolution of the 19th and early 20th centuries accelerated the trend toward "total war," supplying new and ever more capable weapon systems, including long-range artillery, tanks, and finally aircraft, by which combatants could inflict death and destruction on a wider scale. 11. Later in the 1970s a group led by Steve Jobs and Steve Wozniak founded Apple Computer in a garage in Silicon Valley. Their focus was on making the personal computer more "user-friendly."

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть слова та словосполучення зі сфери політики та дипломатії. Прокоментуйте прийом, використаний при перекладі.

<i>cold war</i>	<i>nuclear umbrella</i>
<i>iron curtain</i>	<i>collective security</i>
<i>civil rights</i>	<i>sustainable development</i>
<i>political settlement</i>	<i>arms race</i>
<i>silent majority</i>	<i>military presence</i>
<i>developing nations</i>	<i>strategic partnership</i>
<i>superpower</i>	<i>partnership for peace</i>
<i>backbencher</i>	<i>neutral and non-aligned countries</i>
<i>weapons of mass destruction</i>	
<i>global warming</i>	

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, звертаючи увагу на передачу власних імен та назв.

1. John Harris, a Republican, and heir to the Standard Oil fortune, donated to the environmental causes. 2. Linda Pritzker, a Tibetan Buddhist, is heiress to the Pritzker family fortune, the founder of Slimfast. 3. The French Trade Minister said France would urge other EU countries to reject the WTO draft at a meeting of European foreign ministers in Brussels on Monday. 4. The five richest states (Connecticut, Massachusetts, New Jersey, New York and Maryland) all voted for Mr. Gore. Mr. Bush won the 14 poorest states, except New Mexico. 5. Mr. Dahlan was arrested 11 times by the Israelis and served five years in Israeli jails, picking up fluent Hebrew in the process. He was expelled from Gaza in 1988 and made his way to Mr. Arafat's headquarters in Tunis from where he helped direct the first antifada. 6. De Beers recently signed a deal with African Diamonds, a Dublin-

based diamond exploration company that also has projects in Sierra Leone, Lesotho and Guinea. 7. Miramax movie mogul Harvey Weinstein was so impressed by the Christian Dior **hante-couture** show in Paris that he has asked their flamboyant designer John Galliano if he'll direct one of his films. 8. The US Marines arrived in Somalia last week to orchestrate the evacuation of the last of the UN's peacekeepers. 9. Tour de France winner Floyd Landis was sacked by his team after the back-up doping sample taken during the race confirmed that he had excessive levels of testosterone in his body. 10. In September 2003, an International Atomic Energy Agency team said it had found traces of weapon-grade uranium in Iran. 11. Research from Boston College's Centre on Retirement suggests that no more than 10 per cent of those drawing benefits at 62 are genuinely unable to work. 12. All but one member of the commercial alliance is owned by American media giants: Turner is part of the world's largest media company, Time Warner — AOL, and owns CNN and Cartoon Network. Viacom owns MTV and Nickelodeon, and Discovery and Telewest are also American-owned conglomerates.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть тексти, звертаючи увагу на переклад власних імен та назв.

Текст 1

Grand Canyon

It's universally agreed that no one has ever been able to do justice to the Grand Canyon, the crown jewel of natural wonders and America's number-one beauty spot. Located 60 miles north of Williams and 80 miles north of Flagstaff, it lies inside the state of Arizona. For convenience's sake, it is divided into four areas, the South, West, North and East Rims, with most of the activity centred on the South Rim.

The course of history can be tracked through the Canyon's layers. The upper layers of rock, the Kaibab and Toroweap formations of the Permian Age, were formed around 250 million years ago. At the foot of the Inner Corge are some of the oldest exposed rocks on earth — the hard black rocks of the Precambrian Age. The Colorado River began curving its way through the rock between 6 and 25 million years ago.

The Canyon was first sighted by white people in 1540, when a group of Spanish soldiers led by Captain Garcia Lopez de Cardenas stumbled across it. But the Captain had been sent on an expedition by Vasquez de Coronado to find settlements described by Hopi Indians; he had embarked on a treasure hunt for the

legendary Cities of Gold and was not in the least impressed by the canyon, which to him was an obstacle and an irritation.

Текст 2

Royal Academy Wins Battle over Botticellis

London has beaten New York in a battle to show one of the best kept secrets of the Italian Renaissance — a spectacular collection of 92 drawings by Sandro Botticelli illustrating Dante's Divine Comedy

They disappeared for 250 years and became separated. They have rarely been seen in public and have never been exhibited together. The Royal Academy will display the 500-year-old drawings next March.

The drawings were commissioned by Lorenzo Medici between 1480 and 1495. Botticelli, the most influential artist in Florence at the time, was asked to illustrate the Divine Comedy, written by Dante Alighieri 200 years earlier. Many drawings show Dante accompanied by Virgil, or Beatrice, his love, or with Lucifer. They show the poet's journey through the circles of hell.

For unknown reasons, Botticelli never completed the enormous task but it is likely that the incomplete work left Florence when the Medicis were banished from the city in 1494.

The drawings vanished and have had a chequered history, passing through some of the greatest houses of Europe. They first resurfaced in the mid-17th century in France in the ownership of a Parisian bibliophile. Queen Christina of Sweden bought some or all of them and when she died in 1689 her nephew, a cardinal, passed eight of them to the Vatican library where they have been ever since. Eight drawings have been lost but the bulk of the collection passed to the Dukes of Hamilton at the start of 19th century. They kept them in Scotland but put them up for sale, then bound in a volume, at Sotheby's in 1882.

Текст 3

In their book *When Illness Strikes the Leader* Jerrold Post and Robert Robins show that the medical advisers to heads of state have a difficult task. It is no longer true that the royal physician who lets his illustrious patient die will suffer the same fate, but professional ruin and notoriety will follow any physician who by his mistakes allows his most important client to die, and so changes the course of history.

Sir Morrell MacKenzie was the most famous ear, nose and throat surgeon of Victorian England, and would have been commemorated as such but for one

mistake. He was called to Berlin to examine the crown prince, the future Frederick III of Prussia. A pleasant, liberal Anglophile, the prince had begun to lose his voice. Cancer was suspected, but MacKenzie was adamant there was no malignancy. By the time he had changed his mind Frederick was terminally ill. He was succeeded by his son, William II, the infamous Kaiser Bill, who did more than any other man to bring about the First World war.

Транскодування термінів

Транскодування - це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу, наприклад, *management* - *менеджмент*, *emitter* - *емітер*, *periscope* - *перископ*, *perforator* – *перфоратор*.

Розрізняють чотири види транскодування: 1) транскрибування (коли літерами мови перекладу передається звукова форма слова вихідної мови, наприклад, *peak* - *пик*, *resistor* - *резистор*), 2) транслітерування (слово вихідної мови передається по літерах, наприклад, *marketing* - *маркетинг*, *ping-pong* - *пинг-понг*, *opt* - *опт*), 3) змішане транскодування (переважне застосування транскрибування із елементами транслітерування, наприклад, *over-lock* - *оверлок*, *altimeter* - *альтиметр*) і 4) адаптивне транскодування (коли форма слова в вихідній мові дещо адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу, наприклад, *middle* - *мідель*, *nipple* - *ніпель*, *occlusion* - *оклюзія*, *platform* - *платформа*, *pallet* - *палета*).

При транскодуванні, як можна бачити, літерами мови може передаватися вся форма, або більша її частина (в такому випадку говорять про адаптивне транскодування). Іноді застосовується змішане транскодування, коли більша частина транскодованого слова відбиває його звучання в вихідній мові, але разом з тим передаються й деякі елементи його графічної форми. Зокрема, це досить часто застосовується у випадку передачі власних імен, наприклад, *Mansell* - *Манселл* (а не "Менселл", як вимовляється це власне ім'я англійською мовою).

При перекладі неологізмів транскодування звичайно супроводжується описовим перекладом, що подається в дужках: *maceral* - *мацерал* (органічна складова вугілля), *Ni-hard* - *нігارد* (білий чавун, легований хромом та нікелем), *pase* - *пейс* (позасистемна одиниця довжини). Саме так подаються в перекладних словниках ті транскодовані терміни, що лише недавно увійшли в мову перекладу, наприклад: *marker* - *маркер* (маркувальний олівець або маркувальна ручка чи фломастер), *rager* - *пейджер* (абонентський

радіоприймач системи персонального виклику з невеличким дисплеєм для текстових повідомлень).

Для надання транскодованому терміну певної вмотивованості внутрішньої структури іноді додаються пояснювальні слова: *nabla* - набла-оператор, оператор Гамільтона; *nerve* - нерв (резинової суміші), *nicol* - призма Ніколя.

Транскодовані терміни, що вже міцно закріпилися в мові перекладу, в словниках можуть подаватися без додаткового описового перекладу: *server* - сервер, *newton* - ньютон, *bulldozer* - бульдозер.

Транскодування неологізмів відбувається при перекладі в тих випадках, коли в культурі і, зокрема, науці країни мови перекладу відсутнє відповідне поняття і відповідний перекладний еквівалент, а перекладач не може підібрати слово або слова в мові перекладу, які б адекватно передавали зміст поняття і задовольняли вимогам до термінотворення. Оскільки при транскодуванні транскодоване слово має одне значення, то такий спосіб перекладу доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін.

Перш ніж застосовувати цей спосіб перекладу, перекладач повинний переконатися, що в мові перекладу відсутній перекладний відповідник слова, що перекладається, інакше через транскодування в мові перекладу можуть виникнути дублетні (синонімічні) терміни, а це порушує чіткість певної терміносистеми: *pagination* - пагінація, нумерація сторінок.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, визначивши, в яких випадках при перекладі термінів слід застосувати прийом транскодування:

1. In astronomy, for example, bolometers measure the energy of starlight. 2. Creosote is an excellent antiseptic and was formerly used in the treatment of chest infections. 3. Although the proton is not an elementary particle, its mass is of special importance. 4. By using so-called superheaters, modern boilers can achieve almost 90 per cent fuel efficiency. 5. The World-Wide Web is an Internet-based application that exploits this capability to provide a global information service. 6. Many personal computers and workstations now have software packages that mimic the operation of a fax machine. 7. Although composite materials have certain advantages over conventional materials, composites also have some disadvantages. 8. Contact between two societies in which each experiences cultural change to an approximately equal degree is called acculturation. 9. Cellophane was

invented about 1910 by the Swiss chemist Jacques Brandenberger, who in 1912 invented the first machines for large-scale production and established a factory near Paris. 10. Graders are primarily finishing equipment; they level earth already moved into position by bulldozers and scrapers. 11.. Large cultivators for field crops are usually tractor drawn. Small cultivators with wheels, usually called wheel hoes, can be pushed manually by the operator and used in vegetable gardens. 12. The systematic process of product design has to resolve the often conflicting demands that arise in the development of products. These might include considerations of manufacturing, marketing, aesthetic appeal, protection of the environment, ergonomics, financial cost, ease of maintenance, and safety. 13. Monetarism is commonly contrasted with Keynesianism, which roughly corresponds to the view that changes in the money supply have little, if any, short-term impact on the economy, that the economy will not automatically move towards full employment, and that fiscal policy can be effective in helping attain full employment. 14. The initial influence of behaviourism on psychology was to minimize the introspective study of the mental processes, emotions, and feelings and to substitute the study of the objective behaviour of individuals in relation to their environment by means of experimental methods. 15. In the world of computers, multimedia is a subset of hypermedia, which combines the elements of multimedia with hypertext, which links the information. 16. Defamation, the act of damaging the reputation of another by means of false and malicious communications that expose that person to contempt, ridicule, hatred, or social ostracism. 17. The auctioneer acts as the agent of the seller and is paid a commission based on the sale price. Some auctioneers, Sotheby's and Christies, for example, also charge the buyer a commission on the sale price. 18. Boycott initiators often attempt to enlist the support of friendly or neutral sections of the population, as, for example, when democratic groups in various countries refused to purchase goods from National Socialist Germany before World War II.

Переклад неоднозначних слів. Вибір варіантного відповідника

Перша проблема, з якою стикається перекладач, - це встановлення кореляції між значеннями слів в українській та англійській мовах. При зіставленні словникового складу української та англійської мов виявляються кілька типів смислових відповідностей між словами цих мов:

1. Значення англійського слова повністю відповідає значенню українського слова, тобто наявний постійний словниковий відповідник, який

називають *еквівалентом*. В данному випадку у перекладача не виникає проблеми вибору, оскільки він користується готовим (одиничним) відповідником.

До цієї групи слів відносяться: власні назви, географічні назви, назви днів тижня, місяців, числівники, більшість наукових та науково-технічних термінів та ряд інших лексичних одиниць (назви тварин, рослин та ін.), наприклад, *Nero* — *Нерон*, *Friday* — *п'ятниця*, *voltage* — *напруга*, *giraffe* — *жираф* і т. д.

2. Однозначному чи багатозначному англійському слову в українській мові відповідає кілька слів. Такий тип відповідності прийнято називати *варіантним відповідником*. В цьому випадку перекладач здійснює вибір з кількох варіантів, виходячи з умов *контексту*. Наприклад, залежно від лексичного оточення прикметник *solid* може мати наступні значення:

solid fuel — *тверде паливо*;

solid silver — *чисте срібло*;

a solid line — *суцільна лінія*;

a solid business — *солідна справа*;

solid arguments — *грунтовні аргументи*;

a man of solid build — *чоловік міцної тілобудови*.

3. Англійське слово не завжди має готовий відповідник в англо-українському словнику, оскільки жоден словник не здатен відобразити всі відтінки значень слова. В цьому випадку перед перекладачем постає необхідність створення власного відповідника, який є пов'язаним з потенційними значеннями слова, які можна виявити при аналізі контексту. Подібні відповідники, які створюються самим перекладачем, прийнято називати контекстуальними замінами. Наприклад:

*The **blue-veined** Swedish capital has always been a bit like its most famous daughter, Greta Garbo: breathtakingly beautiful, but rather steely.*

Словникові відповідники слова *vein* — «вена», «жила», «прожилок», проте жоден з них не підходить для передачі поетичного образу шведської столиці. Дане речення можна перекласти наступним чином:

*У шведської столиці, **прикрашеної синіми стрічками каналів**, завжди було щось від її найвідомішої дочки – Грети Гарбо: вона неймовірно красива, проте децю холодна.*

ЗАВДАННЯ 1. Знайдіть відповідники виділених слів у словосполученнях.

A

1. flying

flying saucers, flying weather, flying apparatus, flying Dutchman

2. bad

a bad wound, a bad debt, bad language, a bad mistake, bad cold, bad light, a bad name

3. hard

hard currency, hard life, a hard line, hard drugs, hard sell, a hard drinker

4. regular

a regular visitor, a regular pulse, regular features, a regular procedure, regular army

5. strong

a strong wind, strong language, strong walls, a strong supporter, strong faith, strong drink, strong evidence, strong measures

Б

1. to deliver

to deliver a speech, to deliver a verdict, to deliver a blow, to deliver a parcel

2. to draw

to draw the curtains, to draw breath, to draw a conclusion, to draw inspiration, to draw a line

3. to make

to make sense, to make a film, to make an impression, to make notes, to make a list, to make a scene, to make one's living

4. to keep

to keep promise, to keep an appointment, to keep rules, to keep a family, to keep a diary, to keep one's distance

5. to launch

to launch a rocket/missile, to launch a ship, to launch an offensive, to launch a new company, to launch a new book, to launch a spear

В

1. тонкий

тонкий лист, тонкий розум, тонкий слух, тонкий смак, тонка білизна, тонка фігура, тонкі пальці, тонкий запах

2. легкий

легка застуда, легке питання, легка музика, легка атлетика, легка промисловість

3. тихий

тиха погода, тиха ніч, тихий голос, тихий хід, тихий сміх

4. простий

проста людина, проста робота, прості манери, проста цікавість, проста їжа

5. проводити

проводити час, проводити кого-небудь на станцію, проводити збори, проводити реформи, проводити кордон

6. робити

робити висновки, робити пропозицію, робити компліменти, робити честь, робити вигляд

7. вести

вести автомобіль, вести переговори, вести щоденник, вести переписку, вести господарство, вести правильний спосіб життя

8. шматок

шматок мотузки, шматок цукру, шматок хліба, шматок мила

9. місце

слабке місце, місце пригоди, місце в першому ряду, достатньо місця для всіх, робоче місце

ЗАВДАННЯ 2. Уважно ознайомтесь зі способами перекладу англійських багатозначних дієслів та іменників, представлених в словнику Е.О. Вілсона. Перекладіть речення, що містять дані лексичні одиниці на українську мову.

A. power *n*

1. (*capability*) здатність; сили; mental ~s — розумова здатність; his ~s are failing — його сили зменшуються; I'll do everything in my ~ — я зробл. все, що в моїх силах; that's beyond his ~ — це йому не під силу.

2. (*strength, force*) сила; (*might*) мощь; **the ~ of a blow/of love** — сила удару/любові; **the military ~ of the country** — військова міць країни; **the ~ of the country** — могутність країни; **the ~ of an explosion** — сила вибуху.

3. *Mech., Phys., etc.* — енергія, сила; (*rating*) мощность; **nuclear, electric ~** — атомна енергія, електроенергія; **horse ~** — кінська сила; **the engine is working at half ~** — двигун працює на пів сили; **the ~ of an engine** — потужність двигуна; **the ship was moving under her own ~** — судно рухалось своїм ходом; **the ~ has been cut off** — електрику відключили.

4. (*authority*) власть, повномочия; **to come to ~** — прийти до влади; **to seize ~** — захопити владу; **the ~s of parliament/of the president** — повноваження парламенту/президента; emergency ~s — надзвичайні повноваження; **the ~ of veto** — право вето; **Law I gave him ~ of attorney** — я призначив його своєю довіреною особою.

5. (*nation*) the great ~s — великі держави.

6. *fig* — сили, влада; **the ~ behind the throne** — влада, яка стоїть за троном; **he's a ~ in the land** — він користується впливом в країні.

1. Trade unions have less bargaining *power* than they used to have. 2. The real attraction of elite education is that it provides access to wealth and *power* for those who have acquired it. 3. Mr. Chavez is strategic and shrewd and knows he cannot remain in *power* indefinitely if he has critics in the media. 4. Anyone seeking a gun must get a certificate from the police. Few people seem troubled that cops have the *power* to make those decisions. 5. The separation of *powers* means that President and Congress are elected separately. 6. The beginning of the century saw the country at the height of its *power*. 7. Some functions are automated. Sensors turn off the display to

conserve *power* when a user lifts the phone to his ear. 8. Nuclear *power* has not been able to compete effectively with other *power* sources in the United States. 9. The dairy company failed to recognize the threat posed by loss of *power* at a refrigeration unit. 10. *Power* and authority are often contrasted. The police have *power* whereas the Queen Mother has authority (she inspires love and warmth — at least among some). But *power* and authority are not easy to separate. 11. Because information is *power*, the more information you control, the better off you are. 12. Burning certain kinds of household rubbish in *power* stations is preferable to burying it underground. 13. This court was given unprecedented *powers* to review convictions for errors both of law and of fact. 14. At the beginning of the women's movement we thought that if women had *power* they would lead differently. They would be more compassionate, inclusive and sensitive. 15. The radio-set is *powered* by batteries.

Б. accommodate vt

1. (*put up: for large party*) розміщати (-стити); (*for individuals*) поміщати (-стити); влаштовувати (-ати); **the delegates were ~d in hotels** — делегатів розмістили в готелях; **to ~ a guest in a spare room** — помістити гостя в окремому номері; **I was ~ d in a hotel** — мене влаштували в готелі; **CQ I can ~ him for a night in my flat** — я можу прихистити його на одну ніч у своїй квартирі.

2. (*hold*) вміщувати (-стити); **the hall ~ s/can 500 people** — зал вміщує 500 людей.

3. (*supply*): **the bank ~ d me with a loan of £100** — банк надав мені позику в 100 фунтів.

4. (*adapt*): **I'll ~ my plans to yours/to fit in with yours** — я узгоджу свої плани з вашими; **you'll have to ~ yourself to these conditions** — тобі доведеться призвичаїтись до цих умов.

5. (*oblige*): **we always try to ~ our clients** — ми намагаємось завжди задовольнити побажання своїх клієнтів.

1. I'd like to find a part-time job that will *accommodate* my teaching schedule. 2. According to the local reports, Shanghai has completed the construction of a super underground bunker that can *accommodate* 200,000 people in emergency to evade blasts, poisonous gas emission and nuclear radiation. 3. The lawyer tried hard to *accommodate* his statements to the facts.

4. When cultures clash on the job: companies struggle to *accommodate* workers of different religious faiths without alienating others. 5. Should universities change teaching to *accommodate* a generation raised on mobile technology? 6. A family of four is looking for a hotel in Dublin that will *accommodate* them and their lovely year-old yellow labrador. 7. It's one thing to offer the migrant workers jobs. They have to be *accommodated* too. 8. Most working women say the corporate world isn't making great strides in *accommodating* working mothers.

B. commit vt

1. (*perform*) скоїти; **to ~ a crime/ a murder/error** — скоїти вбивство/помилку (*usu pfs*); **to ~ suicide** — накласти на себе руки (*pf*).

2. (*entrust*) доручили; **they ~ ted the child to the care of her aunt** — вони доручили дитину турботам тітки; **to ~ smb to prison/to a mental hospital** — посадити до в'язниці, помістити в лікарню (*usu pfs*); **I ~ ted my papers to his safe-keeping** — я передав папери йому на зберігання; **fig to ~ smth to memory/to paper or to writing** — запам'ятовувати щось, записувати щось.

3. (*bind*): **I've ~ ted myself to returning on Friday** — я обіцяв повернутися в суботу; **I'm ~ ted to helping them** — я забов'язався їм допомогти; **without ~ ting myself** — без жодних забов'язань з мого боку; **he is deeply ~ ted to this policy** — він цілком за проведення цієї політики.

1. The government must *commit* itself to improving healthcare. 2. I think I can come but I won't *commit* myself till I know for sure. 3. The government claimed that it is *committed* to withdrawing its troops by the end of the year. 4. Counterterrorism sources claimed that British suicide bombers were within days of blowing up 12 passenger jets above five US cities in an unprecedented terrorist attack designed to *commit* "mass murder on an unimaginable scale". 5. NATO member states have refused to *commit* more troops to Afghanistan despite appeals from the organization's leaders for 2500 extra troops to fight Taliban insurgents. 6. A group of mobile manufacturers, network operators, suppliers, recyclers, consumer and environmental organizations, led by Nokia, *has committed* to improve the environmental performance of mobile phones and to do more to raise consumer awareness and participation in recycling. 7. George *has committed* to quit smoking. 8. Like so many men he has problems *committing* himself to a relationship. 9. Sometimes, conductors have to

commit complete scores to memory. 10. They were taught to pray every time they *committed* even a minor sin.

ЗАВДАННЯ 3. Підберіть відповідники до виділених слів та перекладіть речення українською мовою.

1. He made a discovery that *established* his reputation. 2. The Federal government needs to *establish* policies for sharing terrorism related information. 3. The Pentagon has revealed that coalition forces are spending millions of dollars *establishing* at least six "enduring" bases in Iraq — raising the prospect that US and UK forces could be involved in a long-term deployment in the country. 4. New Jersey should approve measures that would *establish* needleexchange program to curb the spread of HIV. 5. I began wearing hats as a young lawyer because it helped me to *establish* my professional identity. Before that, whenever I was at a meeting, someone would ask me to get coffee. 6. Of course, there are advantages to having your kids later. You can *establish* your career, and may be you're more mature. 7. To solve the problem of organizing world peace we must *establish* world law and order. 8. Decide what you want, decide what you are willing to exchange it for. *Establish* your priorities and go to work. 9. The experts *haven't established* the cause of his death. 10. They decided to *establish* a museum of modern art where works by contemporary artists would be shown. 11. Journalists should *expose* secrets, not keep them. 12. The most intense meteor shower on Earth in the last 33 years may *expose* how life on Earth began. 13. The most obvious way to *expose* your ignorance is to ask people questions. But at the same time while you are *exposing* your ignorance, you are also *exposing* them to your learning ability. 14. Beach and water activities *expose* our bodies to the sun's rays more than usual. 15. Silk Flower Design offers beautiful and natural looking silk flower *arrangements*. 16. Why is the keypad *arrangement* different for a telephone and a calculator? 17. I've made all the necessary travel *arrangements* and reservations. 18. Poetry does not consist of words alone: there must be sentiment and fancy, combination and *arrangement*. 19. It's common law that 9 out of 11 new businesses *fail* in America each year. 20. Three riders *failed* prerace blood tests on the first day of the cycling road race world championship. 21. In my life I've *failed* as much as I have succeeded. 22. Where words *fail*, music speaks. 23. I wasn't afraid to *fail*. Something good always comes out of *failure*. 24. The only people who never *fail* are those who never try. 25. Books, like friends, should be few and well chosen. Like friends, too, we should return to them again and again for, like true friends, they will never *fail* us — never cease to instruct — never cloy.

ЗАВДАННЯ 4. Підберіть відповідники до виділених сполучників та перекладіть речення українською мовою.

1. As the population ages and cardiovascular hazards like diabetes continue to rise, women are more at risk than ever. 2. The resumption of dialogue marks a political breakthrough *as* it opens the door to frequent consultations between the governments that have refused to recognize each other for decades. 3. As Christopher Cockered, inventor of the hovercraft, famously remarked, "*But for* the silly chaps we would still be living in the Stone Age." 4. English coexists with Welsh *as* it does in the four northern islands with Gaelic. 5. *While* there is no doubt that online tools have widened youth interest in politics, they can also have a constricting effect on candidates. Nowadays, politicians know that any move, word or expression can be recorded, packaged and linked around the world in minutes. 6. *While* I respect this position, for myself I find it unnecessary rigid. 7. It will be hard to meet the target *while* holding down energy prices. 8. The political impact of the party has been relatively slight. There are few elections *where* they made a difference. 9. *Where* the original spelling of the word is vital to the story, I have kept it. 10. People who commit crimes are often described as being "wicked" or lacking morals, *which* ignores the fact that most of them commit crime when they are young and that most give up later. 11. Alan Bond was found guilty of improperly using his position to allow his private company to buy Edouard Manet's picture from Bond Corporation for \$2,5 *when* its value was at least \$12. 12. It was in the hope of regaining his children that he initiated psychotherapy, *since* his wife firmly stated she would never return to him unless he had psychiatric treatment. 13. Christine was sitting next to an elderly couple who'd been through an emergency landing before. They said, "*If* we survived that, I'm sure we can survive this," she recalls. 14. Reconciling these data points is difficult, *if* not impossible. 15. This dinner service cost 300 pounds *if* it cost a penny.

ЗАВДАННЯ 5. Проаналізуйте значення виділених слів в контекстах та перекладіть речення.

1. Reading endures a reputation as a dormitory for *commuters*. In fact, this town finds itself at the centre of the region's booming service economy. 2. Those who today launch the Parents against Tobacco campaign, supported by 50 national organizations and more than 150 MPs, believe we can meet that *challenge*. 3. Last Thursday, when the first races in the Cup began he *crewed* with one of the *challengers* while his wife cheered him on from a pleasure boat. 4. Fundamentalism generally emerges out of cultures, which have remained *undisturbed* for many generations and then are *challenged* or *disturbed*. 5. The two countries were expected to confirm the *breakthrough* today after three days of

discussion, ending a five-month freeze in contact. 6. Forces such as xenophobic *passions*, economic *grievances*, and transnational ethnic solidarity can make policymaking far more complex and less predictable. 7. Over the years she has raised the *profile* of her small country and increased her own popularity. 8. I'm worried about *consumerism*, the focus on buying things that by any *survival* standard you don't need, but which American advertising culture promotes like mad. 9. You will receive a course of antibiotics. Then, if this doesn't work, more *aggressive* measures will be tried. 10. This change in the role of the church is *highlighted* in a new collected work on religious conversion. 11. Did Mr. Riddle tell you anything, which *suggested* that he was on particularly bad terms with anybody? 12. There were no houses in sight. The sea on the one side and steeply rising ground on the other had so far *discouraged developers*. 13. Supporters of the measure said it would stop the too-frequent occurrence of criminals getting off on *technicalities*, as in cases in which evidence against them was ruled inadmissible because it was obtained with a *faulty* warrant. 14. A study of 200 magistrates showed that, while there was no deliberate gender discrimination, many, particularly male magistrates, were more likely to see female offenders as *troubled*, rather than *troublesome*.

ЗАВДАННЯ 6. Перекладіть тексти, звертаючи увагу на виділені слова.

Текст 1

Catwalk queen Naomi Campbell *launched* her first novel *Swan* at a *glittering* party *thrown* by publishers Heinemann. Her mother Valerie and best friend Kate Moss were there to celebrate her success. ***Swan*** is the story of a young model's *rise* to fame and fortune. The book was *ghost-written* by a professional author with Naomi providing material and ideas in the shape of interviews and tapes.

The girl from Steatham, South London, who *rose* from obscurity to become one of the world's highest-paid models, is also due to *launch* her first record, *Love and Tears*. *Even so*, she declined to sing at the book *launch*.

Текст 2

I had a fairly conventional upbringing and, although I was at grammar school, I *drifted* into street life. In some respects I think it was the consequence of having a *workaholic* father who exercised no supervision. *While* I did not respect his *authority*, I didn't dislike him. My feelings were neutral, and he had no

influence on me. But I was brought up in the East End and there was a criminal *element* on the streets and it was easy to *drift* into crime.

I think now that fathers need to work not so much at talking with their sons and trying to understand their problems, but *reclaiming the authority* that well-intentioned but misguided theories on raising children have undermined.

This is nothing to do with returning to Victorian values, it is respecting the reality of what has always been and always will be the nature of the parent-child relationship.

Текст 3

We must recognize that it is more *cost-effective* to *anticipate* and prevent international problems than to try to solve them *once* they occur. Often the UN *comes under pressure* to act only when the root causes of a crisis have had time to fester and wreak their havoc. It is often not until conflicts have *escalated* enough to dominate the evening news that countries are seriously ready to provide funds, people, *peacekeepers* and humanitarian assistance.

We need to devote more time and resources to preventive action. We need multilateral efforts that can *contain* conflict, *anticipate* problems and alleviate humanitarian crises in time. If we don't, we may *face* outbreaks of *hostility*, and the disintegration of states, with the consequent migration of millions of people. The international *bill* for restoring peace and providing humanitarian aid will *escalate* as crises worsen.

Описовий переклад (експлікація)

Описовий переклад (експлікація) – заміна одиниці іноземної мови словосполученням мови перекладу, яке описує або пояснює її значення. Даний вид перекладу є ефективним при перекладі термінів, неологізмів та безеквівалентної лексики.

A demonstration of English conservationists was held in Trafalgar Square yesterday.

Вчора на Трафальгар Сквер відбулась демонстрація англійських прибічників захисту навколишнього середовища.

*I've got some shepherd's pie
for lunch today – that you used to like
so much.*

*Я сьогодні приготувала на
сніданок картопляну запіканку з
м'ясом та цибулею, яку ти так
колись любив.*

При перекладі термінів, неологізмів та безеквівалентної лексики досить часто також застосовуються такі способи перекладу як транскодування та калькування.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, використовуючи один зі способів перекладу безеквівалентної лексики.

1. Many of the changes in the corporate culture — flextime, parallel tracks, enhanced benefits — have come about because women have pressed for them. 2. They contrived to live in reasonable comfort. For instance, they managed to run a two-year-old Escort. 3. Boomers are used to negotiating for just about everything. Simply because there are so many of them, boomers have come of age in an environment of fierce competition for jobs and promotions. As boomers struggle to balance family and career, they are forging new paths in corporate America with flextime, job sharing and support for child and elder care. 4. She was dressed for Fifth Avenue in a slim black-and-white checked coatdress with a white collar and white cuffs. 5. There was nothing remarkable about the two women. They were like thousands of their sisters. They would doubtless see that they wished to see, assisted by Baedeker, and be blind to everything else. 6. His assistant is a prime example of the newest generation workers — the Computer Babies. They've grown with VCRs and video games. They are also the first generation to grow up in dualwage-earner families. 7. There were not many points of similarity between Nicole and me. She'd been a WASP goddess in a Ferrari. I was a scrappy civil servant. 8. Every time the Chancellor of the Exchequer increases the duty on cigarettes, or the doctors come out with another dire warning about lung cancer, the magazine gets a flood of recipes for sure-fire methods of giving up smoking. 9. The new Premiership season is still weeks away but some of English football's biggest clubs are already at loggerheads over a deal to beam top-flight matches into Chinese homes. 10. This makes Prime Minister's U-turn all the more remarkable. In a stroke, he will be reversing what has been the anti-nuclear dogma of British governments, regardless of party, since 1994. 11. Union members are not his natural constituency: he has a long record as a free trader. 12. This, combined with a political unwillingness to sacrifice domestic goals for international ones, led to the collapse of the Bretton Woods fixed rates and the use of floating rates instead.

13. Hilary Benn, the Environment Secretary, is also cutting short his holiday in Italy and is expected to return to London today. 14. The Government is to relax parking regulations in order to take into account "the inconvenience" caused by current levels of clamping, touring, fines and tickets. 15. Clamps can only be used when a vehicle repeatedly breaks parking rules and it has not been possible to collect payment for penalties, Ruth Kelly, the Transport Secretary, has ruled. 16. The increasing likelihood of an independent Scotland raises one crucial question: what will the Union Jack look like minus St. Andrew's Cross? 17. The debate over racial differences in IQ represents perhaps the greatest scientific controversy of the past half-century. 18. One of Britain's leading exam boards will introduce a new A-level exam in dozens of schools with a view to offering it nationally from 2008. 19. As MPs depart for their summer holidays George Osborne, the shadow chancellor, will have little time for any light reading. 20. It was the row over grammar schools that started the revolt. Mr. Hague, a comprehensive boy, was chairing the shadow cabinet meeting that approved David Willetts's speech. 21. The sun reflected off calm waters. Ducks and swans paddled through the reeds. Locals in hunter wellies walked their Labradors. A serene and beautiful scene — apart from the 20 or so paparazzi sharing it. 22. Mowlam grudgingly acknowledges in her autobiography that Tony Blair offered her Health or Education, but she refused to countenance being anything less than Foreign Secretary. 23. In the U.S., a tax on so-called "golden parachute" was introduced in 1984. This made them a status symbol, so their popularity soared. 24. She lifted from the floor a leather Gladstone bag, and began to load it with the things she would need for the day. 25. This part of the city lacks the individual character of Robyn's own suburb, where healthfood stores and sportswear boutiques have sprung to cater for the students and liberal-minded yuppies who live there. 26. "What will you have?" he asked. She glanced at the bar menu: "Ploughman's Lunch with Stilton." 27. There weren't a huge number of degrees that I was interested in pursuing and I decided that I would take a gap year and see how the business went. 28. The report confirmed that the Iraqi was only held after M15 sent the CIA a telegram, stating he was an "Islamic extremist" who had a timer for an improvised bomb in his luggage. 29. Teachers are demanding that You Tube, the hugely popular video sharing website, be closed down for refusing to remove violent, threatening and sexual content involving children and staff. Members of the Professional Association of Teachers have accused the company of encouraging cyber-bullying by ignoring their pleas to take down inappropriate clips.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть наступні речення, використовуючи один зі способів перекладу безеквівалентної лексики та неологізмів.

A.

1. *Lobby* of MPs over Closure

Representatives of the 2,000 workers threatened with redundancies at C. A. Parsons Electrical Engineers in Erith (Kent) hope to *lobby* local MPs, including Conservative Party leader Mr Heath, this afternoon. A shop stewards' meeting yesterday called on the Government to give "unqualified assistance" to stop the closure, including the nationalisation of the factory if necessary.

2. The Party, whose general secretary John Gollan and chairman Tony Chater will be on the *lobby*, has called on the British people to make their voices heard in Whitehall and Washington.

3. Call to *Lobby* Conference

The Committee for the Defence of Trade Unions has urged all trade unionists to support the lobby of the Labour Party conference next Wednesday at Brighton. *The lobby* is in support of policy to repeal the Prices and Incomes Act.

B.

4. To the already well-known *sit-ins* and *teach-ins* have been added *sing-ins* and *preach-ins*.

5. *Teach-In* for Ford Women

Ford's women strikers have been invited to attend a *teach-in* on Women and the Social Services to be held in London on Sunday.

6. Students' *Talk-In*

A *talk-in* organised by students of the London School of Economics and other groups, on Student Action, will take place at 6 p. m. on Thursday in the old theatre. Students from abroad will include representatives from America, Italy, Germany, France, Japan, Spain.

7. At Northwestern University in Chicago, students won demands after a 36-hour *sit-in*. Almost all the school's 114 black students took over the administration building as dozens of sympathetic whites *sat-in* on the front steps.

8. *Sit-In* to End

London School of Economics' students' union yesterday agreed to call off their *sit-in* started on Monday.

9. Test Postponed in Colorado

An underground nuclear explosion in Western Colorado had been postponed for 24 hours because of adverse weather conditions. The postponement will forestall plans announced yesterday by anti-nuclear demonstrators to stage a *sit-in* on the explosion area.

10. 300 Mums Will Halt Traffic on Main Street

Three hundred angry mothers will stage a “*walk-in*” across a narrow village high street. Three young children have been knocked down and injured recently on pedestrian crossings. Now their parents will bring Monday morning traffic to a standstill on the busy A5 Watling Street, through Redbourn (Herts). They will walk non-stop across the two crossings until police intervene. Then the mothers will queue up to use the crossing, forcing police to hold up traffic, said one of the organisers.

11. Gregory, who is planning demonstrations in Chicago beginning in May, is a *write-in* Presidential candidate in several states. You write in the name. Such a candidate has all the television and radio rights of an ordinary candidate.

12. The Big *Love-In*.

About 100 couples will be married tomorrow — St. Valentine’s Day — in St. Valentine, the little village of 336 inhabitants, the only place in France named after the patron saint of lovers.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть текст. Доберіть контекстуальні відповідники до виділених слів.

KRUGER NATIONAL PARK

The Kruger National Park is not just about big game. There are **wilderness** areas of great natural beauty where you can discover **unique** forests, **brilliant** birding, traces of early humankind, and a once-notorious area between South Africa, Mozambique and Zimbabwe, where old-time **baddies** hung out, criss-crossing the Limpopo River on foot.

The northern section of the Kruger National Park is an area of unique biodiversity. It's one of the few places where fever tree forests grow side by side with forests of **giant** baobabs. The trees **line** the banks of the Limpopo and Luvuvhu rivers: the slim, pale, luminescent green trunks of the fever trees **glimmering** between the massive dark brown trunks of the baobabs. It's easy to imagine you're in a Brothers Grimm story, where witches and fairies lurk around every corner.

When you stay at Pafuri Camp, one of the Kruger Park's private lodges, you're in the ancestral lands of the Makuleke people, who, in partnership with Wilderness Safaris, act as **custodians** and landlords of this wildly beautiful area. Local staff are trained and encouraged by experienced rangers and service staff from all over South Africa.

Your birding guide will spot a fleeting feather as easily as you can find your way around your home town. If you're looking for that special bird, they'll find it, entice it nearer with its own individual call, and then all you have to do is tick it off on your list. The crowned eagle, the wattle-eyed flycatcher, Bohm's spinetail, and of course, the elusive and highly sought-after Pels fishing owl, are some of the specials. The Big Five – **lion**, elephant, leopard, rhino, and buffalo – is present, and you'll encounter elephants everywhere.

Well over a million years ago, **Homo erectus** walked and lived here. You'll be shown **Stone-Age** hand-axes and unexcavated dinosaur fossils.

Crooks' Corner, which links South Africa, Mozambique and Zimbabwe, is where the villains of yesteryear hung out. In winter, when the Limpopo is dry, they could run easily from one country to another, **dodging** the herds of elephants which take mud baths along the banks, and, like Kipling's Elephant's Child, make sloshy, schloopy mudcaps for themselves.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть текст, звертаючи увагу на багатозначні слова.

CAPE WEST COAST

The West Coast offers charming fishing villages and delectable seafood to be enjoyed between whale watching outings, hiking and golf. Visitors can also enjoy vast carpets of flowers in spring, ancient San cave paintings in the Cederberg Mountains and fantastic bird watching, to name only a few activities.

The West Coast of South Africa has grown to become a popular international holiday destination with its virgin beaches, dramatic mountain ranges and carpets of stunning spring flowers. Visitors can experience its diverse geology and natural life in the West Coast National Park, Rocherpan Nature Reserve and Bird Island Nature Reserve while whale and dolphin watching off the coast will give a view of the area's rich marine life.

The Cape West Coast stretches from Cape Town to the Western Cape Province's border with the Northern Cape at the Touw's River. The spectacular

Cederberg Mountains can be found here and a series of picturesque fishing villages like Langebaan and Paternoster and historical towns like Darling and Citrusdal offer a range of accommodation and recreational activities. The area is especially famed for its seafood and tranquil atmosphere.

The flower season occurs in September and October and is a truly spectacular sight and the area is a bird watchers' paradise. The country's rich ancient history is displayed in San cave paintings and the renowned West Coast Fossil Park offers daily tours of its fascinating live exhibit of an ongoing excavation of fossils approximately 5 million years old.

For those with a taste for the outdoors the Western Cape coastline offers hiking trails and whale watching with golf at the Langebaan Golf Course or windsurfing for those craving a bit of exercise. In winter visitors can snuggle next to warm fires and experience the wild seas off the Cape of Storms and enjoy the rich bounty of food and wine from the area.

This jewel of a coastline is easily reached from Cape Town and enchants visitors with its unpretentious atmosphere and unique natural beauty.

Трансформація конкретизації

Лексичні трансформації призводять до зміни значення слова іноземної мови. До них відносять *конкретизацію*, *генералізацію* та *модуляцію* (смисловий розвиток) значення слова. Необхідність використання даних трансформацій в процесі перекладу обумовлена невідповідністю семантичного об'єму слів у різних мовах, наявністю безеквівалентної лексики.

Конкретизацією називають заміну слова або словосполучення іноземної мови з більш широким значенням на слово або словосполучення мови перекладу з вузьким значенням. В результаті застосування цієї трансформації вихідна одиниця та її відповідник перебувають у логічному зв'язку включення: одиниця іноземної мови виражає видове поняття, а мови перекладу – родове.

Цей прийом застосовується досить часто, оскільки в словниковому складі англійської мови існує велика кількість слів широкої семантики, які не мають регулярних відповідників з таким же семантичним об'ємом.

Так, наприклад, конкретизація може бути використана для передачі значення слова *meal*, значення якого у словнику 'occasion of eating'. З

дефініції бачимо, що не вистачає темпорального компонента, який би вказував на час прийому їжі. Тому залежно від контексту значення цього слова може бути конкретизоване в перекладі:

Have you had your meal?

*Ви вже поснідали? /
Пообідали? / Повечеряли?*

At seven o'clock, an excellent meal was served in the dining room.

О сьомій годині в їдальні подали чудову вечерю.

Такий прийом застосовується і при перекладі дієслів *to say* та *to tell*.

"So what?" I said.

Ну і що, - запитав я.

He told me I should always obey my father.

Він порадив мені завжди слухатись батька.

The boss told me to come at once.

Начальник наказав мені прийти одразу ж.

The man told us he wasn't guilty.

Чоловік стверджував, що він не винен.

Прийом конкретизації залучають також у випадку коли слово ІМ та його регулярний еквівалент вживаються у різних стилістичних контекстах. Так, наприклад, дуже часто значення іменника *drink* конкретизується зі стилістичних причин. Oxford Advanced Learner's Dictionary визначає слово як 'alcoholic liquor', а його відповідник 'спиртний напій' не завжди відповідає контексту в стилістичному плані.

I sat down in the coolness of the arcade that surrounded the square and ordered a drink.

Я знайшов столик під прохолодним куполом дерев, що оточували площу, та замовив віскі.

Перекладач підібрав okazіональний еквівалент з більш конкретним значенням.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, звертаючи увагу на дієслова руху *go* та *соте*. Вкажіть речення, де можливі різні еквіваленти цих слів.

1. The path goes nowhere. 2. The signal goes a distance of 100 m. 3. Ruby goes to a private school. 4. His class has gone for an exhibition of Impressionist paintings. 5. July has gone. 6. He will have to go to another bank and get a loan. 7.

Bill went to the school to register for the Italian lessons. 8. After work he began to worry. Should he go round to her flat? 9. As she went back to school in the bus she scraped off her lipstick and eye shadow. 10. "And where is he now?" "He went to America," Kathy said. 11. "I really think you'd better leave." "I can't go," he said. 12. They went straight to the room that had been prepared for them. 13. He had even suggested to him that he come home and meet his family. 14. He saw her come into the bar and he felt happier than he had for a long time. 15. Will you come here, please? 16. Perhaps, you would like to come with me? 17. I know I shouldn't have come. 18. Week after week they came to the school, even the amazing woman in the BMW. 19. She came at last, hands in pockets and head down. 20. It wasn't like Lizzi to come to their house. 21. Brenda had come to the airport to wave them off.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення. Зверніть увагу на контекстуальну обумовленість еквівалентів дієслів *go* та *come*.

1. He had gone into every detail, known everything that went on. 2. He was no longer young, with his hair going gray. 3. Almost half of an investment bank's profit goes to pay workers. 4. What will happen if something goes wrong? 5. If things do not go according to the plan we can end up losing our jobs. 6. He was going to dine at the club. 7. Later, when it was clear to Ella how unhappy her father was at his office, she asked him why he didn't go somewhere else to work. Tim might have left the office where he was so uneasy and gone to another position, but the Bradys were not people to whom change came easily. 8. Two years later she was eighteen and ready to go to college. 9. The offers come from New York, Boston and Paris. 10. It would never have come into my head. 11. A very sweet look had come into the old lady's face. 12. The UN Charter came into force on 24 October 1945. 13. We'll negotiate better terms when the day comes. 14. His comments came as the Security Council met to discuss the Middle East conflict. 15. She phoned to say she wasn't coming. Something had come up.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, звертаючи увагу на слова з широкою семантикою.

A. put, get, make, have

1. Over the past 30 years they have put a lot of money into new ventures. 2. The new constitution will be put to a referendum and followed by elections late next year. 3. Get a move on. 4. Where will it get you? 5. They (bandits) bribe a servant, get inside the flat, clean you out, and kill you if you get in the way. 6. Try and get him on the cell phone. 7. The winner needs to get at least nine of the fifteen votes. 8. Some middle-class folk only come to church because they want to get

their children into religious school. 9. Public services have to be made more local with fewer decisions made in Whitehall. 10. We must make the tough decisions necessary to show that we are radical and responsible. 11. To his credit, Mr. Paulson has made a better public impression than some who did his job before. 12. China, however, made it clear that it will not tolerate much meddling. 13. Swithin made his own way and his own fortune. 14. They expect to make money from the spread of investments. 15. He made no secret of what he was planning to do. 16. You have to make these guys understand that they have no choice. 17. They had trouble in reading his handwriting. 18. "I still have that anger," said Jennifer, now 15.

Б. *take, run*

1. You can stay with me tonight, then tomorrow I'm taking you to my doctor. 2. I'll take what you say as a compliment. 3. It takes two to make a fight and both of the girls were punished. 4. I didn't want to seem inquisitive, so was careful not to ask him what took him there. 5. Take time to choose your business partners carefully. 6. Big utilities are taking the wave-energy seriously. 7. A wave generator known as Aquabuoy, designed by a Canadian firm, takes a different approach. 8. The saltier the water the higher pressure it takes to push water through a membrane in order to leave behind the salt. 9. In a limited and very specified field the Richards brothers had managed to run a thriving little concern. 10. Mrs. Beavers remains in the area and continues to run the corner post-office. 11. He can't help today. He's running a road-safety campaign in the schools. 12. One recently built desalination plant in Perth, Australia, runs on renewable energy from a nearby wind farm. 13. Mrs. Clinton may find it more attractive to run for the governorship of New York. 14. Each Macintosh PC lets you run more than 4,000 programs that all work in the same consistent way. 15. The opposition refuses to participate in more talks and asks for the appointment of a broader team. But time is running short. 16. Paleontology is much like politics: passions run high, and it's easy to draw very different conclusions from the same set of facts. 17. Unemployment remains the single biggest blot on the economy landscape: it still runs at 10 %. 18. The road to the American presidency is long and hard. Someone embarking on it is well advised to run as himself and not invent a new personality for the purpose.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть речення, звертаючи увагу на іменник з широкою семантикою thing.

1. A poor thing — a wretched poor thing! 2. The general opinion is that things are looking good for Mr. Turner's rival. 3. She let herself out of the side door and turned her face to the wind. It moved softly, and it was full of the smell of

growing things. 4. Florrie was occupied in washing up breakfast things. 5. His best things have been translated into more than 50 languages. 6. I haven't a thing to wear for tonight's party. 7. One can't have too much of a good thing. 8. I'll talk to the headmaster first thing in the morning. 9. I like sweet things. 10. I tried to help them, but I think I just made things worse. 11. Betty realized she'd left all her painting things at home. 12. My new apartment is very small so I've had to leave most of my things at my parents'. 13. Things haven't changed much since I last saw her. 14. I have always thought the Icelanders are daring, which is why they are so good at many things. 15. As I get older I can't really think of killing things. A few years ago I'd have trodden on a spider without a thought. 16. I watched the children edge nearer the wall. Inquisitive little things, I thought to myself. 17. It was Miss Holiday I had in mind. Poor thing! 18. I've got no standing and couldn't do a thing. 18. She had never done such a thing before, and she didn't want to do it now. 19. The spiders were large, and some of them were hairy. Lucy shuddered. Things with more than four legs had that effect on her. 20. The things, which had happened there, were things she never meant to think about again. 21. If we write down every single thing that happened during the last two or three days, we may spot something that will give us a lead. 22. As you learn more programs, you tend to use your PC to do many more things. 23. I can't stand things not being kept in their proper places. 24. When people say things behind your back there's nothing you can refute or deny, and the rumours go on growing and growing.

Трансформація генералізації

Генералізацією називають заміну одиниці іноземної мови, яка має вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням. Дана трансформація є протилежною до конкретизації.

<i>He visits me practically every week-end.</i>	<i>Він приїздить до мене майже кожного тижня.</i>
---	---

Використання перекладачем слова з більш узагальнюючим значенням позбавляє його необхідності вдаватися в подробиці та визначати мав автор на увазі суботу чи неділю, говорячи про «вікенд».

Досить часто відповідність, яка створюється при перекладі виражає родові поняття, що включає вихідне, що було видовим.

<i>...Jane used to drive to market with her mother in this <u>La Salle convertible</u> they had.</i>	<i>Джейн їздила зі своєю матір'ю на ринок у їхній <u>машині</u>.</i>
--	--

Ця лексична трансформація застосовується значно рідше, а ніж конкретизація. Проте в певних випадках вона є необхідною.

В англійській мові існує тенденція до диференціації і тому перекладач досить часто вимушений вдаватися до генералізації.

hand, arm - рука

foot, leg - нога

fingers, toes - пальці

o'clock, hour - година

watch, clock - годинник

journey, trip, tour, voyage, cruise - подорож

to come, to go - йти

still, yet, else, more, another, other - ще

Також в англійській мові прийнято надавати точні вказівки часу, ваги, відстані, навіть якщо це не продиктовано екстралінгвістичною ситуацією.

Наприклад, *a young man of 6 feet 2 inches*. Якщо вказівка на точний зріст не є необхідною (як це може вимагатися в офіційних документах, медичних текстах), значення даного словосполучення може бути узагальненим при перекладі: *молодий чоловік високого зросту*.

Генералізація є доречною, коли конкретна назва якого-небудь предмета є невідомою українському читачеві. В такому випадку генералізація обумовлюється прагматичними причинами.

I packed my two Gladstones.

Я спакував свої дві валізи.

В даному прикладі перекладач замінив родовим поняттям конкретну назву виду валізи, який для українського читача може бути незнайомим (Gladstone – шкіряний саквояж, названий на честь англійського прем'єр-міністра В. Гладстона, який у час передвиборчої кампанії багато подорожував країною саме з такою валізою).

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, застосовуючи прийом генералізації для передачі виділених слів та словосполучень.

1. To each one he nodded, his usual ***eighth-of-an inch*** nod, then turned to me and demanded, "The refreshments, Archie?" 2. I didn't see him that evening

because mother wanted me to drive down to Wiltshire with her to spend **the Saturday night and Sunday** with my brother. 3. Blair was determined to put **every ounce** of influence and political capital into one more push for a workable two-state solution. 4. She walked up the lane to the place where she had parked **the Yamaha**. 5. What Tale was taking wasn't coffee. He had just grasped the bottle of **Courvoisier** and was about to tip a further measure into the already half-full glass. 6. The Liberal Democrats are disproportionately middle-class. Three quarters work (or before retirement worked) in a **salaried** occupation. Only one in twenty is working class. 7. Local resident Mark Schaffer told the BBC News that he saw the moment **the Cirrus SR20** hit the ground. "I looked up when I heard a low flying plane and saw it as it crashed," Mr. Schaffer said. 8. But particularly noticeable was the yellow and blue Swedish flag, some **9 inches by 6 inches**, stitched across the main back pocket of her rucksack. 9. Even serious **broadsheets** have carried a story about a fly in a boxed lunch.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть тексти, звертаючи увагу на значення виділених дієслів, яких вони набувають в тексті.

Текст 1

Peter Kelly, a 14-year-old English boy, **made** headlines by running away to Malaysia on his father's passport.

The first time Peter ran off was two years ago, when he **went** to Edinburgh. "We were really worried," says his mother. "We knew he had **gone** but we didn't know where he **had gone**" Every time Peter runs off he **calls** his mother to let her know he is safe. She then **calls** the police and **arranges** for him to be cared for until he can return home. Each time his journey **gets** longer and longer. Before Malaysia he **had been** to Paris twice before his parents confiscated his passport. This time he solved the problem by **using** his father's passport. As his mother says, Peter just loves travelling and will **go** to any lengths to plan and execute a trip. Usually when he **goes off** there is a row, but he seems to generate them as an excuse for **going**.

It, of course, provokes the question of where and why it all **went** wrong with the Kelly family. His parents are afraid for him. "I don't want him to become a criminal. I imagine they start in a small way and when they **find** they **get away** with it they **progress**," says his mother.

Текст 2

The violent end to the siege in the small mountain town of Bailey **came** after the gunman threatened **to harm** the two female students he was **holding**.

Park County Sheriff Fred Wegener *said* police had decided to storm a second-floor classroom at Platte Canyon High School, where the gunman was *holding* the two girls, after he broke off negotiations.

The local sheriff said he *believed* the gunman *had shot* the hostage and then himself, but could not confirm this.

The incident began when the man *entered* the school around noon (1800 GMT) with a gun and a rucksack, which he claimed *held* an explosive device, police *said*. He then *took* six hostages. Negotiators later *arranged* the release of four of them.

Bailey *lies* 56km (35 miles) south-west of the state capital, Denver.

The school *has* nearly 800 students. It was in Jefferson County in 1999 where two students killed 13 people at Columbine High School before *taking* their own lives.

Текст 3

Asda stores chief Archie Norman ***was branded*** a "Scrooge" yesterday after ***withdrawing*** Christmas bonuses from women who ***have taken*** maternity leave.

As part of a crackdown on absenteeism, management is reducing or ***withdrawing*** the festive pay-out to anyone who ***has taken*** time off within the last six months.

The company has made no exception for pregnant women and could now be ***taken to court*** for sex discrimination by GMB general ***union***. The fact that fathers who ***have taken*** paternity leave could also lose their bonus, will ***prove*** no defence to any lawsuit, employees' representatives ***argue***.

Employees will not be paid the bonus if they ***have*** an absence rate within the last six months of 3,4 per cent — approximately four days on a 37,5 hour shift.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, визначивши, до якого українського слова слід застосувати трансформацію генералізації (в англійських перекладах доречно вжити одне із слів широкої семантики entity, unit або affair):

1. Співробітники корпорації не несуть особистої відповідальності за дії корпорації як юридичної особи. 2. Він стверджував, що для пояснення всіх змін потрібно відповісти на 2 запитання, пов'язані з двома причинами: 1) матеріальною причиною - з чого складається річ, та 2) формальною причиною - формою, яку набуває річ, що змінюється. 3. Безперечно,

Середземне море залишалося більш впізнаним утворенням, ніж Європейський континент, аж до XVI сторіччя. 4. Ця течія робить Атлантичний океан як фізичне утворення відмінним від інших. 5. У 1977 році Конгрес схвалив план Джиммі Картера про об'єднання різних програм цивільної оборони та різних програм з надзвичайних ситуацій в один орган - Федеральне управління з надзвичайних ситуацій. 6. На кінець століття кубинська література стала культурним явищем, яке істотно відрізнялося від іспанської літератури. 7. Батальйон — це основний підрозділ у структурі збройних сил, який виник наприкінці XVI ст. як найменший тактичний підрозділ піхоти та кінноти. 8. Ще в інших суспільствах розлучення - це переважно економічна справа; звичайно, це пов'язано з поверненням платежів, зроблених під час весілля.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть речення, використовуючи дієслово-присудок to be замість дієслова-присудка українського речення:

1. Коли це відбудеться? 2. Іронія тут полягає в тому, що церква, з якою бунтівники шукають унії, все ще не вирішила, як бути із наданням сану священика жінкам. 3. Протягом наступних двох сторіч Ірландія становила загрозу безпеці Великобританії. 4. У Великобританії релігія має незначне політичне значення. 5. Книга лежить на столі. 6. Вона приїздила сюди на свята. 7. Стій, де стоїш. 8. Минулого тижня ми їздили до Німеччини, щоб підписати угоду. 9. Він вчиться в університеті і збирається стати адвокатом. 10. Центр Дніпропетровська розташований на високому правому березі Дніпра, а на низькому лівому березі розкидані окраїнні райони. 11. Поліція вже навідалася сюди. 12. А зараз я скажу тобі, який зв'язок існує між цими двома речами. 13. Його руки міцно тримали “дипломат”. 14. Я мало знаю цього чоловіка; він приїздив сюди у справах один раз чи двічі. 15. Сьогодні робляться прогнози, досягнення української команди у Сіднеї повинні бути майже такими ж, що й в Атланті. 16. Мій досвід свідчить про те, що за кордоном люди приймають цей прапор за прапор Швеції. 17. Найбільше зростання націоналізму спостерігається у колишніх комуністичних країнах Східної Європи. 18. Проблема полягає у тому, що влада ще не займається серйозно фінансовою стабілізацією.

ЗАВДАННЯ 5. Перекладіть речення, вживаючи у перекладі іменник thing або словосполучення з ним як відповідник українського слова чи словосполучення:

1. Він продовжував бурмотати щось незрозуміле. 2. Ви повинні вибрати або те, або інше. 3. Він все забуває. 4. Це єдине, що мені було

потрібне. 5. Ти завжди щось вигадуєш! 6. Все це просто, як два на два. 7. Справи так собі. 8. Справа у тому, що мені це не подобається. 9. Він зробив вигляд, що забув про все це. 10. Перше, що потрібно зробити - це забути про політику. 11. Не кожна країна має таке. 12. І ще одне - він дуже непокоївся, тому що не міг захистити Олену від наклепу. 13. Як це називається? 14. Це не те і не інше. 15. Ми почнемо навчати тебе літати на одній з цих машин. 16. Все йде шкереберть. 17. “Можливо пізніше, добре?” “Гаразд, Іване”. 18. Її метод робить наголос на розвитку ініціативи та самостійності, дозволяючи дітям самим робити те, що їх цікавить. 19. Це зробив мороз. 20. Люди почали говорити про перемогу як про щось таке, про що вони знали. 21. Не турбуйся ні про що. 22. Тільки тоді все певною мірою стало зрозумілішим. 23. Він завжди говорить щось не те. 24. Наука - одне, а мистецтво - зовсім інше. 25. Ось те, що становить радість життя. 26. Все у природі взаємопов’язане. 27. Він вчинив щось дивне. 28. І насправді, все це простіше простого. 29. “Старий” до такого не звик. 30. Ще одне, що робить ці дві кампанії схожими - це те, що йому потрібно отримати абсолютну більшість голосів виборців. 31. Олексій кивнув головою, обдумуючи справи. 32. Нехай все йде так, як і йшло. 33. Багато що, включаючи гормональні відхилення, може спричинити безплідність. 34. Це ні те, ні се. 35. Він збирається все це звалити на вас. 36. “Тільки-но зачекай, поки ми повернемося”. “Авжеж, ми чекатимемо”. 37. Ти знаєш, що я бажаю їй щастя понад усе. 38. Я тут, щоб вчити чомусь. 39. Це не те, що повинні знати всі. 40. Пробач мене і нехай все буде так, як і раніше.

Смисловий розвиток (модуляція)

Смисловим розвитком або **модуляцією** називають заміну слова чи словосполучення іноземної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться з початкової одиниці. Зазвичай між значеннями відповідних слів в оригіналі та перекладі існує причинно-наслідковий зв'язок. Таким чином, в основі модуляції лежить принцип, відповідно до якого згадана в тексті причина розвивається та замінюється наслідком (та навпаки).

Це не порушує точності перекладу та є найкращим, а іноді й єдиним способом адекватного перекладу оригіналу:

*And he noticed with sour
disfavour that June had left her
wine-glass full of wine.*

*І він роздратовано помітив,
що Джун навіть не торкнулась
вина.*

В даному прикладі наслідок замінено причиною: келих залишився повним, оскільки Джун не торкнулась вина.

<i>People who have tried it tell me that a clear conscience makes you happy and contended.</i>	<i>Люди, посилаючись на власний досвід, кажуть мені, що чиста совість робить людину щасливою та задоволеною.</i>
--	--

Дослівний переклад фрази *who have tried it* навряд чи можливий. В перекладі причина замінюється наслідком: якщо хтось щось спробував, то ймовірно вже володіє певним досвідом.

В процесі перекладу, якщо це диктується контекстом, може замінюватись процес, предмет або ознака, виражені словом чи словосполученням іноземної мови, іншим предметом, процесом чи ознакою, що логічно пов'язані з оригіналом. При цьому предмет може замінюватись не лише іншим предметом, а також його ознакою, певним процесом і т.д.

<i>The Worcester by-election was an acid test for the Labour candidate.</i>	<i>Додаткові вибори у Вустері були лакмусовим папірцем для кандидата від лейбористів.</i>
---	---

Значення перекладацького відповідника *лакмусовий папірець* пов'язане зі значенням одиниці оригіналу *an acid test* (тест на кислотність, який проводиться за допомогою лакмусового папірця).

<i>U.S. public opinion has always been against using American flesh and blood in any wars.</i>	<i>Громадська думка США завжди була проти використання американських солдатів в яких- небудь війнах.</i>
--	--

<i>I gave the horse his head.</i>	<i>Я відпустив віжки.</i>
-----------------------------------	---------------------------

<i>I don't blame them.</i>	<i>Я їх розумію.</i>
----------------------------	----------------------

<i>He always made you say everything twice.</i>	<i>Він завжди перепитував.</i>
---	--------------------------------

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення українською мовою, залучаючи прийом модуляції.

1. **(about a train)** “It’s a great way to travel”, says Michael Barosso, a Sacramento farmer and a frequent rider. 2. He was a slow worker but very thorough. 3. The American people are probably the greatest consumers of “patent

medicines” in the world. 4. He is the heir to a Mid-West oil fortune who described himself as an “artshopaholic”. 5. President Gorbachev’s drive against the alcoholism rampant in the Soviet Union is costing him dear. In the last three years, the Soviet government has lost 47 billion roubles in alcohol sales. Now sales are back on the increase – bringing in healthy tax receipts. Soviet livers are in a rather less healthy state – some 20 million Soviet citizens have drinking problem. 6. Mr. Corbett lost his seat by 187 in February; then seven months later won by 485. He thanked the voters for his landslide, and five years later was buried in what was less of a landslide and more of an avalanche.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть текст українською мовою, залучаючи прийом модуляції для передачі значення фразеологізмів.

That guy, Fred, he is a real top banana. The guy is out to lunch. He better be careful because really soon he’s going to find himself eating humble pie. His ideas are OK on the surface but when you start to look at them you realize that they are really swiss cheese – not well thought out. He always expects us to fill in the holes and make him look good. We get everything he gives us done to a T, but he takes all the credit. It would be nice if, for once, he would give us time to develop something challenging that we can really sink our teeth into. At least it would be nice to get credit for all that we do to make him and our organisation look good, but I doubt that will happen; he always wants the whole enchilada for himself. He is always dangling the carrot of private compliments in our faces, but we know they are insincere. He must think we are bunch of cream puffs. But someday, he is going to get his pie in the face. He’ll be in a real stew and we won’t be there to clean it up. Soon... he’ll get his just dessert. Because he can’t have the cake and eat it too.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення українською мовою, залучаючи прийом модуляції до виділених словосполучень.

1. *A little water* stood in her eyes. 2. It is time you were *awake* to the danger of your position. 3. *The girl broke down again here*, and could get no farther, choked with tears. Then she *mastered* her sobs. 4. She wasn’t depressed. I mean she *wasn't feeling suicidal* or anything like that. 5. I always tried my best to beat Strickland, because he was a player who despised the opponent he vanquished; his exultation in victory made defeat more difficult to bear. On the other hand, if he was beaten he took it with complete good-humour. He was *a bad winner* and *a good loser*. 6. I am neither *a believer* nor *an unbeliever*. 7. Women are all *waterproof* and *kissproof* nowadays. 8. I ’ll go where I *belong*. 9. His speech tends to put the entire blame for unemployment on the unemployed rather than right

where it *belongs* — on government policies which have brought about this unemployment. 10. About 100 passengers, held hostage in a Japanese airliner, *went into their third day* of imprisonment today on the runway of Seoul Airport. 11. At the New York rally, Mrs King told the demonstrators: “ / *come to you in my grief* because you keep alive in me the dreams my husband lived for. I now come hoping you will keep me strong *for the lonely road ahead.*” She read to the rally her husband’s 10 commandments on Vietnam which she said had been among notes found on his body after he was slain last month. 12. Frankie noticed that her eyes were never long *absent* from her husband’s face. 13. In addition to his widow, Pratt is *survived by* a young daughter. 14. When their eyes met, Sarah made a little gesture of *smiling recognition*.

Антонімічний переклад

Антонімічний переклад є комплексною лексико-граматичною заміною, яка полягає в трансформації конструкції, що містить заперечення, в конструкцію без заперечення, чи навпаки відбувається заміна стверджувальної конструкції на заперечну. Антонімічний переклад дозволяє перекладачеві створити більш природню лексико-граматичну структуру мовою перекладу у випадках, коли дана форма суперечить правилам лексичної сполучуваності. Наприклад:

<i>His reputation is not undeserved.</i>	<i>Він заслужив свою репутацію.</i>
<i>She is not unworthy of your attention.</i>	<i>Вона цілком заслуговує вашої уваги.</i>
<i>It became clear that Patrick meant business and that he was not without support.</i>	<i>Стало ясно, що Патрік взявся за справу серйозно і в нього була підтримка.</i>
<i>The bullet just missed him.</i>	<i>Куля мало не зачепила його.</i>
<i>Remember to post the letter.</i>	<i>Не забудь відправити лист.</i>
<i>He kept us out of war.</i>	<i>Він не дозволив втягнути нас у війну.</i>

В англійській мові існує ряд лексичних одиниць і граматичних структур, при перекладі яких прийом антонімічного перекладу є найбільш прийнятним, наприклад, герундій з прийменником *without* в функції

обставини способу дії, конструкція з прислівником *hardly* перед дієсловом та багато інших.

He left without saying a word.

Він пішов, не сказавши жодного слова.

She fell down and nearly broke her leg.

Вона впала та мало не зламала ногу.

Типовим випадком застосування антонімічного перекладу є переклад речень зі структурою *not ... until/till*.

Marlene stipulated that the book should not be published until after her death.

Марлен поставила умову, що книга буде опублікована лише після її смерті.

It was not until 1960 that their suggestion has been substantiated.

Лише в 1960 році обґрунтували їх ідею.

В багатьох випадках застосування антонімічного перекладу не є обов'язковим та вибір залишається за перекладачем. Наприклад:

He didn't say anything.

1. Він промовчав. 2. Він нічого не сказав.

Існують також деякі

постійні відповідники:

Keep off the grass.

По газонах не ходити.

Keep in touch.

Не зникай.

Hold on.

Не вішай слухавку.

Take your time.

Не поспішай.

Mind your (own) business.

Не твоя справа./ Не втручайся в чужі справи.

I had to come.

Я не міг не прийти.

Could you tell me the time, please?

Ви не знаєте, котра година?

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, використовуючи прийом антонімічного перекладу.

1. He suffered from anorexia, an eating disorder, which is rare in young men but not unknown. 2. The lieutenant was known as a stickler for discipline and a bit pompous with it; but he was not an unpopular officer. 3. His appearance was never less than dignified. He was tall with a face of surprising ascetism. 4. He was not unenthusiastic about science and technology. 5. They were not unhelpful but seemed to take it axiomatic that he was stupid and idle. 6. I remember when Sarah was no more than a schoolgirl she could swim across the lake. 7. He took the cake to the bird table, not without an uneasy glance back to see if anyone was watching him. 8. Young women are not invulnerable, but heart disease typically strikes women in their late 50s or 60s. That's about ten years later than it does men. 9. Dealing with football fans required different methods. But it cannot be impossible to devise ways of dealing with them. 10. Exhausted though I was, I had never felt less like sleep in my life. 11. Such observations reported by visitors to the US are not uncommon. 12. "See here, Jonathan," said his father, not unkindly. "Winter isn't far away". 13. England is talking of nothing else but the forthcoming big fight tonight at Burlington house. 14. He was coming to the meeting with few expectations but he was not coming totally unprepared. 15. This place looked like a show flat, carefully furnished to attract a purchaser. But it would be a rich purchaser; nothing in this apartment had been inexpensive. 16. Everyone was sorry for Mabel and could not do enough to make up for the unjust suspicions they had had. 17. She didn't dislike the village. But for twenty-seven years the centre of her life had been elsewhere. 18. She doesn't always let people know what her real feelings are. 19. Anyone looking around the tasteful and expensive decor of her flat would have guessed that Miss Baker was a young woman of not unsubstantial means. 20. It's not uncommon for me to be called in to operate on an emergency.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення з конструкцією *not ... until/till*, використовуючи прийом антонімічного перекладу.

1. Science fiction as a genre did not exist until 1926 when Hugo Gernback started *Amazing Stories* as a monthly magazine. 2. It was not until she was out in the corridor that it occurred to Ellie that he was probably looking for the diary. 3. The teacher didn't know the boy was homeless until a reporter asked her for an interview. 4. It wasn't until he joined the Air Force in 1985, that his life began to deteriorate. 5. As early as the fifth century, the great Christian theologian warned

against taking the six days of Genesis literally. He argued that the days of creation were not successive, ordinary days — the sun, after all, according to Genesis, was not created until the fourth "day" — and had nothing to do with time. 6. I didn't think about what she'd said to me until years later, after I moved to New York. 7. It was not until 1930 that an American scientist won a Nobel Prize in medicine. 8. *You've Got Mail* was the first time Meg Ryan and Tom Hanks worked together. In *Sleepless in Seattle* their characters didn't meet until the last scene. 9. Electric washing machines didn't take off until the 1960s. 10. It wasn't until the early 1990s that phones with moving pictures became a practical reality, the key development being digital image processing. 11. It wasn't until he died and his son came on from New Jersey for the funeral that I found out he had never been in the Far West in his life. He had been born in Brooklyn. 12. It is often not until conflicts have escalated enough to dominate the evening news that countries are seriously ready to provide funds, people, peacekeepers and humanitarian assistance. 13. I did not meet Matty until after lunch when I joined the infant class.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, використовуючи прийом антонімічного перекладу.

1. Our bus just missed a car in the thick fog. 2. It seems they are in danger of missing the point. 3. The potato crop has failed this year. 4. He failed in his second attempt to pass a driving test. 5. Rules prevent any college athlete from accepting money. 6. He could hardly wait to tell them his good news. 7. He withdrew into his own little sitting room all the time and hardly ever came out. 8. There was a macaroni cheese on the kitchen table but hardly anyone was eating. 9. Feel free to do whatever you need here, but please remember to lock up when you leave. 10. His father hardly said anything at all. 11. Sometimes I don't think she knows who I am and what position I hold at County Hall. 12. She hardly ever saw her daughter, couldn't she stay in Dublin for another day? 13. I fail to understand how people can fail to be moved by art. 14. It is tomorrow that I see her and I can hardly wait to watch the hours go by. 15. I confirm that I am ignorant of Rachel's current whereabouts. 16. Some analysts believe that the ECB (European Central Bank) is reluctant to take new members. 17. All the countries but Poland miss the test for low inflation by a mile. This could prove a barrier to euro entry. 18. All that time he was a little reluctant to join one of the city's prestigious bridge clubs. 19. She's looking a bit off colour this morning. 20. The local firms failed to take advantage of the situation. 21. Because the Baltic countries fail the inflation criterion, the chances of their joining soon are slim. 22. It did not matter that he failed to influence the outcome. 23. If you see anyone hanging about the bus stop without

catching a bus, let me know, will you? 24. Twice during the week he picked up the phone to call her, and twice he put it down without dialing.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть речення, використовуючи прийом антонімічного перекладу.

1. Did you remember to post the letters I gave you? 2. Keep out! We are not ready yet. 3. You'd better keep out of their quarrels. 4. "Are you awake?" "Yes, I am. I am not well today." 5. I never treat my teachers with disrespect. 6. It was the kind of face not easy to forget. 7. He was not old enough. 8. I am happy, here. But mother and grandmother in Italy are never far from my thoughts. 9. He remembered to be polite. 10. I've got a place to sleep, not a palace but comfortable. I'm not hungry very often. And best of all I've got friends. 11. But the bed I made up for myself was sufficiently uncomfortable to give me a wakeful night, and I thought a good deal of what the unlucky Dutchman had told me. 12. No boy should defy his parents. 13. I met him first before ever he became a painter, and I saw him not infrequently during the difficult years he spent in Paris. 14. It seemed to me that my surmises had not been incorrect. 15. Why doesn't Amy marry again? She's comparatively young, and she's not unattractive. 16. Your name is not unknown to me. 17. She felt wakeful. 18. It was mysteriously white out of doors, with nothing awake except the birds just beginning to chirp. 19. The sight of him brought back to me all the horror which I was not unwilling to forget. 20. But if I was puzzled and disconcerted, I was not inimpressed. 21. Tiare mingled French with English in her conversation, for she used both languages with equal facility. She spoke them with a singing accent which was not unpleasing. 22. When I was ushered into the drawing-room I found that Mrs Strickland had a visitor, and when I discovered who he was, I guessed that I had been asked to come at just that time not without intention. 23. I believe such stories are not uncommon. 24. The tones of her voice were clear and not unmelodious. 25. In his excitement he was forgetting that at one time and another in the past he had indicated to Roberta that the state of his own parents was not wholly unprosperous and that if things did not go just to his liking here, he could return west and perhaps find something to do out there.

ЗАВДАННЯ 5. Перекладіть тексти.

Текст 1

Vancouver

Vancouver is my favourite city — clean, attractive, thoroughly modern, with a stunning location on an inlet where the Fraser River meets the Pacific Ocean. The

combination of high-rise architecture and views across the water to the mountains (which rise to 1,723 m) is hard to beat. Very few cities have a more dramatic position.

Vancouver's rapid growth in the last few decades is, of course, no different from that of many other cities. It now surely ranks as one of the world's great cities and indeed, situation apart, its modern cityscape could almost be anywhere on the globe.

So, are all modern cities the same? Are there no geographical variations? Has globalization produced a series of city-clones, each indistinguishable from the next? Let's think about how Vancouver has developed during its relatively brief history, and how its place in the world has involved.

People have been living along this part of the coast for 10,000 years. In the past they lived off the ocean and the land, both abundant in natural resources, especially in salmon. It is easy to forget this element of Vancouver's history, but today, native influence permeates the city and is one part of its appeal.

Текст 2

A Shortage of Sirs

Trying to teach quadratic equations to a bunch of unruly teenagers is hardly the cushiest of jobs. So as unemployment continues to fall, it is not surprising that teacher-training colleges are finding it hard to recruit prospective maths teachers. But there are growing worries that the supply of teachers may be dwindling just as the number of school-age children is growing.

The government asked teacher-training colleges in England and Wales to recruit about 2,000 people to train as maths teachers this autumn. John Howson of Brookes University in Oxford, who has just been appointed as the government's adviser on the supply of teachers, reckons they will end up with only 1,500, a shortfall of 25 per cent. He also predicts shortfalls in other secondary-school subjects: 15 per cent in science and 10 per cent in languages. So far, though, there is no lack of people wanting to become primary-school teachers or to teach history or games.

Teaching is not the best-paid job, especially for those with degrees in maths and science. But it is not badly paid either. Between 1980 and 1992, teachers' pay grew faster than that of nurses, hospital doctors, police officers and most other non-manual workers, although their pay has been squeezed slightly since. Mary Russell, secretary of the Universities Council for the Education of Teachers, says that it is not starting salaries (at least £12,400 a year) nor (the pay of head teachers

(up to £55,600 a year) that pose the problem: it is a lack of mid-level jobs which discourages people from joining and staying in the profession.

Текст 3

Sleep Tight

President Clinton gets by on five or six hours of it a night, Rolling Stones Keith Richards is said to have gone for 13 days without any, and ex-Prime Minister Margaret Thatcher made do with just four hours a night. Albert Einstein, on the other hand, insisted on a full 10 hours. For most of us, however, seven to eight hours sleep each night is about right.

Recent research conducted by Professor James Maas of Cornell University, New York, suggests that we live in a society suffering from chronic sleep deprivation, with the majority of us getting 60 to 90 minutes less sleep each night than we need.

Sleep is vital to health and wellbeing. A good night's sleep keeps our immune system strong, to fight against illness, so if you think you're not getting enough, try following these tips from The Sleep Council to help you get a better night's sleep.

1. Keep regular hours. Going to bed and getting up in the morning at the same time every day will help your body programme itself to sleep better.

2. Create a restful environment for sleep. Make sure your bedroom is not too hot or too cold and is as quiet and dark as possible.

3. Relax in the hours before going to bed. A good way to do this may be to read a good book or magazine or listen to some restful music in a nice warm bath. Watching television may seem like a good way to relax, but it can act as a stimulant on the brain and sleep may not come easily if you get into the habit of switching off just before nodding off.

4. Above all, if you can't sleep, don't worry about it. Get up and do something you find relaxing until you feel sleepy again — then go back to bed.

Трансформації додавання та вилучення

Трансформація **додавання** передбачає застосування в перекладі додаткових лексичних одиниць для розкриття прихованого (імпліцитного) значення одиниць тексту-оригіналу.

Цей прийом дозволяє вирішити ряд проблем. Перш за все, додавання стає в нагоді при перекладі атрибутивних груп зі структурою N+N:

<i>electricity cut</i>	скорочення електроенергії	<u>подачі</u>
<i>gun license</i>	посвідчення	<u>про право на</u> <u>носіння</u> зброї
<i>a nine-page bibliography</i>	бібліографія	<u>об'ємом</u> 9 сторінок

Додавання залучають також для перекладу словосполучень, що з точки зору норм української мови, вважаються семантично неповними.

<i>The new American Secretary of State has proposed a world conference on food supplies.</i>	Новий держсекретар США запропонував <u>скликати</u> <u>всесвітню</u> конференцію з питань продовольчих ресурсів.
--	--

<i>A peace treaty between the warring sides will help relax tensions in the Middle East.</i>	<u>Укладання</u> мирного договору між воюючими країнами сприятиме послабленню напруги на Близькому Сході.
--	---

Така ж операція застосовується для передачі значення оригіналу, вираженого граматичними засобами:

<i>Evidence for the Big Bang hypothesis has been accumulating for two decades.</i>	Дані, що підтверджують гіпотезу «Великого вибуху» накопичуються <u>вже</u> два десяти років.
--	--

Прислівник «вже» додається для передачі граматичного значення вираженого часовою формою Present Perfect Continuous – дії, що відбувалась протягом певного часу до моменту мовлення та ще досі триває.

Інший подібний приклад:

<i>It was surprising for us to find this, for such substances had not been known to occur in nature.</i>	Ми були дуже здивовані, дізнавшись це, адже <u>раніше</u> не було
--	---

відомо, що такі речовини зустрічаються в природі.

Прислівник «раніше» додається для передачі граматичного значення черговості дії, що виражено за допомогою часової форми Past Perfect.

Вилучення є операцією протилежною додаванню. Воно полягає у відмові передавати семантично надлишкові елементи, значення яких можна легко встановити з контексту.

The explosion was terrible while it lasted. *Вибух був жахливим.*

This is a very difficult problem to tackle. *Це дуже складна проблема.*

Серед випадків частого застосування вилучення варто згадати синонімічні пари, метою яких є створення експресивності тексту. Це не характерно для української мови, тому один з синонімів вилучається.

The treaty was pronounced null and void. *Договір був оголошений недійсним.*

The proposal was rejected and repudiated. *Пропозиція була відхилена.*

Ще один випадок вилучення пов'язаний з частим вживанням в англійських текстах (особливо газетно-інформаційних матеріалах) числівників, назв одиниць виміру, що не характерно для української мови.

The plane went down in a rural area. Joe Morris, 46, who lives nearby, said he was sleeping when he heard a loud noise. *Літак впав у сільській місцевості. Джо Морріс, який живе поблизу, повідомив, що він прокинувся від сильного шуму.*

Вилучення семантично надлишкових елементів тексту оригіналу дозволяє перекладачеві «стиснути» текст перекладу в об'ємі.

Дані трансформації ґрунтуються на порушенні формальної схожості між текстами оригіналу та перекладу. Проте саме це порушення сприяє досягненню адекватного перекладу.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть атрибутивні словосполучення. Зверніть увагу, що для адекватного перекладу необхідно залучити прийом додавання.

safety violations, Labour ministers, wildlife movement, sports editor, environmental protest , bank raid, bilateral countries, defence cuts, teenage smoking rate, economic proposals, nuclear non-proliferation treaty, oil painting, frontline soldiers, German election, military technology programs, opinion poll.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення, використовуючи прийом додавання при перекладі виділених слів та словосполучень.

1. If convicted, he could face *life in prison*. 2. *Safety and environmental* considerations have kept restructuring costs high. 3. It is general knowledge that Susan has already confessed *to the crime*. 4. Georgine hesitated, then *shook* her head. 5. He was wearing a velvet jacket with frogged fastening, reminiscent of a *Victorian smokingjacket*. 6. Do you know what I'd really like now? What I need is *a good strong black coffee*. There's a chance of any, I suppose? 7. We heard small arms fire, but *the resistance* fought back. 8. *United Airlines* was forced to seek new financing after the Government denied its bid for \$1 bn loan guarantee. 9. *De Beers* yesterday admitted that production problems had left it unable to keep up with raising gem demand. 10. The policeman *waved me on*. 11. Workbooks for home-schooling were created *to accommodate mass education*. 12. *Titanic* was made by *Fox* which is owned by Rupert Murdoch. 13. Cigarette manufacturers must place *health warnings* on cigarette packages. 14. The researchers believe that the risk of death is lower in men who jogged for a number of years compared to men who were *sedentary* over a 20-year period. 15. The police confirmed the device was a battery charger from *Argos*. 16. Bilateral aid tends to favour allies and ex-colonies. *Nordic aid* is an exception to this dismal trend.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, використовуючи прийом вилучення при перекладі виділених слів та словосполучень.

1. The Liberal Democrats have to fight for *each and every* seat and about the only weapon they have in that fight is their membership. 2. The Japanese have a strong aesthetic sense: they *beautify, embellish, adorn and decorate* everything they touch. 3. The present urgency, while not as great to you personally, warrants an equal sacrifice of your *comfort, and convenience*. 4. Nowadays society is more complex and government listens mainly to specialized opinion, which requires MPs to concentrate on a small number of *issues and causes*. 5. Even the ebullient Dr. Benson was *remote and withdrawn*. 6. Dr. Kennedy remained *stiff and unbending*. 7. Commander David Tucker, the head of the anti-terrorist squads said the bombs were "unjustifiable, dangerous and destined *to injure and maim and disrupt* London. 8. Despite *the chaos and disruption* of London's busy streets, thousands of commuters struggled into work. 9. Once I turned back to music I *really and truly* enjoyed, then a kind of success came. 10. Justin Vaisse, author of a new book about Muslims in France, told the Guardian that Mr. Redeker's article stemmed from an "anti-Islam agenda" and "was stupid, politically irresponsible and very *weak and feeble*". 11. He apologized for his wife who was not able *to come and call on us*. 12. Though he was outdoors only briefly, he was *chilled to the bone by the bitter cold*. 13. The colleague who came to see her talked at great length about his future in the new institution *that was being created*. 14. I knew she went for nocturnal

walks. Presumably it was because she was foolish enough to venture further that she met the end *she did*. 15. She greeted Mandy unsmilingly, cast *a surprised and rather startled* look at her hair and, without introducing herself, invited Mandy to follow her. 16. "He has a good support in Iran, and people really respect him," says Behrooz Norouzi, 36, a theology instructor in the city of Isfahan. 17. After some *Kellogg's Corn Flakes* and a cup of coffee, he strolled along the edge of the sea once more. 18. Clare parked her car on the rusty-red asphalt in front of the doublefronted guesthouse, built of honey-coloured *Cotswold stone*. 19. Not a single dentist had come forward to report a young woman coming to *him or her* with a missing tooth crown. 20. These values of freedom are *right and true* for every person. 21. The officials still hoped to finish the *rescue and salvage* operations in a day or two. 22. Renewable energies such as wind, hydro, solar and biomass emit no greenhouse gases, but tend to cost more than coal, oil or gas, *which do*.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть тексти.

Текст 1

Television Sponsorship Hoping to Change Image

American television was founded on the idea of sponsorship — the term "soap opera" originates from soap manufacturers like Procter & Gamble which commissioned daytime programmes — yet in the UK the idea is only five years old and in some quarters is still regarded with suspicion by advertisers, agencies and some viewers.

All that may be about to change, however. One of the country's biggest and canniest advertisers, Mars, is negotiating sponsorship deals with Granada TV for *Coronation Street* and *Gladiators*.

The idea is that Mars's Pedigree pet foods division would sponsor the *Street*, Britain's most popular programme. For a nation of pet-lovers, the idea makes sense. But it won't come cheap, with figures of £10m bandied about for a programme that goes out three times a week and attracts 18m viewers a time. Separately, one of Mars's confectionary brands, possibly Snickers, would sponsor *Gladiators*. The latter programme attracts a large proportion of children, a fact recognized by its previous sponsor, Kellogg's Frosties.

Текст 2

Soap Gets Lost in Rush to Take a Quick Shower

More than a century of soap production is ending at Lever Brother's Port Sunlight factory on Merseyside because so many people are switching to shower gels, moisturizers, liquid soaps and body washes.

A decade ago Lever Brothers' share of the British market in "personal washing products" was 40 per cent. Today it is 20 per cent with the rest made up of gels and liquid cleansers.

Helen Fenwick, a Lever Brothers spokesman, said: "This isn't the end of soap but anyone who's ever chased a bar of soap around a shower will appreciate the new products that have replaced it.

People everywhere are looking for convenience, whether in washing, cooking or shopping. For example, we have had tremendous success with laundry tablets.

Elsewhere people are turning more and more to ready-made meals, prepared salads and even throwaway contact lenses.

Liquid soaps, gels and the like made up 60 per cent of the market in personal washing products in the early Nineties. Now they're up to 80 per cent.

Граматичні заміни при перекладі

Граматичні одиниці мови можуть перетворюватися на інші в мові перекладу. Таких замінів можуть зазнавати словоформи, частини мови, члени речення.

А. Форми однини та множини іменників існують як в англійській, так і в українській мові. Як правило, форма числа іменників при перекладі зберігається. Проте, існує ряд іменників, що не співпадають за формою числа в англійській та українській мовах:

outskirts — околиця; *evidence* — докази; *weapons* — зброя; *wallpaper* — шпалери.

Таким чином, при перекладі відбувається заміна форми числа.

В деяких випадках заміна форми числа іменників обумовлюється контекстом та нормами мови перекладу:

<i>His activities were severely criticized.</i>	<i>Його діяльність суворо критикували.</i>
---	--

<i>We are searching for talent everywhere.</i>	<i>Ми шукаємо таланти всюди.</i>
--	----------------------------------

Б. Поширеним видом граматичних замінів в процесі перекладу є заміна частин мови. Для англійської мови притаманний дієслівний спосіб вираження предикативних відносин, в той час як в українській мові переважає іменник.

Отож, при перекладі з англійської на українську мову досить часту відбувається заміна дієслова на іменник.

They did their best to prevent the disaster. Вони зробили все можливе для попередження катастрофи.

Також можна спостерігати інші види замін:

She is a good cook. Вона добре готує (заміна іменника на дієслово; заміна прикметника на прислівник).

The blonde waved a graceful hand. Блондинка граціозно помахала рукою (заміна прикметника на прислівник).

The government had to permit the sale of products, which cannot be grown locally. Уряду довелось дозволити продаж продуктів, які неможливо вирощувати у місцевих умовах (заміна прислівника на номінативну структуру).

В. В деяких випадках заміна частин мови відбувається в результаті відмінностей між словотвірними засобами англійської та української мов. Типовим випадком такого перетворення є заміна іменників з суфіксом *-er*, що позначають виконувачів дії, на дієслівне словосполучення у разі, коли в українській мові відсутній відповідний віддієслівний іменник.

He is a fine performer on the flute. Він чудово грає на флейті.

ЗАВДАННЯ 1. Зверніть увагу на відмінність форми числа наступних відповідників.

means — засіб

debate — дебати

weapons — зброя

information — новини, дані

wages — заробітна плата

within the framework — в рамках

series — серія, послідовність

election — вибори

minutes — протокол

waste — відходи

clothes — одяг

relationship — відносини

contents — зміст

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть словосполучення.

А

UNO headquarters, activities of foreign companies, diplomatic immunities, executive powers, political realities, office premises, activities of a commission, for appearances sake, the customs, the works of a watch, in one's elements.

Б

to ban nuclear weapons, to give testimony, to carry on polemics, to reduce tensions, to take minutes, to paint the future in bright colours.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, звертаючи увагу на передачу форм числа виділених іменників.

1. One of the exceptions was Stephen Spielberg's *Close Encounters of the Third Kind*, in which a benevolent *species* from another planet communicated with human beings to promote peace. 2. This was a good opportunity for me to assess the children's confidence and proficiency as speakers. I could also test them on their knowledge of words and *spellings*. 3. *The pressures* of the job, the late nights, the increasing workload were getting him down so he had tendered his resignation. 4. She was a blunt, hard-working and down-to-earth Yorkshire woman and she kept the *premises* spotless. 5. I felt depressed. My report had been the *means* to end a teacher's career. 6. A lot of scientists chose to concentrate their *energies* in one particular direction, but Burton excelled at practically everything. He journeyed in search of the *origins* of the Nile. He was an outstanding explorer and traveller. 7. Modern science forces us to make some changes in our thinking. Our *institutions* may sometimes turn out to be unhelpful. Seeing things is important to us. 8. Over dinner we exchanged *gossip* and she told me that Sean was getting married. 9. There was a great deal of *speculation* about the possibility of an alliance between the two parties. 10. *Gossip and scandal* is what sells newspapers. 11. The police did not have enough *evidence* to charge anybody with the

crime. 12. If we are unhappy, we're expected to suck it up for the kids' sake or our *reputations*. We worry what our parents will think, even if they are halfway around the world and we are middle-aged adults. 13. He may give the impression of being the clown prince of world *politics*, but there is often calculation behind Hugo Chávez's verbal *fireworks*. 14. The builders of 1912 believed they could conquer the *elements* with an unsinkable ship. 15. The *whereabouts* of the temple have long been a historic mystery. 16. Bad *tactics* on the part of the management made a strike inevitable. 17. I'm sure he'll win *every prize*. 18. A further threat to national production is that the *dynamics* of the used-car business are about to change again.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть речення, здійснивши необхідні граматичні заміни.

А

1. I am *a good swimmer*. I can say without false modesty. 2. I'm afraid his wife is *a big spender*. 3. I banged and banged on his bedroom door. He must be *a really heavy sleeper*, I thought to myself. 4. I have never been *an early riser*. 5. As a young man, when he had more spare time and less responsibility, he had been *a great reader*. 6. They were both pleased to see him, after all those years, but, as they soon remembered, he was *a great talker*. 7. Those had been some of the happiest times, the combination of schoolteacher and father, *explainer and entertainer*. 8. He liked a drop of Scotch, as most of us do, but he wasn't *a big drinker*. 9. The Messengers are experienced *party-givers*, and everyone knows their function and how to perform it. 10. There were *the frighteners*, the timid and insecure, who needed constant reassurance before they could utter even one word on a BBC chat-show. 11. That isn't how James operates. He's *a doer not a talker*. 12. The modern MP is required increasingly to be the town's public relations *booster*. 13. In 1998 the two biggest *spenders* were two tobacco companies which increased their lobbying activities and persuaded legislators to block the bill in the Senate. 14. Now he realized how far better a choice was Tony O'Brien, a man, not evil incarnate as he had once believed, but *a genuine achiever*. 15. He wasn't *a very good whistler*, but nobody could remember when he had last even attempted it. 16. I am *a visual thinker*. I think in photorealistic pictures.

Б

1. The Inspector *gave a soft little laugh*. 2. She *took immediate fright* at the mention of the police. 3. Mrs. Stoner *gave him a suspicious glare*. 4. She *gave a nervous laugh*. 5. Miss Marple *gave a small prim smile*. 6. She always *keeps a sharp eye* on what is happening in other parts of the world. 7. Valerie walked down the short

front path, turned in the direction of the school, and *waved a cheery farewell* to her mother. 8. "Come on, Hawks, come and have a pint." "Alright, but just one. **I've got an early start** in the morning." 9. He showed no interest in having a beer. Instead he **said his goodbyes** and took off in his black BMW.

ЗАВДАННЯ 5. Перекладіть речення, виконуючи заміну виділених дієслів на іменники.

1. In her capacity as First Lady she has developed programmes *to help preserve* the national parks and *protect*, the ecological diversity of the country. 2. It was the right time *to reassess* priorities. 3. The Stamp case was one chapter in a long book that took over a year *to write*. 4. The party is still struggling to find a strategy *to overcome* its humiliating defeat in the 2002 elections. 5. The office of Monika Harms, the chief federal prosecutor, said Saturday that the Syrian, together with the two Lebanese suspects, used his computer *to research* bombmaking instructions in the Internet. 6. The standard way to *produce* colonies of stem cells is to let an early human embryo grow to a size of about 150 cells. 7. Some politicians oppose Item's decision to use part of its oil windfall to *support* Hezbollah in Lebanon. 8. Hard-line Iranian President opened a heavy-water production plant that could be used to *make* nuclear weapons. 9. The study reports that 62 per cent of GPs would encourage their patients to use garlic *to maintain* a healthy heart and blood circulation. 10. Edison's primary goal was the adaptation of science *to benefit* people. 11. A classic example of applying abstract scientific principles *to create* a new field of technology was provided by three American physicists in the 20th century. 12. Modern fire brigades have many specialist vehicles *to fight* fires in all sorts of circumstances. 13. There is not much stone in the delta of the Nile so they often use old buildings *to create* new ones. 14. Although the Egyptian government has brought in new measures *to prevent* the destruction of ancient historical cities, it is too late to save some of them. 15. In those days, my grandfather regarded me as his companion *to go* hunting and fishing with. 16. There are essentially seven methods which pressure groups use *to influence* government. 17. Action groups have urged the government to take action *to protect* poor countries from the effects of climate change.

ЗАВДАННЯ 6. Перекладіть речення, виконуючи заміну виділених прислівників на номінативні структури.

1. The result *nationally* was the worst for the Conservatives in modern times. 2. He wondered if the old woman was using the phrase *literally* or *conventionally*. 3. Although *musically* Neil Young is most conspicuous for his high-pitched voice, he is also renowned for being a ferocious guitarist. 4. Although the island is *perennially* popular and crowded in summer, it is still possible, even in the height of the tourist

season, to explore the island's lesser-known beaches with only one or two other people around. 5. To think *sociologically* about education requires you to consider the effects upon individuals of class, income, gender, race and the possible efforts of schools themselves. 6. Europeans are less prepared than Americans to buy *electronically*. They are more conservative in their shopping habits. 7. Public sports facilities have always been available in great number for participants. This may explain why Americans have traditionally done well *internationally* in a lot of sports. 8. Georgina was waiting for them in the living room, sitting *apathetically*, staring at the wall. 9. One of the most important aspects of doing business *internationally* is being able to speak other languages. 10. What remains to be seen is whether her methods and ideas will spread nationwide, or even be applied *internationally*. 11. The young man was frying sausages over a gas burner while his friends sat cross-legged beside him, entertaining him *vocally* and on a guitar. 12. She said *bitterly*, "That would be a neat way out of our troubles, wouldn't it?" 13. He has *unhesitatingly* thrust open the double mahogany door and, striding confidently into the room, had taken his seat in Henry Peverell's old chair. 14. Sonia wouldn't have known to do that. She wasn't *mechanically* minded. 15. The verdict of the inquest was correct. *Legally* that is the end of it. 16. But *privately*, Blair was said to be more cautious. 17. "He's just amazing *physically*," coach Bob Stoops says. 18. *Medicinally*, rosemary infusions have been recommended for giddiness, tiredness and toothache.

ЗАВДАННЯ 7. Перекладіть тексти.

Текст 1

Although managers should be numerate (and many are not) they don't require skills in higher algebra; and many great businesses have been created by men who all but count on their fingers.

A story tells of two schoolboy friends, one brilliant at maths, one innumerate to the point of idiocy, who meet much later when the first is a professor and the second a multi-millionaire. Unable to control his curiosity, the professor asks the figure-blind dunderhead how he managed to amass his fortune. "It's simple," replies Midas. "I buy things at £1 and sell them at £2, and from that 1 per cent difference I make a living." The business world is full of successful onepercenters who live, not by their slide rules, but by knowing the difference between a buying price and a selling price.

Текст 2

What is the Best Solution to Dispose of Britain's Nuclear Waste?

Radioactive waste is generated by the use of radioactive materials in medicine and industry, and by the nuclear-power generators. It is also produced by the military either as a result of Britain's nuclear weapons programme or by nuclear-powered submarines. Some of the waste is long-lived and highly radioactive.

Some of the radioactive elements within the high-level waste can remain dangerous for hundreds of thousands of years, making it essential that any long-term storage facility is built in a geologically stable region.

Текст 3

Iraqi Education System on Brink of Collapse

Iraq's school and university system is in danger of collapse in large areas of the country as pupils and teachers take flight in the face of threats of violence. Professors and parents have told the Guardian they no longer feel safe to attend their educational institutions.

In some schools and colleges, up to half the staff have fled abroad, resigned or applied to go on prolonged vacation, and class sizes have also dropped by up to half in the areas that are the worst affected.

Professionals in higher education, particularly those teaching medicine, biology, and maths, have been targeted for assassination. "The people who have got the money are sending their children abroad to study. A lot — my daughter is one of them — are deciding to finish their higher education in Egypt," says Wadh Nadhmi, who also teaches politics in Baghdad. "Education here is a complete shambles. Professors are leaving, and the situation — the closed roads and bridges — means that both students and teachers find it difficult to get in for classes."

"Education in my area is collapsing," said a teacher from a high school in Amariyah, who quit four months ago. "If children have to travel by car rather than making a short journey on foot, we are much less likely to see them. When I left, we had 50 per cent attendance at the school. We see the parents when they come in to ask for the children to have a "vacation" — and they admit they are too scared to let them come. The teaching staff was supposed to be 42. Now there are only 20. Some applied for early retirement or they asked to be transferred to other safer areas.

Текст 4

"I'll have a Big Mac and fries, please," I said to the uniformed girl behind the till.

Yes, I'm afraid it had come to that. My search for nightlife and culture had led me to McDonald's.

I made my way over to a characterless synthetic table and planted myself on the standard McDonald's plastic seat, designed in such a way as to provide adequate comfort for the consumption of a meal but not to nurture any desire to sit back and relax after its completion. You can imagine some ambitious American go-getter standing up to speak at the "Profit Maximization" meeting. "Every second that a table is occupied by a non-eater costs us dollars and cents. Remember — time is money."

I walked home, as unsatisfied with my meal as by what it had come to signify for me. I found it upsetting that however hideously wrong their previous economic system had been, countries like Moldova were so eager to replace it with one which was also so manifestly flawed.

Граматико-синтаксичні трансформації при перекладі

Зміна порядку слів у реченні (перестановка)

Синтаксична структура речення досить часто зазнає змін при перекладі. Поширеною є *заміна порядку слів у реченні (перестановка)*. Для речень в англійській мові характерний так званий прямий порядок слів: підмет+присудок+додаток+обставина. Для української мови характерний відносно вільний порядок слів. Спільною тенденцією для обох мов є тяжіння логічного центру висловлювання (нового в повідомленні) до кінцівки речення. Однак часто логічний центр повідомлення в англійській мові може розміщуватись на початку речення, тому в таких випадках при перекладі на українську мову відбувається переміщення логічного центру в кінець речення шляхом заміни порядку слів.

Наприклад:

<i>Radical changes have taken place over the last decade.</i>	<i>За останнє десятиліття відбулися радикальні зміни.</i>
---	---

Визначити місце логічного центру та обрати вірну стратегію перекладу допомагає контекст. Одним з головних засобів виділення логічного центру висловлювання в англійській мові є артикль.

Порівняйте:

<i>An agreement was reached after three days of talks.</i>	<i>Після триденних переговорів було досягнуто згоди.</i>
<i>The agreement was reached after three days of talks.</i>	<i>Згоди було досягнуто після триденних переговорів.</i>

Заміна порядку слів відбувається, як правило, при перекладі на українську мову емпатичних конструкцій **it is/ was ... that**. Наприклад:

<i>It was a decade ago that historians discovered her existence.</i>	<i>Історики дізналися про її існування десять років тому.</i>
--	---

В англійській мові обставини часу та причини тяжіють до кінцевої позиції в реченні, а в українській – до початкової. Відповідно, при перекладі з англійської на українську мову відбувається перестановка обставин на початок речення:

<i>When H.G.Wells published "The Time Machine" 100 years ago, he laid the foundations of modern science fiction.</i>	<i>Коли 100 років тому Герберт Велс опублікував «Машину часу», він поклав початок сучасної наукової фантастики.</i>
--	---

<i>The train may be late due to the maintenance work on the line.</i>	<i>Через ремонтні роботи на лінії поїзд може запізнитися.</i>
---	---

Але:

<i>The train was late due to the maintenance work on the line.</i>	<i>Поїзд запізнився через ремонтні роботи на лінії.</i>
--	---

Очевидно, що в останньому реченні вибір порядку слів буде визначатися контекстом.

Аналогічні перестановки проводяться при перекладі простих та складних речень з ввідними конструкціями.

<i>Births outside marriage continue to rise, according to a Government report.</i>	<i>За даними урядового звіту кількість дітей народжених поза шлюбом продовжує зростати.</i>
--	---

<i>The surge in the number of asthma cases may be linked to rising levels of obesity, doctors say.</i>	<i>На думку лікарів, збільшення кількості захворювання астмою може бути пов'язано зі збільшенням кількості людей з надлишковою вагою.</i>
--	---

Граматико-синтаксичні перетворення при перекладі речень з обставиною в ролі агента дії.

Фіксований порядок компонентів речення в англійській мові компенсується більш широкою сполучуваністю іменників, що виконують роль підмета, з дієсловами у функції присудка.

Особливою рисою англійської мови є можливість вираження підметом причини, способу дії, місцезнаходження та часу подій, тобто обставина виступає в ролі агента дії з підметом, що виражений дієсловом, яке за своїм значенням зазвичай відноситься до живої істоти. Наприклад:

The economic boom has produced a big group of well-off people.

Українською мовою невірно буде сказати, що *Економічний підйом створив велику групу заможних людей*. Кращим буде наступний варіант: *В результаті економічного підйому з'явилася велика група заможних людей*.

Зіставте наступні речення з варіантами їх перекладу:

<i>The airliner crash killed more than 50 people.</i>	<i>В результаті авіакатастрофи загинуло більше 50 людей.</i>
--	---

<i>The article discusses the problem of juvenile delinquency.</i>	<i>У статті обговорюється проблема підліткової злочинності.</i>
--	--

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, зробивши необхідні перестановки.

1. It's not my choice. It's what you think that matters. 2. She decided to sell the house. It wasn't the money she wanted, though the upkeep must have been considerable. It was London she missed. 3. It is not because they love foxes that they want to abolish hunting: it is because they detest foxhunters. 4. It's the seventh year that Elton has hosted an Oscar-night party and it's now become an annual event. 5. It was after a thorough investigation that the owner of the car was traced. 6. It was for Philip's thirteenth birthday that George bought an air-gun. 7. It was the digital camera that had claimed most of Davidson's attention. He'd promised a camera to his son. 8. It was quite incidentally that they found the letters away inside one of the local newspapers. 9. It was on such expeditions that her faith in life was based.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення, звертаючи увагу на позицію групи обставини та ввідних конструкцій.

1. Women in most countries are choosing to have fewer children than ever before, according to a report on world population trends released yesterday. The average number of children in families in developing countries has fallen from six to three in 25 years. 2. The Jersey Zoo that Durrell founded in 1959 lurched from one financial crisis to another in the initial years. 3. Young children who sleep with the light on are much more likely to be short-sighted when they grow up, according to new research published

yesterday. 4. Black-cab fares in London are to rise so that taxis can meet strict standards on pollution by 2007, the Mayor said. 5. Jesse Jackson discussed an Izrael-Hezbollah prisoner swap with Syrian president on Sunday in Damascus. 6. They are not allowed to own more than 49 per cent of a fishing boat under Lebanese law, or even to join fishermen's unions; so they are even more vulnerable than many of their peers. 7. "There is no statistical correlation between stars and success," said Abraham Ravid, a professor of economics and finance at Rutgers University in New Jersey. Yet there is a bedrock belief that the winning formula consists of the right star in the right movie. 8. Several of the plotters had travelled to Pakistan within weeks of the arrests, according to an American counterterrorism official. 9. Several of the suspects met through their involvement in the charity, a friend of one of the suspects said. 10. Iran took in \$45 billion in oil revenue last year, the Council on Foreign Relations in New York says. 11. A new book by Pulitzer Prize-winning author Norman Mailer — his first novel in 10 years — will be released in January, publisher Random House announced. 12. There had been a boy among Fred's fellow pupils in the sixth form who possessed a virtually photographic memory.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення з обставиною в ролі агента дії, виконуючи необхідні граматико-синтаксичні перетворення.

1. At ten to five it was already dark and pockets of fog made very slow, cautious driving essential. 2. Although the official story states that Ludwig killed himself, the circumstances of his death have never been satisfactorily explained. 3. She was the direct target of an attempt that killed four people and injured a further fourteen. 4. The train hit the bridge and the impact killed the driver and a passenger. 5. After the Normans, Malta saw troubled times, attacks by Saracens and pirates, falling by marriage and inheritance into various hands, including those of Spain. 6. Yesterday saw the publication of not one set of crime but two. The first, the police figures, tells of crimes reported to local police stations. The other, the British Crime Survey, records the public's experience of crime. 7. The Renaissance saw the beginning of the great writing rift, the splitting away of literature from everyday speech. 8. Several things explain these differences. 9. This century has seen a long and tortuous journey towards today's liberties. 10. The Santiago summit launched talks aimed at creating a 34-country Free-Trade Area of the Americas (FTAA). 11. The headlines of Saturday, 6 June 1970 drew parallels with another case that took place less than a year earlier. 12. The news that evening was bleak. London felt ominous, even leaderless. 13. Last week, Britain froze the charity's bank accounts and opened an investigation into possible terrorist abuse of charitable funds. 14. Bombings in Iraq left at least 18 people dead and dozens wounded. In the worst of the attacks, a bomb blew apart a minivan used as a public bus in Baghdad, killing at least nine people and injuring 16, police said. 15. A survey

published today finds that of the 1346 motorists questioned, 29 per cent claimed that partners criticizing their performance at the wheel was the biggest source of friction. 16. This type of cancer kills 4,000 a year and a trial suggests that screening could extend the lives of those who develop it by two and a half years. 17. The raid killed four civilians and a soldier. 18. Last week saw Hezbollah's guerilla force inflict further casualties on one of the world's most powerful armies in Southern Lebanon. 19. The up-dated, fictionalized version of the story will see the women of a Yorkshire farming community take the place of the Hungarian villagers. 20. Some estimates suggest that the trial process has already cost close to €20 million, money that Diisseldorf's tax payers can ill afford. 21. The following Saturday morning found me at the Staff Development Centre. 22. This week sees the announcement of a significant advance in the science of cloning animals.

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть тексти.

Текст 1

Renewables

A fifth of energy is to come from renewable sources — wind, wave and solar power — by 2020.

As they produce no carbon dioxide or other greenhouse gases, they will play an "important" role, the review says.

Electricity companies are to be compelled to produce more energy from renewables.

The review sets out the advantages of tidal power. Plans for a barrage across the Severn could provide five per cent of UK electricity demand by 2020.

The cost would be around £14 billion but could raise environmental concerns, it said.

Wind power already generates enough power to supply a million homes. The planning system will be reformed to make it easier to build new turbines.

Текст 2

To advertisers, life is just an endless quest for somewhere to rest our eyes. Research done for London Transport Advertising has just revealed that passengers on the Underground prefer advertisements with a lot of print in them.

Reading the adverts, says LTA, provides "a safe entertainment in an environment where eye contact is virtually prohibited". Perhaps what Procter and Gamble now need is a lot of wordy ways to sell soap powder.

Текст 3

Comet Caused Dark Ages, Says Tree Ring Expert

A comet exploding in the Earth's atmosphere contributed to the collapse of the Roman Empire in the West and ushered in the Dark Ages, it was claimed yesterday.

Studies of tree rings going back thousands of years have shown that the world experienced a sudden and catastrophic drop in temperatures in 540 AD.

The disaster led to repeated crop failures, famines and the spread of bubonic plague that may have wiped out around a third of the population of Europe, according to Professor Mike Baillie, a tree ring expert at Queen's University, Belfast.

The plague of 542, triggered by two years of famines and bad harvests, also may have hindered the attempts of the Roman Emperor Justinian I to re-conquer Western Europe, altering the political make-up of Europe.

Tree rings can provide valuable clues about historical climate changes. A cold year, for instance, appears in the tree record as a narrow ring. Professor Baillie told the British Association that 540 had been shown to be a catastrophic year in Siberia, Scandinavia, North America, South America and Northern Europe. "It very probably started the Dark Ages," he said.

He believes that the drop in temperature was caused by fragments of a comet exploding in the atmosphere, surrounding the world with a cloud of dust and water vapour.

Contemporary accounts from China and the Mediterranean reveal high meteorite activity in the 530s.

Professor Baillie called for historians to help to fill the gaps and look again at mythology from the Dark Ages for clues to the comet's existence.

Other scientists have suggested that a super volcano in the 530s triggered a global climate shift. But Professor Baillie said there was no geological or historical evidence for such a massive explosion.

Текст 4

Sleeping with Light on "Risks Children's Sight"

Young children who sleep with the light on are much more likely to be shortsighted when they grow up, according to new research published yesterday.

The study says that long periods of darkness may be essential for the healthy development of the eye.

Sleeping in a lit room during the first two years could leave a child five times more likely to have to wear glasses for short sight in later life.

The research may also have solved the mystery of why shortsightedness has become so widespread over the past two centuries. The increase in artificial lighting that accompanies urban development may be the answer.

Doctors questioned the parents of 480 children aged between two and 16.

Of those children who had slept in darkness before they were two, 10 per cent were short-sighted; a third of those who had had a night light became short-sighted. But the figure for shortsightedness among those who had slept with a full room light on was 55 per cent.

The researchers, who published their findings in the journal *Nature*, emphasized that they have demonstrated only a link, not a cause.

But experiments with chicken have shown that the proportions of light and darkness to which they are exposed greatly affects the growth of their eyes and the development of focusing.

Professor Richard Stone, of the Scheie Eye Institute at Pennsylvania University, Philadelphia, said: "It would seem advisable for infants and young children to sleep at night without artificial lighting in the bedroom until further research can evaluate all the implications of our results."

Gill Adams, a consultant ophthalmic surgeon at Moor-fields Eye Hospital, London, urged parents not to worry about night lights.

"The most important factor in a child later becoming shortsighted is whether the parents are short-sighted," she said. "Environmental factors may play an additional role."

In the meantime, I would not deny any child who is frightened of the dark the comfort of a low luminescence night light."

Інтернаціональна і псевдоінтернаціональна лексика та способи її перекладу

Інтернаціональні слова — це лексичні одиниці, що функціонують одночасно в кількох мовах, близькі за звучанням, написанням та значенням. Як правило, інтернаціональні слова є наслідком мовного та культурного контакту і позначають спільні для обох країн поняття з галузей науки, техніки, бізнесу,

політики, мистецтва та ін., наприклад, *designer* — *дизайнер*, *computer* — *комп'ютер*, *test* — *тест* и др.

Інтернаціональні слова можуть як допомагати, так і заважати перекладачеві. Лексичні одиниці сприяють перекладу, коли вони не лише схожі за звучанням та/або написанням, а й співпадають за значенням: *detective* — *детектив*, *display* — *дисплей*, *classical music* — *класична музика*, *proton* — *протон*, *reactor* — *реактор* та ін. В таких випадках інтернаціональні слова слугують опорою для побудови смислу тексту оригіналу та допомагають сформулювати думку мовою перекладу.

Складними для перекладу є випадки, коли об'єми значень інтернаціональних слів в мові-оригіналі і мові перекладу не співпадають, або коли в процесі запозичення слово зазнає переосмислення. Такі слова називають псевдоінтернаціональними. Також їх називають «фальшивими друзями перекладача». Псевдоінтернаціональна лексика може заважати при перекладі та спричиняти різного типу помилки.

Існують різні випадки розходження значень псевдоінтернаціональних слів:

1. У слів англійської та української мови може бути формальна схожість: слова не мають жодного перехресного значення. Англійське слово *velvet* і українське *вельвет* є назвами тканин, але перше — це 'оксамит', *вельвет* англійською — *corduroy*. Англійське *complexion* і українське *комплексія* використовуються для опису людської зовнішності, але перше — це 'колір обличчя', а друге — 'тілобудова'.

2. Слова співпадають лише за одним зі значень, для передачі інших значень англійського слова необхідно підбирати еквіваленти.

Так, *record* — це не лише 'рекорд', але й 'протокол', 'запис', 'реєстрація', 'пластинка'; *popular* — не лише 'популярний', але й 'народний', 'доступний', 'поширений'; *minister* — не лише 'міністр', але й 'священник'. Коли в рекламних буклетах косметичної продукції пишуть *dramatically different moisturizing lotion*, мова йде не про драматичний, а *цілковито новий, відмінний від інших* зволожуючий косметичний засіб.

3. Особливу увагу слід приділити стилістичним відмінностям при перекладі псевдоінтернаціональної лексики. Так, в мові-джерелі слово може мати нейтральний характер, а при перекладі належати до книжного чи розмовного стилю.

При перекладі з англійської мови на українську труднощі виникають перш за все у випадках, коли в інтернаціональних слів є українські синоніми: *injection*

— *інєкція* (укол), *image* — *імідж* (образ), *consensus* — *консенсус* (згода), *strategy* — *стратегія* (методика) та ін.

Як бачимо з наведених прикладів, інтернаціональне слово має більш книжний характер, вибір між двома синонімами буде залежати від типу тексту та його адресата.

Для того, щоб уникнути помилок при перекладі інтернаціональної та псевдоінтернаціональної лексики з англійської мови на українську, рекомендовано слідувати схемі:

- 1) уважно вивчіть семантичну структуру, значення і приклади вживання англійського слова у словнику;
- 2) вивчіть можливі варіанти перекладу цього слова;
- 3) уважно вивчіть контекст, в якому вживається слово;
- 4) проаналізуйте значення обраного еквівалента в тлумачному словнику;
- 5) прогляньте, які існують варіанти перекладу обраного еквівалента на англійську мову.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть слова, які мають подібне звучання та написання в українській та англійській мовах.

<i>accurate</i>	<i>corpse</i>
<i>actual</i>	<i>data</i>
<i>advocate</i>	<i>decade</i>
<i>apartment</i>	<i>deputy</i>
<i>artist</i>	<i>direction</i>
<i>aspirant</i>	<i>director</i>
<i>biscuit</i>	<i>Dutch</i>
<i>cabinet</i>	<i>fabric</i>
<i>camera</i>	<i>familiar</i>
<i>Caucasian</i>	<i>fashion</i>
<i>cereal</i>	<i>fiction</i>
<i>clay</i>	<i>genial</i>

intelligence

receipt

list

replica

magazine

satin

mayor

saucer

motorist

stool

multiplication

sympathy

pamphlet

trace

paragraph

trap

pasta

troops

physician

valet

principal

wagon

prospect

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення, звертаючи увагу на виділені слова, що можуть бути «фальшивими друзями перекладача».

1. Fifty years later, some of the tanks and field guns that survived the **momentous** battle are lined up, freshly painted, in the **parking** lot at the war museum. 2. The forthcoming European summit in Brussels may be **marginally** less **momentous** than the Potsdam conference of 1945, but that event provides the closest historical analogy to the odd circumstances in which next week's gathering will take place. 3. The table was littered with account books and **pamphlets**. 4. **Advocates** of school vouchers were disappointed that Mr. Bush did not push harder for a **pilot** voucher project in Texas. 5. **Motorists** are offered a guide to the 10 most popular routes likely to be taken by **caravan** enthusiasts this summer. 6. The question is whether the oil-consuming **nations** have enough leverage to persuade oil exporters to take action. 7. For more than a **decade**, Tony Blair dominated the **nation's** political landscape as prime minister, the most electorally successful leader of the UK Labour party since the Second World War. 8. ABB, the Swiss-Swedish engineering group enjoyed startlingly positive **academic** acclaim in the 1990s, only for the story to change **dramatically** a couple of years later. 9. Women who want to make the break back into scientific research should try emphasizing their **academic** age rather than their chronological age. 10. The CIA and FBI work at stopping threats before they happen, while the Energy Department focuses on responding to **actual** emergencies. 11. Whenever challenged with these lies we will **aggressively** push back with the truth. 12. **Aggressive** skating isn't exactly the safest

sport around but it sure is one of the most exciting and impressive. 13. A **critical** role in early stages of children's education is assigned to parents. 14. As Africans we consider the forthcoming election in Zimbabwe to be **critical**. 15. It's **critical** to remove the **dramatic** effect the Depression had on this generation. 16. Because France does not collect official information by religion, it is hard to say whether the assumption is **accurate**. 17. Financial markets can value a stock more **accurately** than any individual expert. 18. The new text of the Constitution will merely drop the word «constitution», the UN flag and anthem and the **phrase** «foreign minister». 19. In East Africa, the United States is already **intimately** involved in a full-Mown offensive against al-Qaeda in Somalia. 20. Lord Drayson is reported to have made a personal fortune of around £80m from a **revolutionary** needle-free injection system and was made a life peer by Tony Blair in 2004. 21. The Internet has exceeded our collective expectations as a **revolutionary** spring of information, news, and ideas. 22. The **revolutionary** Mozart is the Mozart of his last eight years. 23. The team came up with a **revolutionary** fabric that was extremely warm, extremely light, quick to dry and easy to dye. 24. Hamas cannot expect **sympathy** if it continues to rain rockets against civilians in Israel. 25. Many South Africans **sympathise** with the strikers mainly because the economy seems to be doing better than ever. 26. The **authorities** made sure that candidates known to be **sympathetic** to the powerful Muslim Brotherhood, which is officially banned, won not a single place. 27. The true **history** of my **administration** will be written 50 years from now, and you and I will not be around to see it (George W. Bush). 28. The **delicate** balance between modesty and conceit is popularity. 29. Instead of being a source of pleasure, the prospect of living longer has become a source of anxiety to many people without **adequate** pension savings. 30. For various reasons, such as a private agreement with the parents or some sort of dispute, grandparents often do not have **formal** custody. 31. Civilization as it is known today could not have evolved, nor can it survive, without an **adequate** food supply. 32. **Argument** is meant to reveal the truth, not to create it. 33. We have to **attack** reality shows. I don't know how far it's going to go — it's a phenomenon that has invaded TV around the world. 34. I am not a member of the CIA or any other **intelligence** agency. 35. Men create real miracles when they uses their God-given courage and **intelligence**. 36. The Los Angeles police targeted five hot spots last year. They now try to anticipate where crimes will occur based on gang **intelligence**. 37. It is our **policy** to correct mistakes as soon as possible. 38. For those who

sought lodging at the abbey it was **politic**, if not obligatory, to attend at least the main mass of the day. 39. **Practical** politics consists in ignoring facts. 40. Two armed robbers led an **extravagant** lifestyle with £78 000 they stole from banks across England. 41. Good writing is supposed to evoke **sensation** in the reader — not the fact that it is raining, but the feeling of being rained upon. 42. There is one thing a professor can be

absolutely certain of: almost every **student** entering the university believes, or says he believes, that truth is relative. 43. **Students** of politics have been interested in many aspects of ethics **in public** service. 44. In every school, more boys wanted to be remembered as a star **athlete** than as a brilliant **student**. 45. Despite constraints on airline takeovers, such as the limits on foreign ownership and the **liberal** use of bankruptcy laws, there is a long-term trend towards consolidation. 46. Civilian deaths have risen **dramatically** in Iraq since the country was invaded in March 2003, according to a survey conducted by researchers from Columbia University.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть тексти.

Текст 1

Is Corporate Culture the Way Forward for Graduates

Those of us with **liberal** arts degrees remember them well, the **professors** who know all there is to know about Shakespeare, or Dante, or medieval theology. We remember them with **affection**. But they let us down, according to a top American executive at IBM. They stuffed us with useless information, and failed to teach us about shareholder value, or customer satisfaction.

All that is going to change, according to a book called *What Business Wants From Higher Education* by Dr. Diana Oblinger, **academic** programme and strategy executive at IBM. Did you know, for example, that in dozens of **liberal** arts university courses in the United States there is not a single **professor** with real, hands-on experience of client handling?

It is high time, says Oblinger, that **academic** communities started to concentrate on teaching the skills, attitudes and personal attributes that business requires. Students should be taught "to understand the unwritten rules of the **corporate** culture". The Regius Professor of Lithuanian Mythology must make way for the Bill Gates Professor of Massive Profits.

Employers, says Oblinger, want employees "who can **adapt** to the organisation, understand the job requirements, and produce work that has a clear return — as quickly as possible. Adding value, especially in the short term, relies on knowledge, speed of learning, ability to work in teams, and adjusting to the **culture** of the organisation."

How are universities to put things right? Oblinger provides some questions. "Do **faculty** understand how decisions are made in business and **industry**? Could students analyse customer situation, develop financing and market a new product? How often do **faculty** or **administrators** engage in discussions of what business needs from higher education?"

But what if **academics** refuse to allow business to dictate the curriculum? Then, opines Oblinger grimly, they face a bleak future. "To get a **sympathetic** ear from legislators, higher education will need strong **advocacy** from the business community, an ally it is unlikely to win unless it has put itself through the same sort of streamlining and re-engineering that the business community has."

Текст 2

Ferrari of Probes to Check Earth Gravity

Scientists unveiled a new weapon in the battle against global warming last week: a 16th torpedo-shaped **probe** that will swoop over the atmosphere to measure Earth's gravity with unprecedented **accuracy**.

The Gravity and Ocean Circulation Explorer, or Goce, has been dubbed the *Ferrari* of space **probes** because of its **elegant** design and will be launched early next year on a Russian SS-19 missile. Scientists say its **data** on Earth's gravitational field will be vital in understanding how ocean currents react to the heating of our planet over the next few **decades**.

"Gravity is the force that drives the circulation of the oceans," said Dr. Mark Drinkwater, Goce's project scientist. "Until we understand its exact role we can not predict how the seas — and planet — will behave as the climate gets warmer. That is why Goce is being launched."

Ocean currents take a third of all the heat that falls on equatorial regions and carries it to higher latitudes. One of the most important is the Gulf Stream, which scientists fear could soon be destroyed or diverted by melting Arctic ice. But they need to know all the gravitational effects that influence the stream's course across the Atlantic before they can make **accurate** predictions.

The problem is that Earth's gravity is not constant. The planet is flattened at the poles, for example, so gravity is stronger there, and weaker at the equator. Gas fields, mineral deposits, ground-water **reservoirs** and rock strata also produce variations in gravity. "There are all sorts of wiggles and bumps in Earth's gravity field", said Dr. Chris Hughes, of the Proudman Oceanographic Laboratory in Liverpool. "Each will influence ocean currents, which have a crucial role in moving heat around the world. If we are to understand how climate change is going to affect the planet, we have to have a precise picture of its gravity field."

Goce, which will cost the European Space Agency J200m to build and launch, has been put together by Thales Alenia Space Italia. And while most satellites are simply boxes with instruments bolted on, Goce is sleek and **elegant**; last week it was described by project manager Andrea Allasio as "the *Ferrari* of space **probes**".

Covered with silver-blue solar cells, it must fly low because it could not measure Earth's gravity with sufficient **accuracy** in deep space. "It has to get close to make its measurements," said Professor Reiner Rummel, of Munich Technical University.

However, as Goce skims above the Earth at a height of 150 miles it will encounter drag from the outer edges of the atmosphere. To prevent it losing height, an ion rocket will be fired constantly to keep it in its correct orbit. Computers will send 10 messages a second to its engines to ensure the probe orbits at the right height. To measure Earth's gravity the probe will use GPS devices to plot its exact position and a gradiometer, a **machine** that can detect fluctuations of a million millionth in Earth's gravity. This **data** will be transmitted daily and used to build a model of Earth's shape that is **accurate** to within a centimetre, as well as putting together a highly **accurate** gravity map of the planet.

Лексикалізовані форми множини

Особливим видом фальшивих "друзів" перекладача можна вважати лексикалізовані форми множини окремих слів, що мають значення, відмінні від форм однини: work "робота" - works "праці" і "завод", fund "фонд" - funds "фонди" і "гроші", development "розвиток" - developments "події", industry "промисловість" - industries "галузі промисловості", difference "різниця" - differences "розбіжності", damage "ушкодження" - damages "збитки". Перекладач або повинен знати всі лексикалізовані форми множини англійських слів та їхні українські відповідники, або ж бути уважним до тих випадків, коли перекладена форма множини не зовсім узгоджується із рештою смислу речення чи тематикою даного фрагмента тексту.

Пароніми і переклад

Однією з поширених причин неадекватності перекладу лексичних елементів є небажання або неможливість перекладача, особливо недосвідченого, користуватися словником для перевірки своїх здогадок і рішень стосовно перекладу того чи того слова. Досить часто це трапляється у випадку паронімічних слів, тобто слів, дуже подібних за формою, але відмінних за значенням, наприклад, economical «економічний» та economic «економічний, ощадливий», temporal «часовий» та temporary «тимчасовий» тощо. Перекладач може прийняти певне слово за його паронім і таким чином буде перекладати останній, а не те слово, що необхідно перекласти. Таке помилково вибране слово називається «малапропізмом».

Всі пароніми можна умовно поділити на афіксальні, коли слова відмінні афіксами (principal «головний» - principle «принцип», tend «тяжити» -trend «тенденція», adapt «адаптувати, пристосувати» - adopt «приймати»), та кореневі, коли відмінності між словами спостерігаються у корені або основі слова (continual «регулярний» - continuous «тривалий, тяглий», momentary «миттєвий» - momentous «дуже важливий»). Паронімами можуть бути слова не тільки однієї й тієї ж частини мови, а й різних частин мови, а також різні форми одного й того ж слова: polemic «полеміка» - polemical «полемічний», personal «особистий» - personnel «особовий склад», accept «приймати, погоджуватися» - except «крім», thesis «теза» - theses «тези», hypothesis «гіпотеза» - hypotheses «гіпотези».

Навіть носії англійської мови можуть плутати певні подібні за формою слова і тому для попередження помилок укладаються списки і словники паронімів, аби навчити відрізняти паронімічні слова.

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть подані паронімічні пари:

acceptance – acception	disposal — disposition
adherence — adhesion	effective — efficient
advance — advancement	elaborateness — elaboration
advantageous — adventitious	elemental — elementary
to affect — to effect	emergence — emergency
analogous — analogical	ensure/insure — assure
assay - essay	especially — specially
ceremonial — ceremonious	except — accept — excepting
consequent — consequential	exceptionable — exceptional
credible — creditable	factious — factitious — fictitious
definite — definitive	fatal — fateful
dependable — dependent	forceful — forcible

formalism — formality	policy — polity
historic — historical	practical — practicable
human — humane	professorate — professoriate
hypothecate — hypothesize	progress — progression
imaginary — imaginative	purport — purpose
impassable — impossible — impassible	qualitative — quantitative
inapt — inept	quite — quiet
indiscreet — indiscrete	raise — arise
inflammable — inflammatory	receipt — recipe — recipient
judicial — judicious	reflective — reflexive
laudable — laudatory	resort — resource — recourse
lay — lie	reversal — reversion
legislation — legislature	sensible — sensitive — sensual — sensuous
major — mayor	shade — shadow
masterful — masterly	signal — single
opacity — opaqueness	soluble — solvable
partisan — partizan	specific — special
passable — passible — possible	
pendant — pendent — pending	
phantasm — phantom	

ЗАВДАННЯ 2. Поділіть слова на інтернаціоналізми (genuine international words), часткові інтернаціоналізми (partially pseudointernational words) та псевдоінтернаціоналізми (pseudointernational words proper).

Accurate; atom; audit; collection; computer; construction; control; data; decoration; diplomacy; discuss; Dutch; fabulist; fact; familiar; limit; matrass; momentous; norm; operation; orientation; paradox; percent; pilot; potassium; presentation; principle; program; prospect; reason; regular; replica; role; sophism; speaker; spectre; stress; technique.

ЗАВДАННЯ 3. Поясніть чому українські слова подібні за формою до виділених не можуть бути вжиті у якості їх еквівалентів.

1. Tolstoy devoted the remainder of his life to writing little **pamphlets**, preaching peace and love and the abolition of poverty. 2. The **navigator** on an aircraft must have a good eye for spotting the slightest error in case the **robot** pilot goes out of control. 3. The boy is quick and **accurate** at **figures**. 4. He kept that TV going from noon till long past midnight. Away from it for any length of time he **actually** became confused and disoriented. 5. His faith in himself and his project was a **delicate** thing at best. 6. She smiled and Joe was touched suddenly by the very **special** beauty of the lady — by the still-young blue of eyes that were more deeply **sympathetic** than truly young eyes could ever be. 7. This indecision consumed the better part of an afternoon. It was typical of the kind of **paralysis** into which his mind had fallen. 8. Covering a portion of wall from ceiling to floor, were several long strips of paper on which had been painted in black the **legend**: "It's later than you think." 9. We met at the academy, roomed together and immediately felt that rare and wonderful **rapprochement** that lights up when two people get along beautifully. 10. Efforts have been made to show that Wishart carried his **doctrine** into practice; that he was an **agitator** and may well have been an intermediary in the murder plot against Beaton.

ЗАВДАННЯ 4. Доберіть еквіваленти українською мовою до патронімічних пар.

access - excess, advantage - vantage, except - accept, uninterested - disinterested, instance - instant, revert - reverse, reversion - reversal, antithesis - antitheses, sensorial - sensual, abasement - abashment, raise - rise, rash - rush, back-shift - backshaft, perspective - prospective, abate - abide, dependant - dependent.

ЗАВДАННЯ 5. Доберіть еквіваленти українською мовою до паронімів.

1.

a) Information theory measures information. It also investigates the effective use of information media.

b) A successful artificial heart also requires efficient regulatory mechanisms.

c) In some cases, effective equipment must be replaced completely with more efficient new systems.

d) The mining industry helps conservation by finding more efficient ways to mine natural resources and less wasteful ways of turning them into raw materials.

2.

a) As plants take these nutrients out of the soil solution, many are replaced by the continual release of minerals from the breakdown of parent material.

b) Continual improvement over the years established the 35-mm camera, especially in its single-lens reflex form, as the dominant camera for both professionals and serious amateurs.

c) Continuous casting of steel produces an endless length of steel, which, while still hot, may be cut into long blooms or slabs that are ready for shaping in rolling mills.

d) One of the best devices for continuous detection and tracking of hurricanes, thunderstorms, tornadoes, and other severe storms at distances up to 250 miles is radar.

3.

a) The nitrate, the chloride, and the bromide are soluble in water but not in concentrated solutions of the corresponding acids.

b) In general, it is difficult to tell whether a given Diophantine equation is solvable.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Труднощі перекладу фразеологізмів пов'язані, зокрема, по-перше, із певною *складністю їх ідентифікації* (стале словосполучення може сприйматися як вільне, нестале сполучення слів), по-друге, з їх *етноспецифікою* (тому перекладач не повинний локалізувати текст при перекладі, тобто, надмірно вносити елементи культури мови перекладу, проте разом з тим повинний передати певним чином етноспецифічність сталих висловів), по-третє, з їх *емоційною насиченістю*, що може бути різною в різних мовах, по-четверте, із наявністю *кількох перекладних відповідників* (що зумовлює пошук найбільш адекватного для певного контексту).

Існує ціла низка способів перекладу українських фразеологізмів англійською мовою:

1) моноеквівалентний переклад, коли українському фразеологізму безпосередньо відповідає лише один англійський фразеологізм (з можливими лексичними та/або граматичними варіаціями). Здебільшого, але необов'язково, - це фразеологізми-інтернаціоналізми, запозичені з Біблії, давньогрецької та давньоримської міфології, наприклад:

розрубати гордіїв вузол	to cut the Gordian knot,
перейти рубікон	to cross the Rubicon
левова частка	lion's share
піррова перемога	Pyrrhic victory

Розрізняють **абсолютні та відносні фразеологічні еквіваленти**.

а) Абсолютні фразеологічні еквіваленти - це такі фразеологізми у мові перекладу, що повністю або майже повністю (з урахуванням певної варіативності у граматичних та лексичних характеристиках) співпадають з відповідними фразеологізмами у мові оригіналу у всіх відношеннях - за значенням, образністю (якщо це образні фразеологізми) та стилістичною забарвленістю і за граматичною структурою та лексичним складом, наприклад:

грати з вогнем	to play with fire,
читати поміж рядків	to read between the lines,
Ахіллесова п'ята	Achilles' heel, платити мією
самою монетою	to pay back with the same coin,
тіньовий кабінет	shadow cabinet,
гірка правда	bitter truth,

багатий, як Крез

as rich as Croesus money.

Такі фразеологізми в усіх контекстах (майже) завжди перекладаються лише одним відповідним фразеологізмом:

У нас гіпертрофований військово-промисловий комплекс, який ми намагаємося затиснути у **прокрустове ложе** конверсії.

We have a hypertrophied military-industrial complex being pushed into the **“Procrustean bed”** of conversion.

Ахіллесовою п'ятою нових незалежних телекомпаній є відсутність власної мережі кореспондентів.

The absence of its own network of correspondents is the **A chilles' heel** for recently established independent television companies.

Постанова “Про хід економічних реформ”, прийнята Верховною Радою, є **пірровою перемогою** над здоровим глуздом, а не перемогою над урядом, президентом та виконавчою владою в цілому.

The Resolution “On the Course of Economic Reform s” taken **by** the Verkhovna Rada (Ukraine’s Parliament) is a **Pyrrhic victory** over common sense rather than over the government, President and the executive branch as a whole.

Будучи свідком того, що гітлерівці поводять себе в його рідному Житомирі як свині, він пішов у партизани, а потім вирішив **взяти бика за роги** і особисто вбити Гітлера.

Seeing how swinishly the Nazis conducted themselves in his native Zhitomyr, he left to join a partisan unit, and then decided **to take the bull by the horns** and personally kill Hitler.

Нерозумно **гратися з вогнем** - це небезпечно для обох сторін.

It is unreasonable **to play with fire** which is dangerous for both sides.

Українські та англійські фразеологізми з незначними варіаціями чи модифікаціями лексичного наповнення та граматичних характеристик можна також віднести до абсолютних моноеквівалентних відповідників:

Бавитися з вогнем у дерев'яній хаті із солом'яним дахом особливо небезпечно.

Playing with fire in wooden houses with thatched roofs is especially dangerous.

Як можна бачити, тут українські і англійські фразеологізми-відповідники мають тотожні значення і образність, а також лексичний склад і граматичні характеристики.

б) **відносні моноквіваленти** - це такі фразеологізми у мові перекладу, що збігаються з відповідними українськими фразеологізмами за своїм значенням та стилістичною забарвленістю, але відмінні від останніх своїми певними граматичними характеристиками і/або лексичним складом, наприклад: корінь зла - *root of the trouble*, вбити двох зайців - *to kill two birds with one stone*, ложка дьогтю у бочці меду - *a fly in the ointment*, піднімати голову - *to rear one's head* (з негативною оцінною конотацією), *to raise one's head* (з позитивною оцінною конотацією). Такі фразеологізми (майже) у всіх контекстах перекладаються однаково - одним відповідником:

Наші проблеми абсолютно зрозумілі людині з вулиці, чий здоровий глузд не затьмарений псевдотеоретичною нісенітницею.	Our problems are easily understandable to the “ man in the street ” whose common sense is not blurred by pseudotheoretical nonsense.
---	--

Однак наразі є щонайменше дві ложки дьогтю у бочці меду його репутації як майбутнього президента.	Right now, however, there are at least two flies in the ointment of his reputation as a future president,
--	--

В архівах Розвідувальної служби ці секрети ретельно зберігаються до цього дня. Ми спробуємо пролити світло на один з них, хоча розвідники, очевидно, вважали б за краще забути все про цю історію.	The archives of the Intelligence Service have carefully preserved these secrets to this day. We will throw light on one of them here, although intelligence people would evidently prefer to forget all about this story
---	--

2) Крім перекладу за допомогою моноквівалентів, фразеологізми перекладаються також шляхом **вибіркового перекладу**, коли з кількох фразеологізмів-синонімів вибирається найбільш адекватний варіантний відповідник. Так, українському фразеологічному словосполученню “перейти (комусь) дорогу” відповідають три англійських фразеологізми: *to snatch smth. from under one's nose*, *to put smb.'s nose out of joint* та *to steal a march on smb.* Вибір потрібного варіанту залежить від відповідності його контексту та стилістичних характеристик. Наприклад, фразеологізм “розв’язати (собі) руки” має два відповідники: один із позитивною конотацією (*to be [to become] a free agent*), інший - з негативною конотацією (*to have a free hand*). В залежності від того, чи мається на увазі позитивна або негативна конотація, і здійснюється вибір адекватного у даному контексті варіанту. Наприклад, перекладаючи речення “Вам необхідно **взяти себе в руки**”, потрібно враховувати, чи мається на увазі постійний стрес людини, якій радять взяти себе в руки, чи це миттєвий стрес. У першому випадку це речення слід перекладати як *You must **take yourself in hand***, а у другому - як *You must **pull yourself together***. Цей приклад свідчить про те, що, вибираючи в якості

перекладного відповідника один фразеологізм з кількох синонімічних, потрібно ретельно зважувати всі аспекти такого фразеологізму.

3) У тих випадках, коли в англійській мові відсутній відповідник українського фразеологізму, застосовують **прийом вільного перекладу**, суть якого полягає в тому, що перекладач сам створює адекватний відповідник. Існує два основних способи вільного перекладу фразеологізмів: калькування і описовий переклад.

а) *Калькування* - це дослівний переклад фразеологізма із дотриманням всіх норм (граматичних, семантичних та стилістичних) мови перекладу. Порушення норм при перекладі призводить до буквалізму (дослівному перекладу без врахування норм мови перекладу), який вважається значною перекладацькою помилкою. Цей прийом перекладу фразеологізмів застосовується тоді, коли перекладений таким чином фразеологізм цілком зрозумілий носіям мови перекладу, наприклад: сидіти, склавши руки - to sit with one's arms folded, надрати чуба - to pull smb. by the hair.

б) *Описовий переклад* - це розкриття змісту фразеологізму без збереження його образності, наприклад: не горить - there is no need to hurry up, легкий на ноги - such as can walk quickly and without fatigue, ні пари з вуст - to keep silence obstinately, чиста правда - it's very true, Ніч не тітка! - The night's not our aunt!

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть речення, звертаючи увагу на правильний вибір відповідників англійських фразеологізмів. Створіть власний список усіх фразеологізмів та їх відповідників із поданих речень.

1. With banks baying for his blood over default in payments, he has his back against the wall. 2. He has taken more responsibilities as he couldn't say "no" to his boss. I think he has bitten more than he can chew, and he'll struggle to handle them all. 3. Max fell head over heels in love with her colleague and wants to marry her. 4. The increase in customs duty by the government has upset the applecart of those car companies who were importing most of their car parts. 5. I've more productive time in the day because I've developed this good habit of keeping video games at arm's length. 6. The sales team blamed the engineers for the organization's failure to bag the mega deal, but they were barking up the wrong tree. 7. I was scraping the barrel when I had to stay for six months with my parents after I lost my job. 8. The hotel staff bent over backwards to make the visit of the dignitaries a memorable one. 9. He is as stingy as her mother – a real chip off the old block. 10. That doctor can be so off-putting. He is always blowing his trumpet mentioning his awards and positions in various associations. 11. I've burnt my boats with my previous supervisor by criticizing him publicly. 12. Our scientists are breaking new ground in robotics and cancer research. 13. His diving catch at the crunch moment in the match took my breath away. 14. More than five thousand cars sold so far. The new model is selling like hot cakes. 15. Mitch is burning the

candle at both ends. He is working two jobs, one in the evening. 16. The new testing procedure to evaluate employees will separate the wheat from the chaff. 17. He ran around in circles trying to bring us on board for the new cause. 18. With only half the syllabus studied, I raced against the clock to be ready for the exam on Monday. 19. I had to burn the midnight oil for nearly three months to write my first book. 20. I need to have experience to get job, but without job, I can't have experience. It's a chicken and egg situation. 21. I was on cloud nine after receiving the news of my promotion. 22. Many academics have their heads in the clouds. 23. We only see the glamor and money in showbiz. But the other side of the coin is that only one in hundreds reach there. 24. The editor blew hot and cold over the story for few days and then finally decided to publish it. 25. \$5 for a can of juice! This is daylight robbery. 26. You expect our plant to manufacture 40,000 parts in a week. You're trying to boil the ocean on this one. 27. If you support your son, your business partner will be hurt, and vice versa. You're caught between the devil and the deep blue sea. 28. I'm alive today because I failed to board the plane that crashed yesterday. Y: You really have the luck of the devil. 29. One of the main reasons for his success in business is that he keeps an ear to the ground to know what the customers want and why they're dissatisfied with competing products. 30. He is lean, but he eats like a horse. 31. I'll return damage to my car by damage to his car. An eye for an eye and a tooth for tooth. 32. Hold your horses! I'm not yet done with my explanation. 33. Some of the bank employees have been allegedly working hand in glove with business owners to sanction loans without proper due diligence. 34. The gem in my ring fell somewhere on my way to home. Finding it is like looking for a needle in a haystack. 35. He doesn't hit the bottle often, but when he does, he can be nasty. 36. I hit the sack around 11 PM. 37. The government has intervened by infusing billions of dollars to get the banks off the hook. 38. His reason to get leave cut no ice with his manager. 39. You're falling short on class attendance and you failed to submit the last assignment. You're walking on thin ice in this semester. 40. That's an amazing deal you're getting. Don't wait. Strike while the iron is hot, or else it'll be gone. 41. We've hit the jackpot with our new product – sales have doubled. 42. He was dropped from the team, but he had the last laugh when he was recruited by a rival club at a higher fee. 43. This 15-year-old car is living on borrowed time. 44. "Hold your tongue, son. Be patient," the old man tried to restrain the agitated man. 45. One bad interview doesn't mean you're struggling to get the job. Don't make a mountain of a molehill. 46. You want such an expensive gift on your birthday. Well, you're crying for the moon. 47. To serve an elaborate multi-course dinner to them is like casting pearls before swine. 48. She put the cat among the pigeons by accusing others in the office of misusing organization's dinner allowance for working late hours. 49. Why are you pointing finger at me? I'm not the only person responsible for the loss. 50. I swallowed my pride to do menial tasks for six months till I found a better job. 51. It has been raining cats and dogs for the last hour or so. Let's brace up for the traffic jam. 52. Petrol and diesel prices have gone through the roof. 53.

The placement agency took hundreds of people for a ride by promising non-existent jobs. 54. Why don't we leave early today to watch the 5 PM show of the latest release? Y: You've taken the words out of my mouth. I was about to say the same. 55. Chasing an offender, the policemen took a shot in the dark and turned left on reaching the square. 56. In his prime, Usain Bolt was head and shoulders above his competitors. 57. World Bank rarely gives loans with no strings attached. 58. He wears two hats in the company – Chief Marketing Officer and Chief Information Officer. 59. Many educational institutions have to walk a tightrope between charging a high tuition fee and facing criticism, and not charging much and depending on grants. 60. Chinese participants stole the show on the first day of 2018 Asian Games. 61. I left no stone unturned to raise money for my company. 62. The contract isn't set in stone. If the deal is compelling enough, we're open to change it. 63. Recent hikes in fuel prices are the last straw for the lower middle class. 64. Not getting admission to any of the colleges I applied to is a bitter pill to swallow. 65. The fringe group is small but vocal. I fear they'll control the direction of today's meeting. Talk about the tail wagging the dog. 66. I haven't been able to make head or tale of the bugs in the software so far. 67. The Company is testing waters with few products before going full steam. 68. He is one of those rare employees who has remained with the organization through thick and thin. 69. The two brothers went public accusing each other of fraud, washing dirty linen in the public in the process. 70. Working on two projects, I've my hands full. 71. The new Formula 1 race track is proving to be a white elephant for the owners. It is used for just few weeks in the year, but sucks a lot in maintenance. 72. The political party fielded a businessman from the prestigious seat in the national capital, but he lost. They clearly backed the wrong horse.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення, звертаючи увагу на правильний вибір відповідників українських фразеологізмів. Створіть власний список усіх фразеологізмів та їх відповідників із поданих речень.

1. Вона була білою вороною в класі. 2. Місто наше він знає, як свої п'ять пальців. 3. Депутати вирішили, що не будуть бити байдики, і не підуть на канікули. 4. Обидва брати були жадібними – два чоботи пара. 5. У нашої бабусі пенсія як кіт наплакав. 6. У холодильнику нічого не було – можна було покласти зуби на полицю. 7. Ці люди прикидалися добрими, як вовки в овечій шкурі. 8. Каменем спотикання став вибір місця відпочинку. 8. Цього року яблуні вродили – хоч греблю гати. 9. Справжньою ахіллесовою п'ятою в нашій команді був воротар. 10. Сусід довго водив нас за ніс, обіцяючи віддати борг. 11. Тренер так нас вчитував, що волосся дибки встало. 12. У мого тата золоті руки. 13. Не варто замилювати очі своїм рідним та близьким. 14. Від новин у мене голова йде обертом. 15. З такими хлопцями каші не звариш. 16. Хлопці повернулися з риболовлі з порожніми руками. 17.

Партизани напали на ворожий загін, як сніг на голову. 18. У мене залишилося грошей як кіт наплакав. 19. У кожного є своя ахіллесова п'ята. 20. Мені здається, що він водить нас за ніс. 21. Я йому покажу, де раки зимують, він у мене пострибає! 22. Він немов води в рот набрав. 23. Вона відчуває себе на ковзанці як риба у воді. 24. Ірина отримала всю інформацію з перших рук. 25. Саша цілий день бив байдики. 26. У новій школі я почувала себе не в своїй тарілці. 27. Злякавшись, Максимко швидко наживав п'ятами. 28. Оленці було дуже соромно, вона почервоніла та опустила очі – пекти раків їй було, нажаль, не вперше. 29. Іван був хлопець незвичайної вроди, кров з молоком. 30. It's not that the management is not aware of few false bills here and there, but they don't call it because it would expose many and stir up a hornet's nest.

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть речення, звертаючи увагу на правильний вибір відповідників англійських фразеологізмів, прокоментуйте вибір відповідника:

1. Проте зараз вибори вже позаду, і уряд нарешті налаштований покласти край конфлікту. 2. Політики, навіть ті, що нагорі, здається, граються з вогнем біля скирти майже навмисно. 3. Останнім слабким місцем команди президента є її невпевненість у повній підтримці акта президента силовими структурами. 4. Уряд намагається зробити гарну міну при поганій грі. 5. Є шанс, що у нас у 2004 році буде нормальна країна, якщо демократи вичистять авгієві конюшні, які вони отримали у спадщину. 6. Ми розглядали післявоєнний період як час, коли можна було пожинати плоди нашої перемоги. 7. Таке ставлення, безперечно, зачепило за живе людей у Києві. 8. У центрі його рекламної кампанії лежить невдалий слоган “Коней на переправі не міняють. ” 9. Для України двері до трансатлантичної співдружності демократичних країн ми триматимемо відкритими. 10. Західні держави повинні допомогти показати тим народам, що в кінці “демократичного тунелю” є світло. 11. Коли працюєш у компанії, якій потрібно змінити характер ведення справ, іноді доводиться затягувати пасок. 12. Лемко, не маючи рідного храму, святив паску в римо-католицькому костелі, але таке свячене ставало кісткою в горлі. 13. Оженився - пропало, живи з нелюбом до гробової дошки. 14. З вами я в огонь і в воду. 15. Джерела припускають, що міліція краще б заплющила на це очі. 16. На той час я вже порвав із керівництвом партії. Я “пішов у народ” і став працювати механіком. 17. На руку ісламістів грає багато невирішених економічних проблем. 18. Однак, якщо ми хочемо, щоб Європа не залишалася в наступному столітті розділеною, то всі європейці, в тому числі й Україна, повинні взяти долю Європи у свої власні руки. 19. У цих надзвичайно каламутних водах різні політичні фракції почнуть ловити “маленьку рибку”, що їм потрібна напередодні виборів. 20. Через те, що Інтернет робить світ меншим, значно збільшується значення знаходження спільної мови. 21. Останні кілька років президент і прем'єр йдуть пліч-опліч і знаходять

спільну мову. 22. Міфи про олігархів, слід визнати, не виникли нізвідки. 23. У цензури увірвався терпець і вона закрила газету на три місяці. 24. З липня 1996 року головні спонсори президентських перегонів разом почали збирати дивіденди. 25. Ніхто в уряді не хотів брати на себе відповідальність. І якби не мер, то ми б і досі товкли воду у ступі. 26. Навіть якщо нацизм поки й причаївся у деяких місцях, він обов'язково підніме свою потворну голову, виявляючись в екстремістських рухах, тероризмі, погромах, депортаціях та етнічних чистках. 27. Я зателефонував йому ще раз і почув нотки роздратування в його голосі: "Чому ж товкти воду у ступі? Якщо це вирішено, то треба робити!" 28. Таким чином, за півтора роки до чергових президентських виборів найпотужніше політичне лобі пішло в історію. 29. Такий поворот подій поставив би "партію влади" перед надзвичайно складним вибором. 30. Він, ця надія і опора клану, публічно підвищує голос на своїх вчорашніх союзників. 31. Чи зуміють олігархи повернутися у велику політику? 32. Влада повела себе так, нібито вона оголосила дефолт по всіх своїх передвиборних зобов'язаннях. 33. Деякі з них безперечно мають намір залишитися на політичній сцені. 34. Він, очевидно, викинув на вітер мільйони доларів, зосередивши ударні сили у Перській затоці. 35. Не дивно, що цей олігарх, відомий своєю здатністю прораховувати наперед, зробив ставку на нього. 36. Білий дім повністю дає собі звіт у тому, що відносини з Китаєм - це не зовсім та сфера, де можна необачно імпровізувати. 37. Олігархи великодушно відпустили один одному гріхи і цілих півроку виступали єдиним фронтом. 38. Місцеві приватизатори поспішають зловити якомога більшу рибу у каламутній воді. 39. Якщо ж не створити можливостей для приватного бізнесу, на програмі можна сміливо поставити хрест.

Завдання для самостійної роботи

ЗАВДАННЯ 1. Ознайомтесь із інформацією про англомовні ідіоми різної тематики та особливості їх вживання у мовленні

ПОГОДА

«Коли зустрічаються два англійці, вони спочатку говорять про погоду». Цей вислів Семюеля Джексона, яке він сказав декілька століть тому, актуально і по нинішній день. Не дивно, що чимала частка ідіом зв'язана саме з темою погоди:

rain cats and dogs – лити як з відра;
face like thunder – похмуріше хмари;
storm in a teacup – буря у склянці води, багато шуму з нічого;
chase rainbows – гнатися за недосяжним;
lightning-fast – блискавичний;
have one's head in the clouds – вітати у хмарах;
be snowed under – бути перевантаженим роботою;

- **be under the weather** – хворіти;
- **twist in the wind** – нудитись;
- **under a cloud** – під підозрою;
- **as right as rain** – у повному порядку;
- **for a rainy day** – на чорний день;
- **bolt from the blue** – як сніг на голову;
- **throw caution to the winds** – перестати бути обережним;
- **weather the storm** – пережити складні часи;
- **sail close to the wind** – ходити по краю прірви;
- **on cloud nine** – на сьомому небі від щастя;
- **sho-ot the breeze** – базікати про дрібниці;
- **in a fog** – розгублений;
- **go down a storm** – вдатися.

Оригінал

Переклад

– Hi, Mary! Let's go to the restaurant today!
– Hi, Tom! I am so sorry, but **I am snowed under** with work.
– Really? Are you OK?
– Do not worry, I am **as right as rain** .
– So, when will you be able to go for a walk with me?
– Hmm, I think that next week I will be free.
– OK, I will call you!
– See you!

– Привіт, Мері! Давай сходимо в ресторан сьогодні!
– Привіт Том! На жаль, я **завантажена роботою** .
– Правда? З тобою все в порядку?
– Не переживай, я **в повному порядку** .
– Тож коли ти зможеш прогулятися зі мною?
– Хмм, думаю, що на наступному тижні я буду вільна.
– Добре, я подзвоню!
– До зустрічі!

ГРОШІ

Не менш затребувана тема, яка викликає інтерес — це, звичайно, гроші. Пропонуємо ознайомитися з найбільш розповсюдженими «грошовими» ідіомами:

- **a piece of the pie** – частка;
- **gravy train** – легкі гроші;
- **bring home the bacon** – забезпечувати сім'ю, досягти успіху;
- **make ends meet** – зводити кінці з кінцями;
- **hit the jackpot** – зривати куш;
- **be in the red** – бути у боргу;
- **make a bundle** – заробити купу грошей;
- **bet your bottom dollar** – гарантувати будь-що;
- **look like a million dollars** – виглядати на всі сто;
- **cost a pretty penny** – коштувати купу грошей;
- **go Dutch** – платити свою частку;
- **nest egg** – заличка;
- **golden handshake** – велика вихідна допомога;
- **cheapskate** – скнара;
- **be flush with money** – купатися у розкоші;
- **at all costs** – за будь-яку ціну;
- **live beyond one's means** – жити не за коштами;
- **break the bank** – дуже витратитися;
- **cost a fortune** – коштувати цілий статок;
- **on the breadline** – за межею бідності.

Оригінал

- Kate, our car is too old. Let's buy a new one! How do you think?
– Good idea! What car would you like?

– I would prefer that one.
– You must be joking! It **costs a fortune!**
– Do not worry, I **made a bundle** by my last contract.
– Nice, and I could share too. I have some **nest egg**.
– So, I will go to the auto show tomorrow.
– OK, I will join you there.

Переклад

- Кейт, наша машина занадто стара. Давай купимо нову! Як ти думаєш?
– Це непогана ідея. Яку машину ти б хотів?

– Я б хотів таку.
– Ти, мабуть, жартуєш! Вона **коштує цілий статок!**
– Не переживай, я **заробив купу грошей** на останньому контракті.
– Гаразд, я теж могла б залучитися. У мене є **невелика заличка**.
– Отже, завтра я піду в автосалон.

– Добре, я приєднаюся до тебе там.

ЧАС

«Час – гроші». Цю відому приказку можна часто почути серед англійців. Вона підтверджує їхнє надзвичайно дбайливе ставлення до часу. Не марно багато ідіом присвячені саме йому:

once in a blue moon – дуже рідко;
behind the times – застарілий;
time flies – час летить;
the big time – великий успіх;
around the clock – цілодобово;
 dwell on the past – жити минулим;

- **have the time of one's life** – відмінно провести час;
- **crack of dawn** – зі сходом сонця;
- **run out of time** – вичерпуватись;
- **in the blink of an eye** – в одну мить;
- **like clockwork** – без перебою;
- **for donkey's years** – довгі роки;
- **pressed for time** – дуже поспішати;
- **give someone a hard time** – не давати спокою; надокучати
- **be ahead of time** – випереджати;
- **to have a whale of a time** – чудово провести час;
- **go with the times** – йти в ногу з часом;
- **on the spur of the moment** – миттєво;
- **in broad daylight** – серед білого дня;
- **catch unawares** – заскочити зненацька.

Оригінал

- Why are you so upset?
– Oh, my boss **has given me a hard time**.
– Why? Did you make anything wrong?
– I **ran out of time** on my workday, so I could not finish a contract.
– I think that everything will be OK. You are a key man.
– I hope so!
– Besides, you sometimes work there **around the clock**.
– Do you think that he will give me one more chance?
– Of course, I'm sure.

Переклад

- Чому ти так засмучений?
– Ох, мій бос **відчитав мене**.
– Чому? Ти зробив щось не так?
– Я **не вклався за часом** на роботі, тому я не зміг закінчити контракт.
– Я думаю що все буде добре. Ти незамінний працівник.
– Я сподіваюся!
– Крім того, ти іноді працюєш **цілодобово**.
– Ти думаєш, що він мені дасть ще один шанс?
– Звичайно, я в цьому впевнений.

ТВАРИНИ

Ледве знайдеться народ більш люблячий домашніх тварин, ніж англійці. Тому тварини займають почесне місце не тільки в оселях англійців, а і в мові:

monkey business – безглузда робота;

smell a rat – відчувати недобре;

top dog – переможець;

cash cow – джерело грошових дійна корова;

коштів,

- **eager beaver** – роботяга,
- **black sheep** – біла ворона;
- **elephant in the room** – очевидне питання/проблема, яке всі ігнорують;
- **when pigs fly** – коли рак на горі свисне;
- **like a cat on a hot tin roof** – як муха в окропі;
- **in the doghouse** – в немилості;
- **be as busy as a bee** – працювати, як бджола; робити як віл;
- **let a cat out of the bag** – випустити кота з мішка;
- **horse around** – клеїти дурня;
- **as poor as a church mouse** – бідний, як церковна миша; без копійки за душею;
- **lion's share of something** – лєвова частка;
- **eat like a horse** – бути голодним як вовк;
- **have a tiger by the tail** – кидати виклик долі;
- **hear it straight from the horse's mouth** – з першоджерела;
- **butterflies in the stomach** – ні живий, ні мертвий;
- **like water off a duck's back** – як з гусака вода.

Оригінал

– Mark, who do you think we should give some bonus for the previous month?

– I do not know. Who are the main candidates?

– So, there are Lucy, Michael and Judy.

Переклад

– Марку, як ти думаєш, кому нам слід дати премію за останній місяць?

– Я не знаю. Хто основні претенденти?

– Отже, це Люсі, Майкл і Джуді.

- I think that Lucy works a lot, but she is **a black sheep** of the team.
- Yes, I agree with you. What do you think about Michael?
- It seems to me that he is **an eager beaver**. But he is **in the doghouse**, is not he?
- Yes, our boss does not like him. And what about Judy?
- I like her. She is always **as busy as a bee**.
- You're right. She deserves our company's bonus.
- Я думаю, що Люсі працює багато, але вона **біла ворона** в команді.
- Так, я згоден з тобою. Що ти думаєш про Майкла?
- Мені здається, що він **роботяга**. Але він **в немилості**, чи не так?
- Так, наш бос не любить його. А що на рахунок Джуді?
- Мені вона подобається. Вона завжди **трудиться, як бджола**.
- Ти правий. Вона заслуговує на премію компанії.

ЗАВДАННЯ 2. Оберіть для самостійного дослідження тематику англomовних ідіом (родина, освіта, навчання, почуття, спорт, птахи, інше). Укладіть список ідіом за обраною тематикою та підберіть до них українські еквіваленти. Проілюструйте вживання ідіом зі списку прикладами.

Переклад прислів'їв

Прислів'я, як відомо, мають форму речення - простого або, частіше, складного. Значна кількість прислів'їв є **етноспецифічною** через вживання в них етноспецифічних слів, наприклад: *Не завжди коту масляна.* - *After a Christmas comes a Lent;* *Не усе ж то козак, що списа має.* - *All are not soldiers that go to the war.*

З точки зору перекладу прислів'їв доцільно розрізняти інтернаціональні та етноспецифічні прислів'я та **образні** і **необразні прислів'я**. До інтернаціональних належать такі прислів'я, як *“Всі шляхи ведуть до Риму”*, *“Мета виправдовує засоби”*. З іншого боку, суто українськими є, наприклад, прислів'я *“Не завжди коту масляна”* та *“Не вмер Данило, так болячка задавила”*.

А ось кілька прикладів **образних** українських прислів'їв: *Біда не сама ходить, а з собою ще й горе водить. На похиле дерево і кози скачуть. Голодній кумі лиш хліб на умі, а сита і про книші забула. Хто стане вівцею, того вовк з'їсть. Ворона хоч мала, а рот великий.*

Прикладами **необразних** українських прислів'їв є: *З неправдою світ пройдеши, та назад не вернешся. Страх більший від переполоху. Уміла готувати, та не вміла подавати.*

Серед головних труднощів перекладу прислів'їв можна зазначити такі:

1) відсутність відповідного прислів'я у мові перекладу. Наприклад, в англійській мові відсутні такі за змістом прислів'я, як *“У городі бузина, а в Києві дядько”* та *“Хрін від редьки не солодший”*;

2) Розбіжності в емоційній забарвленості та образності українських і відповідних англійських прислів'їв або ж належності прислів'я в одній мові до образних прислів'їв, а в іншій мові - до необразних прислів'їв. Наприклад, українське прислів'я *“Дешева рибка, погана юшка”* є образним, тоді як її англійський відповідник *Cheapest is the dearest* є необразним прислів'ям. А відповідні українське та англійське прислів'я *“Суха ложка рот дере. - An empty hand is no lure for a hawk.”* мають різну образність.

3) Етноспецифічність прислів'їв та відмінності прислів'їв у національній забарвленості - необхідність, з одного боку, збереження національного колориту, а з другого боку, певної локалізації, яка не була б занадто значною. Наприклад, використання українського власного імені робить прислів'я етноспецифічним: *Який Сава, така й слава. - As is the workman, so is the work (Like carpenter, like chips; A workman is known by his work)*. Етноспецифічність українського прислів'я *“Гречана каша сама себе хвалить”* зумовлена використанням позначення поширеної в Україні і зовсім непоширеної у Великобританії їжі, тому перекладається вона більш нейтральним у національному плані прислів'ям *“Each bird loves to hear himself sing”*.

4) Певна контекстуальна багатозначність прислів'їв і можливість неточного визначення значення прислів'я. Наприклад, прислів'я *“Мовчанка - золото”* може бути коментарем стосовно мовчання когось, наказом або проханням мовчати і обіцянкою мовчати. Переклад необразних прислів'їв значно менш складний, ніж образних прислів'їв, які в силу образності більш етноспецифічні. Необразні українські прислів'я, як правило, мають необразні англійські відповідники:

Що край - то звичай.

Every country has its customs

(або: So many countries, so many customs).

Краще втратити життя, ніж добре ім'я.

A bad wound is cured, not a bad name
(або: 111 wounds may be cured, but not ill names).

Біда всьому навчить.

Adversity is a good discipline.

Мета виправдовує засоби.

The end justifies the means.

Деякі необразні прислів'я при перекладі можуть калькуватися, тобто передаватися дослівно:

То й не жінка, як сім раз на день не обманить чоловіка.

A woman does not deserve her name if she does not cheat a man less than seven times every day.

Хтось дуже давно, може перед віками, сказав велику мудрість: **як є хліб і вода, то нема голода.**

A long time ago, maybe centuries ago, someone uttered these words of great wisdom: **“Wherever there is bread and water, there can be no famine”.**

Загалом, прислів'я переважно перекладаються наступними способами:

1) **Еквівалентним українським прислів'ям**, що має те саме значення та образність:

Крайнощі сходяться.

Extremes meet.

Поки дишу - сподіваюсь.

While there is life, there is hope.

Час - гроші.

Time is money.

У цьому випадку існує тільки один англійський відповідник українського прислів'я. Такі випадки наявності **моноеквівалента** прислів'я достатньо рідкі.

2) **Відносним моноеквівалентом** - частковим образним відповідником:

а) із певними розбіжностями в образності:

Не pomoже мертвому кадило, а вороні мило.

Crow is never the w hiter for washing himself often.

Що у тверезого на умі, те у п'яного на язиці.

Drunkenness reveals what soberness conceals.

б) із повністю відмінною образністю:

Старий віл борозни не псує.

The deuce [devil] knows many things because he is old.

Наскочила коса на камінь.

Diamond cut diamond.

Полоханий заєць і пенька боїться.

A bitten child dreads the dog.

Горщиком назови, а в піч не станови.

Call me cousin but cousin me not.

Не страши kota салом.

A dog will not cry if you beat him with a bone.

Такий спосіб перекладу є найпоширенішим, оскільки значна частина прислів'їв в усіх мовах є етноспецифічною у плані образності.

в) із частково відмінними граматичними характеристиками або лексичним складом:

Де чорт не зможе, там баба **поможе**. Where the devil gives in, the woman

Не такий **страшний** чорт, як його **wins**.
малюють.

The devil is not so **black** as he is painted.

Вночі всі коти сірі.

All cats are grey **in the dark**.

І в наше віконце засяє сонце.

The sun will shine down **our street**, too.

The sun will shine **on our side of the fence**.

Ворон ворону око не виклює.

Crows do not pick crow's eye.

3) Необразним відповідником

Коли б знав, де упав, то соломки б підіслав. Danger foreseen is half avoided.

Не вмер Данило, так болячка задавила. It is a distinction without a difference.

Де тонко, там і рветься.

A chain is no stronger than its weakest link.

4) Варіантним відповідником (коли робиться вибір одного з кількох еквівалентних прислів'їв):

Видно птаха по польоту.

A bird may be known by its song. (Або: The ass is known by its ears чи It's easy to know a hawk from a handsaw.

За двома зайцями поженешся, жодного не впіймаєш.

If you run after two hares, you will catch neither. (Або: All covet, all lose чи Dogs that put up many hares kill none.)

Прийшло махом - пішло прахом

Easy come, easy go. (Або: Soon gained, soon gone чи What comes with the wind goes with the water).

Слід зазначити, що в англійській мові є значна кількість прислів'їв, що мають синоніми, і перекладачу може бути важко вибрати найадекватніший варіант. Наприклад, прислів'я "Береженого бог береже" має такі варіантні відповідники:

Nothing like being on the safe side.

Caution is the parent of safety.

Discretion is the better part of valour.

It is good to have a cloak for the rain.

You (або one) cannot be too careful.

God takes care of those who take care of themselves.

Вибір конкретного варіанта перекладу при цьому зумовлюється найбільшою близькістю до смислу українського прислів'я у плані відтінку значення, стилю та образності (якщо це образне прислів'я), відповідності контекстуальним чинникам та припустимим рівнем локалізації прислів'я при перекладі.

5) Вільний переклад:

а) калькування (або дослівний переклад):

Де сила панує, там правда мовчить.	Where force reigns, no truth remains,
Не плюй у колодязь - доведеться	Don't spit in a well: you may have to
води напиться.	draw water from it.

Для того, щоб було зрозуміло, що читач має справу з іншомовним (українським) прислів'ям, нерідко при застосуванні такого способу перекладу необхідно давати пояснювальний коментар у вигляді таких парентетичних речень, як "As the Ukrainian proverb goes (has it)", "As they say in Ukraine, " "As Ukrainians say", перед прислів'ям:

Била жінка чоловіка, пішла	As the Ukrainian proverb goes, а
позивати: присудили чоловіку ще	woman beat his husband and brought a
жінці платити.	suit against him: he was sentenced to pay
	the claim.

Дослівний переклад слід застосовувати дуже обережно, зважаючи на те, чи є необхідність вводити у текст перекладу думку, характерну для іншої культури, і наскільки точно у перекладі передано не тільки зміст, а й смисл прислів'я.

б) описовий переклад:

Моя хата з краю.	It is no concern of mine. It has (is)
	nothing to do with me.
Горе тільки рака красить.	Adversity flatters no man.

Описовий переклад застосовується тоді, коли дослівний переклад призводить до буквализму, що затемнює смисл українського прислів'я. Так, дослівний переклад прислів'я "*Язик до Києва доведе*" - *Your tongue will get you to Kyiv* - буде незрозумілим для англомоного читача, тому слово *Kyiv* потрібно замінити на *anywhere* - *Your tongue will get you anywhere*.

Отже, для правильного перекладу українських прислів'їв на англійську мову необхідно:

- 1) Перш за все, встановити, чи дане речення є прислів'ям; якщо встановлено, що це прислів'я, потрібно, користуючись словниками та іншими довідковими виданнями, знайти його словниковий відповідник;
- 2) Якщо знайти словниковий відповідник не вдається, доцільно перекласти прислів'я, використовуючи спосіб калькування або описовий

переклад і після цього переконатися, що зроблений переклад адекватно вписується в контекст тексту, що перекладається.

ЗАВДАННЯ 1. Проаналізуйте різні варіанти перекладу українських прислів'їв і визначте контексти, в яких може вживатися кожний із відповідників:

1. Баба з возу - кобилі легше.	Good riddance!
Good riddance to bad rubbish!
If I (we) never see you again, it'll be too soon.
2. Біда не приходить одна.	We are better off without you (them, etc.)
Misfortunes never come alone(singly).
An evil chance seldom comes alone.
One misfortune comes (up)on the back (neck) of another.
3. У городі бузина, а в Києві дядько.	It never rains but it pours.
Troubles never come singly.
It's neither here where the elder is, nor in Kyiv where uncle lives.
It's neither here nor there.
5. Видно пана по халявах.	It's a cock and bull story (report, tale).
A bird may be known by its song.
It's easy to know a hawk from a handsaw.
One can tell a (the) bird by the way it flies (by its fly).
6. Гора народила мишу.	Great cry and little wool.
A grain of wheat in a bushel of chaff.
7. За що купив, за те й продаю.	The mountain has brought forth a mouse.
I give it for what it is worth.
It may sound low but I've heard it so.
8. З хама не зробиш пана.	Messengers should not be beheaded nor hanged.
Can the leopard change his spots?
Dogs bark as they are bred.
You can't make a silk purse out of a saw's ear.
9. Шукай вітра у полі.	One has to be born a gentleman.
You can't catch the wind in a net.
You might as well look for a needle in a haystack.
10. Моя хата з краю (я нічого не знаю).	He has bought a brush.
I'm not my brother's keeper.
It's neither my headache nor my piece of

cake.

It's nothing to do with me.

It's no concern of mine.

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть речення, визначивши адекватний спосіб перекладу прислів'їв (де можливо, наведіть два або більше відповідники). Поясніть, яким способом перекладено прислів'я:

1. А яку позицію ви займали? Моя хата з краю? 2. “А Петро ще не повернувся?” “Шукай вітра у полі!” 3. Ви ж знаєте: з хама не зробиш пана. 4. Правду кажуть: з хама не зробиш пана. 5. Він злякався, що ти крутнеш хвостом - і шукай вітра у полі. 6. Без вас якось проживемо, плакати не будемо. Баба з возу - кобилі легше. 7. Бачиш, радість, як і біда, ніколи не приходить одна. 8. Ви ж пам'ятаєте, що береженого й бог береже. 9. Важко з вами сперечатися - у городі бузина, а в Києві дядько. 10. Ось вже справді: у городі бузина, а в Києві дядько. 11. Прийшов і не поздоровкався. Видно пана по халявах. 12. Я знаю, як цього домогтися: всі шляхи ведуть до Риму. 13. І запам'ятай головне: всі шляхи ведуть до Риму. 14. Проте більшість населення, коли мова заходить про мафію, налаштовані скептично. Гора розслідувань може не народити навіть і миші. 15. Чи так це було - сказати не можу. За що купив, за те й продав. 16. “А ти точно знаєш?” “Хто його знає. За що купив, за те й продав.” 17. Я не збираюся переконувати вас у зворотному. Гра не вар та свічок. 18. Проте гора народила мишу: у випущеній лідерами головних промислових країн світу заяві хоча й говориться про необхідність зменшення заборгованості країн, що розвиваються, немає ані слова про конкретні заходи з реалізації цього плану. 19. Любов - радість незвичайна, джерело натхнення і творчості. У ХХІ ст. ширше буде коло людей, яких вона відвідає: “Багачу-дурню й зі скарбницею не спиться. Бідняк голий, як сокіл, - співає, веселиться”. 20. Віруючий, по суті, бере на себе колосальну відповідальність за власне життя на землі. Недарма ж кажуть: на бога сподівайся, але й сам не забувайся. 21. Його феноменальний талант дресирування цієї непередбаченої та незалежної тварини широко відомий. Проте краще один раз побачити, ніж сто раз почути. 22. “Поки дишу - сподіваюсь, га?”, раптом мовив хтось. 23. Успіх прийде до нас, якщо ми будемо налаштовані досягти його. “Де руки й охота, там спора робота”. 24. Є прислів'я: Не мала баба клопоту, купила порося. 25. Хрін від рідьки не солодший. 26. Ключчя чи вовна – аби кишка повна. 27. Який Сава, така й слава. 28. Хоч гірше, аби інше. 29. В умілого й долото рибу ловить. 30. Не поспішай з козами на торг. 31. Як вміру, то й досить. 32. Скупого душа дешевша гроша. 33. Гроші лік люблять. 34. П'яний скаче, а проснеться - плаче. 35. Ранні пташки росу п'ють, а пізні сльози ллють. 36. Коли б знав, де впав, то соломки б підіслав. 37. Порожня бочка гучить, а повна мовчить. 38. Своя сорочка до тіла ближче. 39. Пожалів вовк кобилу - залишив хвіст і гриву. 40. Старий віл борозни не псує. 41. Не допоможе мертвому кадило, а вороні мило. 42. У закритий рот муха не влетить. (Слово - срібло, мовчання -

золото). 43. Печені голуби не летять до губи. 44. Хто багато вередує, той мало їсть. 45. Краще солом'яна згода, ніж золота звада. 46. Не того вина, кого дома нема. 47. Вночі всі коти сірі. 48. Від ворога лихого не сподівайся на добре слово. 49. І в наше віконце засяє сонце. 50. Кожний кулик до свого озера звик. 51. Хто як знає, так і тачає. 52. Не тоді коней сідлають, як верхи сідають. 53. Яйця курку не вчать. 54. Тихіше їдеш - далі будеш. 55. Ворон ворону око не виклює. 56. Хіба ти не знаєш, що всі шляхи ведуть до Риму. 57. Цей варіант не підходить. Одним словом, гра не варта свічок.

Додаткові завдання на переклад фразеологічних одиниць

ЗАВДАННЯ 1. Перекладіть українською мовою добираючи повний відповідник (моноеквівалент).

1. "Ministers appear determined to use the Coroners and Justice Bill as a **Trojan horse** with which to smuggle authoritarian measures on to the statute book." (*I., Oct 22, 09*) 2. "And a deal sooner I would," says Fletcher; "for what's more against one's stomach than a man coming and making himself bad company with his religion, and giving out as **the Ten Commandments** are not enough for him, and all the while he's worse than half the men at the tread-mill?" (*Eliot*) 3. "They were always fight – I mean, father had – that is, I mean, WE had more trouble keeping peace between them than we did between any of the rest of the Aiders," corrected Pollyanna, a little breathless from her efforts to steer between the **Scylla** of her father's past commands in regard to speaking of church quarrels, and the **Charybdis** of her aunt's present commands in regard to speaking of her father. (*Porter*) 4. A pause – in which I began to steady the palsy of my nerves, and to feel that **the Rubicon was passed**; and that the trial, no longer to be shirked, must be firmly sustained. (*Bronte*) 5. Man is unaware that not only his own life is in his hands, not only the life of the whole living world on Earth, but also the Idea of life itself, with all its previous manifestations, searches, strivings, sufferings and joys. Who gave him the right to take charge of everything living on Earth (included himself) as though it was his property? Who permitted him to behave according to the principle: "**after us the deluge**"? (*Parkhom*) 6. No matter what foolish declarations people make about money, they one and all, if they live in Paris, must grovel before accounts, do homage to figures, and kiss the forked hoof of **the golden calf**. (*Balzac*) 7. Then good-bye and good-bye, and charming occasion worthy of the **Golden Age**, and more about the flitch of bacon, and the like of that; and Twemlow goes staggering across Piccadilly with his hand to his forehead, and is nearly run down by a flushed lettercart, and at last drops safe in his easy-chair, innocent good gentleman, with his hand to his forehead still, and his head in a whirl. (*Dickens*) 8. They have got to live a man's life, pushing all these things before them, and get on as well as they can. How many a poor immortal soul have I met well-nigh crushed and smothered under its load, creeping down the road of life, pushing before it a barn seventy-five feet by forty, its **Augean stables** never cleansed, and one hundred acres of land, tillage, mowing, pasture, and woodlot!

(*Nhoreau*) 9. They worry that any decision they make about testing will open a **Pandora's box**. 10. This book is concerned not with the loss of the faith but with its regaining, of **the lost sheep** who returned to the fold. (*C.R.*) 11. Those people, a dominant force in mainstream American media, comprise **a fifth column** in support of those skilled at waging war by way of deception. (*P.C.*)

ЗАВДАННЯ 2. Перекладіть українською добираючи відносний еквівалент.

1. A band of self-appointed secular (as they dub themselves) fundamentalist “lumpen-activists” has now developed the habit of **shedding crocodile tears** every time women activists inside Iran are arrested. (*Bashi*) 2. Coming from a daughter of Nicholas, a Liberal of the old school and most tyrannical, it was a startling remark – showing in a flash what **a lot of water had run under bridges** since the death of Aunt Ann in ‘86, just when the proprietorship of Soames over his wife’s body was acquiring the uncertainty which had led to such disaster. (*Galsworthy*) 3. Heidi ran backwards and forwards as **busy as a bee** and brought out everything she could find in the cupboard, for she did not know how to be pleased enough that she could help to entertain the doctor. (*Spyri*) 4. The scientists’ work **sheds light** on factors underpinning seamount biodiversity, suggesting ways to improve their environmental management. 5. There is little room for mistakes. As much as there is a need for proper planning, there is also a need for attention to detail and learning from past mistakes. There is a need for caution and as we have labeled it here, a need **to measure twice but cut once**. 6. This is how our brave security personals are being treated and our ruling elites **shed the crocodile tears** when they lose their lives and we also walk with them. (*Sanhati*) 7. Ana. You are preparing some torment for me. Don Juan. All that is superstition, Ana. Remember: the devil is not so black as he is painted. (*Shaw*)

ЗАВДАННЯ 3. Перекладіть українською добираючи образний відповідник.

1. “I’m sorry,” said Miss Finch, “but she just doesn’t like men.” **Like mistress, like maid**, was what Sloan’s grandmother would have said to that, but Sloan himself, wise in his own generation, kept silent. (*Aird*) 2. **Every man has his faults**; I have and so have you – you will allow me to say so! (*Schumann*) 3. For a while she had kept both herself and the child on the twelve shillings a week that twelve hours’ drudgery a day procured her, paying six shillings out of it for the child, and **keeping her own body and soul together** on the remainder. Six shillings a week **does not keep body and soul together** very unitedly. They want to get away from each other when there is only such a very slight bond as that between them ... (*Jerome*) 4. Karma is a much used term in New Age and Theosophical circles. It means in short: the law of cause and effect. Etymologically karma means action. Superficially it means to many people something like: “**He that mischief hatches, mischief catches.**” (*Hesselink*) 5. Never, under no

circumstances, as in I'd never visit them again, **not for love or money**. 6. Republican Senator Chuck Grassley of Iowa told ABC television news that he had not asked about those remarks on Tuesday 'because so many other people asked about it and how many times can you **beat a dead horse** to death'. (*A.F.P.*) 7. The fellow was a sly one, for his tithe was not too high, and Pastor Soren seemed well ware of it, for he talked to the man so that a dog would not have taken a piece of bread from his hand; and the more he scolded, the angrier he himself became ... Well, Heaven knows, **every man has his faults**. (*Blicher*) 8. Unexpectedly, with a submissive alacrity that he found positively disquieting, she agreed with him. Oh, absolutely agreed! **It was no use crying over spilt milk. No use building castles in the air**. What was needed was a plan – lots of plans – serious, practical, sensible plans for the new life. (*Huxley*) 9. My dear, I was avoiding honest work before you were born – **don't teach Grandpa how to suck eggs**. (*Hellman*) 10. When it dawned on us, we gazed at each other incredulously. "It can't be," I said slowly. "It's impossible." "It could be," she answered, logically. "And it is just possible." I pressed both hands to my head ... "For God's sake," I said, "**don't let's cross bridges before we come to them**. We've weeks of work yet before we make the final antigen test." (*Cronin*) 11. You have to accept the crotchets of an author of great parts. **Homer sometimes nods** and Shakespeare can write passages of empty rhetoric. (*Maugham*) 12. **It is an ill wind that blows nobody any good**, but then John Quinlan was about as close to being a nobody as anyone could get. (*Scott*)

ЗАВДАННЯ 4. Перекладіть українською добираючи варіантний відповідник.

1. "There is nothing wonderful in that," replied Sancho, "since he is a knight-errant too; what I wonder at is that my beast should have **come off scot-free** where we come out scotched. (*Cervantes*) 2. Who was the blundering idiot who said that "**fine words butter no parsnips**"? Half the parsnips of society are served and rendered palatable with no other sauce. (*Thackeray*) 3. You always try **to make a cat's paw of me**, but I refuse to do any more of your work. 4. If you're stuck in traffic, try not to **make a mountain out of a molehill** worrying about it too much. It could be much worse. 5. My self-pity was at that time valuable, for it kept hope alive. Had I sturdily said to myself, "**you have made your bed and you must lie on it**, serve you right", I should have accepted this as the last word on the subject and have sunk into despair. (*Johnson*) 6. Well, it was not like the doctor to hold his peace at this glaring opposition to his favourite theory, and yet, to Tom's astonishment, he forbore to quote that threadbare and detestable adage, '**Early to bed and early to rise makes a man healthy, wealthy and wise**' – proverbial and uncomfortable philosophy that Tom hated with all his foolish young heart. (*Carey*) 7. "Why's Terry so nervous today?" Olive asked. "He's **like a cat on hot bricks**." Looking at his tender toes, Terry replied : "If you had to walk on garden walls without shoes, you'd be **like a cat on hot bricks too!**" 8. The most depressing rumours are about here as to the next ... production – Julius Caesar or some such obsolete rubbish ... Will nothing persuade H. I. that **Queen Anne is dead?** (*Shaw*)

9. I always thought he **had a few more irons in the fire** besides this work here. He never spent more than half his time with our business. But he's had plenty of time to do us down. (*Priestley*) 10. 'For one heat, all know, doth drive out another, One passion doth expel another still.'*(Chapman)*

ЗАВДАННЯ 5. Перекладіть українською застосовуючи описовий переклад.

1. "Who'd employ me at my age?" "Don't **sell yourself short!** You're intelligent and you've got loads of experience." 2. And I will not say what my first act was when I found myself alone with my **white elephant** in the middle of the room; enough that the siphon was still doing its work when the glass slipped through my fingers to the floor. (*Hornung*) 3. I boxed, swam, sailed, rode horses, lived in the open an arrantly healthful life, and passed life insurance examinations **with flying colours**. (*London*) 4. It makes mesas and heaps up the waves as a rich man plays with remote corporations that swallow and shift **poor fish** by the thousand. (*Updike*) 5. *Members of Parliament and ladies of fashion ... now and then ... going for each other like* **Kilkenny cats**. 6. The news of his retirement **came out of a clear blue sky** and everyone was surprised. 7. I soon found out there are different ways on how to do it. Some uses water, sugar and salt solution, some adds chili or sili, our local chili. The original recipe though is the brine solution, using rock salt and water. Choosing which solution I should use is a no brainer. I have a **sweet tooth** therefore I chose the sugar and water solution. 8. Due to its transparent nature, a natural gemstone called beryllium aluminum silicate (beryl) was often used for divination. Scottish Highlanders termed these objects "stones of power." Though early **crystal balls** were made from beryl, they were later replaced by rock crystal, an even more transparent rock. 9. She was horrified to see that he had a bandage round his head ... 'Landy! Landy! Are you all right?' He jumped from the train before it had stopped. '**Right as a bank.**' (*Cusack*) 10. I always thought he had a few more irons in the fire besides this work here. He never spent more than half his time with our business. But he's had plenty of time to do us down. (*Priestley*) 11. Cowperwood bristled internally. 'That's all very well,' he said, preserving his surface composure, 'but why make fish of one and flesh of another?' (*Dreiser*) 12. "**Take the helm**, son," Jonathan's father always told him, "**take the helm** and life will reward you greatly for it; let no one tell you otherwise."

ЗАВДАННЯ 6. Перекладіть українською.

1. "Always one for a joke, master Roc ... like his father. Now lie were one for a joke till ..." His hands began to pluck at the cloth of his trousers nervously. "**Like father, like son,**" said Roc. "Well, we must be moving on." (*Holt*) 2. "But why, headmaster? On what do you base that?" "Aha," said Mr. Gorringer, "**old birds are not to be caught with chaff**. I sensed it as soon as you failed to name him among your "possibles." (*Bruce*) 3. "I can't say no to this letter," she said to

her brother. "She sounds like a really nice girl." "Then don't say so," said Franklin Hubert. **"Blood is thicker than water."** And it's time he did something about supporting you." (*O'Hara*) 4. "I have behaved very badly to you, I know that now. There was a lot of time for thinking in Ireland, and I did not really think about much else. Not that what you did was right." He looked up fiercely ... "But I should not have done or said the things I did. **Two wrongs don't ever make a right,** but I was so angry that I did not even consider your side of it." (*Arnold*) 5. "I know," Brian said, "but I love her, you see. You think I'm trapped just because she's having a kid? Well, **what you lose on the swings you gain on the roundabouts.**" (*Sillitoe*) 6. "If you take my advice, you won't elect yourself the one for him to confide in," said Brown. "Knowing you, I'd say you were at least considering it. But you may be stirring up a hornet's nest, opening up a can of Worms. **Let sleeping dogs lie.**" (*O'Hara*) 7. "Let me see!" he would say. "I saved five pounds out of the brickmaker's affair; so, if I have a good rattle to London and back in a post-chaise and put that down at four pounds, I shall have saved one. And it's a very good thing to save one, let me tell you: **a penny saved, is a penny got!**" (*Dickens*) 8. "May I be permitted to inquire, if you are charged to convey that information to me in those hopeless words by the lady of whom we speak?" "I have no charge from her." **"The drowning man catches at the straw."** With no disrespect for your judgment, and with no doubt of your sincerity, excuse my saying that I cling to the belief that there is yet hope that I am not condemned to perpetual exile from that lady's presence." (*Dickens*) 9. "My father's a banker during the week and a country gent at week-ends. **Takes all sorts, you know.**" "Takes all sorts?" **"To make a world."** (*Stewart*) 10. "O, society!" said Kate, with a light-hearted laugh, "society, in the sense you mean, and I have only a bowing acquaintance. **Every cloud has a silver lining;** and that is one advantage of being completely insignificant, that you are not in much terror of Mrs. Grundy." (*Broughton*) 11. "One asks why. Where's the security risk? We're travelling as a group. Who could we talk to except ourselves?" **"But the walls have ears."** We could be overheard talking. Is that what you mean?" (*Ambler*) 12. "The deceased was of – er – a forceful personality. Not over-sensitive, either, from all accounts." "Ah, I see. **Fools rush in where angels fear to tread.**" (*Aird*) 13. "With wise and careful training many of her faults may be cured," said uncle Wallace, pompously. "I doubt it," said Aunt Ruth, in a biting tone. **"What's bred in the bone comes out in the flesh."** (*Montgomery*)

ЗАВДАННЯ 7. Перекладіть українською.

1. "You don't think I'm going to die?" she says, lowering her voice, and laying her hand on his arm, while her great feverish eyes burn into his very soul. "People are not any the more likely to die for being thin and weak, are they? **Creaky doors hang the longest.**" (*Broughton*) 2. **"You scratch my back, I'll scratch yours,"** Bombini said. "Something for you, something for me. You lend me your mule, I'll lend you my ox." (*Crichton*) 3. "You're too devilish tricky for me, Justin. I want a hand in the affair." "No." Hugh shook his head. "Let Avon

play his game to a close. There are too many of us to join with him, and there's a proverb that says **too many cooks spoil the broth.**" (*Heyer*) 4. But you know the old saying? **Out of sight, out of mind.** If people aren't there to be talked about the talk dies. (*du Maurier*) 5. I believe that the Church in this country is in drastic need of reform. I think we have too many saints and not enough sanctity; too many cults and not enough catechism, too many medals and not enough medicine, too many churches and not enough schools. We have three million workless men and three million women living by prostitution. We control the State through the Christian Democratic Party and the Vatican Bank; yet we countenance the dichotomy which gives prosperity to half the country and lets the other half rot in penury. Our clergy are undereducated and insecure and yet we rail against anticlericals and Communists. **A tree is known by its fruits** – and I believe that it's better to proclaim a new deal in social justice than a new attribute of the Blessed Virgin. (*West*) 6. I won't hang about any longer. I'll go and see Irene. **If you want things done, do them yourself.** (*Galsworthy*) 7. In England it is, of course, an acknowledged fact that **marriages are made in heaven.** In other countries ... they are chiefly made by the parents and guardians of the contracting parties. (*Malet*) 8. In the meantime I warn everybody to be upon his or her guard. So far the murderer has had an easy task, since his victims have been unsuspecting. From now on, it is our task to suspect each and every one amongst us. **Forewarned is forearmed.** Take no risks and be alert to danger. That is all. (*Christie*) 9. It was difficult for him to forget that his wife had quarrelled with him, but he hardened his heart and did his best to forget. Unfortunately – as he knew only too well, for he had said it often enough – **it never rains but it pours.** This treacherous Saturday was destined to give him a series of shocks, of varying degrees of severity. (*Priestley*) 10. It's no good my saying **one swallow doesn't make a summer**, he doesn't see that it was just a fleece, he thinks the whole thing was due to his own cleverness. (*Maugham*) 11. Mrs. Pearce. We shall have to be very particular with this girl as to personal cleanliness. Higgins. Certainly. Quite right. Most important. Mrs. Pearce. I mean not to be slovenly about her dress or untidy in leaving things about. Higgins. It is these little things that matter, Pickering. **Take care of the pence and the pounds will take care of themselves** is as true of personal habits as of money. (*Shaw*) 12. Now, in his prime, he considered himself a fine big fellow – with a soldierly straightness to him, his red hair thick as ever and a fine moustache to boot. And another thing. He believed that **clothes made the man** and the man he had made of himself was a Dublin squire. Sports clothes took years off him, he thought, and he always bought the very best of stuff. (*Moore*) 13. Police arrests are being given maximum publicity as a reminder that **crime doesn't pay.**

ЗАВДАННЯ 8. Перекладіть українською.

1. Right up to senility the total decrease in learning ability after age twenty is never more than 15 per cent! That does not sound, I submit, as if no one can ever learn anything new after the age of twenty. Believe me, the old saw that claims: **you cannot teach an old dog new tricks** is a baseless, if popular, superstition.

(Lewis) 2. That was when you never ought to have asked for the security, George, and when you never ought to have got it, all things considered. **But what's done, can't be undone.** (Dickens) 3. The next morning she had a letter. When she saw the handwriting she thought, "**Talk of the devil and he'll appear.**" And her heart leapt suddenly. (Bromfield) 4. The tall gamekeeper ... looked with some surprise from Mr. Winkle, who was holding his gun as if he wished his coat pocket to save him the trouble of pulling the trigger, to Mr. Tupman, who was holding his as if he were afraid of it ... "My friends are not much in the way of this sort of thing yet, Martin," said Wardle, noticing the look. "**Live and learn,** you know. They'll be good shots one of these days." (Dickens) 5. They dispersed – Hamish to his office, Arthur to Mrs. Galloway's, Tom and Charles to the cloisters, that famous play-place of the college school. **Stolen pleasures,** it is said, **are sweetest,** and just because there had been a stir lately amongst the cathedral clergy, touching the desirability of forbidding the cloisters for the boys for play, so much the more eager were, they to frequent them. (Wood) 6. We admire the people who possess the practical wisdom we want; but we don't quarrel with them. Then why should they quarrel with us? **Live and let live,** we say to them. Live upon your practical wisdom, and let us live upon you! (Dickens) 7. Well, I'll tell you, Miss Grange, **seeing's believing.** I don't ever believe anything till I see it in the papers. (Maugham) 8. When I last saw my brother I was still in the schoolroom, and I confess that at that time he realized my ideal of what a man ought to be. I am not sure that he would realize it now, and I am quite sure that he does not realize Clarissa's ideal. Did you ever hear our English proverb, '**What is sauce for the goose is sauce for the gander**'? Clarissa has taken that as her motto. (Norris) 9. When the commissioner accused the road builder of bribery, the contractor said **the pot was calling the kettle black.** 10. When the Times on February 2 announced the Cyprus Plan, its political commentator explained that any base on the island must be a British and not a NATO base, because "NATO might be wound up at some future date". An interesting incidental remark. **Coming events cast their shadows before.** (L.M., March, 59) 11. Yes – perhaps, in retrospect, it might have been a good idea to have flown the boys out of New York, but **it's easy to be wise after the event.** (du Maurier) 12. You are hanging around the grounds of a big house after dark; without the consent, or even the knowledge, of the owner. Next thing you know you'll be inside. Mind you I prefer no charges. But we work here on the sound policy that **prevention is better than cure.** So I'm just warning you. (Croniri)

ЗАВДАННЯ 9. Перекладіть українською дібравши відповідний фразеологічний зворот.

1. Ти мені добряче набрид. Перестань гасати. Скінчиться тим, що ти впадеш. 2. Як ми вже впевнились, тут сталося багато змін. 3. Краще не звертати уваги на нього. Зрозуміло, що він встав не з тої ноги. 4. Навряд чи зараз можна відновити всі подробиці того, що трапилось, адже багато води сплило з тих пір. 5. Вечори запитань та відповідей перестали користуватися

успіхом. 6. Радий тебе бачити. Як тобі живеться? 7. Я знаю його змалку (з пелюшок), на нього це схоже. 8. Ви накоїли таких справ. Не знаю навіть, яким чином все владнати. 9. Я не здивуюсь, якщо в решті решт він стане міністром. 10. Тебе неможливо зрозуміти, вченими словами так і сиплеш. 11. Ну, викладайте, що там у вас на думці? Ви що, обоє язика проковтнули? 12. Ти, певно, побував в добрячій колотнечі: руки в тебе геть усі подряпані, всі штани в бруді. 13. Дочекаєшся від неї допомоги. Її і сліду нема. 14. Не намагайтесь звалити всю провину на мене. Я бував в подібних халехах і раніше, все це знаю. 15. Робити було нічого, довелось надягнути сірий костюм, що побував в бувальцях. (have known better days; the bird has flown; have had enough; have done it; have got out of bed on the wrong side; a lot of water has flown beneath the bridge; have been and gone and done it; have swallowed a dictionary; have known him since he was in petticoats; have seen (good) service; has the cat got your tongue; before one has finished; I've been there before; how's the world been treating you; as we have seen).

РОЗДІЛ 4.ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ

Перекладіть уривки з англійської на українську мову:

A.K.Doyle 'Yellow'

Sherlock Holmes was a man who seldom took exercise for exercise's sake. Few men were capable of greater muscular effort, and he was undoubtedly one of the finest boxers of his weight that I have ever seen; but he looked upon aimless bodily exertion as a waste of energy, and he seldom bestirred himself save when there was some professional object to be served. Then he was absolutely untiring and indefatigable. That he should have kept himself in training under such circumstances is remarkable, but his diet was usually of the sparest, and his habits were simple to the verge of austerity. Save for the occasional use of cocaine, he had no vices, and he only turned to the drug as a protest against the monotony of existence when cases were scanty and the papers uninteresting.

Voice of America. What to Call a Storm? How Scientists Name Hurricanes?

A hurricane is a violent ocean storm near the equator in the eastern Pacific or Atlantic oceans in late summer or early autumn. The same kind of storm is also known by other names. Scientists call them cyclones when they happen just north or south of the equator and in the Indian Ocean. They are called typhoons in the western Pacific Ocean or the China Sea.

Weather scientists call hurricanes by names to make clear just which storm they are talking about, especially when two or more take place at the same time. They say using short names is especially important when exchanging storm information among weather stations and ships at sea.

An Australian weather scientist began giving women's names to storms before the end of the nineteenth century. Weather scientists used the names of their girlfriends or wives for storms during World War Two. The United States weather service started officially using women's names for storms in nineteen fifty-three. In nineteen seventy-eight, it began including men's names as well.

Today, scientists make up lists of names years in advance. They agree on them at meetings of the World Meteorological Organization. The lists include both American and international names.

The United States National Hurricane Center near Miami, Florida, watches for the development of storms. It gives a name to each one that reaches a wind speed of

sixty-two kilometers an hour. A different list of names is used each year. The first name begins with the letter “A”. The second begins with “B” and so on. The same list will not be used again for at least six years. Names of storms used so far this year include Arlene, Bret, Cindy, Dennis, Emily and Franklin and the recent ones: Katrina and Ophelia.

The names of storms that have caused extremely severe damage may be retired at the request of the country that was affected. That name will not be used again for at least ten years. This is done to avoid legal problems or confusion. It may be reasonable to believe that the United States soon will ask that the name Katrina be retired.

Pumpkins for All Seasons. Jerilyn Watson.

Conditions for growing pumpkins were poor in some areas of the United States this year. The East and parts of the Midwest suffered heavy rains and extreme heat. So the supply for sale has decreased, making prices higher than last year.

Still, many people are buying the large, round fruit. Pumpkins are an important part of the American celebration of Halloween on October thirty-first. Many families visit farms or farmers markets so their children can pick out the pumpkins they want. They remove the insides of the pumpkin and cut pieces from the outside to make a face. Sometimes they place and light candles inside their carved pumpkin faces. People place the pumpkins outside their homes or in their windows.

Americans also use pumpkins for cooking, especially during the American holiday of Thanksgiving in late November. Tradition says early settlers ate pumpkin pie, or something similar to it. Pumpkins belong to the gourd family. They are related to melons, cucumbers and squashes. Some people call pumpkins vegetables. But others, including scientists, call them fruit. Pumpkins have hard skins and seeds in the center. And they contain more Vitamin A than almost any other fruit.

People have grown pumpkins in North and Central America for thousands of years. Pumpkins grow on vines or bushes. Most weigh only a few kilograms. But some pumpkins grow to be huge.

A farmer from the state of Rhode Island recently won a competition with a pumpkin that weighed six hundred eighty-one kilograms. It could be the largest in the world. Such super pumpkins are often shown at agricultural fairs.

Pumpkins get their start when bees fertilize their flowers. The insects carry reproductive material called pollen from the male to the female flowers. No pumpkins will grow if the female flower is not pollinated at the right time.

People use pumpkin in pies, breads, cakes and other baked goods. Many Americans also like to eat baked pumpkin seeds. Americans can also buy processed pumpkin in cans.

However, experts say it is not a good idea to process fresh pumpkin at home to use in the future because dangerous bacteria can develop. But whole pumpkins can store well for weeks in a cool, dark place.

Jack London. 'The Law of Life'

The old Indian was sitting on the snow. It was Koskoosh, former chief of his tribe. Now, all he could do was sit and listen to the others. His eyes were old. He could not see, but his ears were wide open to every sound.

“Aha.” That was the sound of his daughter, Sit-cum-to-ha. She was beating the dogs, trying to make them stand in front of the snow sleds. He was forgotten by her, and by the others, too. They had to look for new hunting grounds. The long, snowy ride waited. The days of the northlands were growing short. The tribe could not wait for death. Koskoosh was dying.

The stiff, crackling noises of frozen animal skins told him that the chief's tent was being torn down. The chief was a mighty hunter. He was his son, the son of Koskoosh. Koskoosh was being left to die.

As the women worked, old Koskoosh could hear his son's voice drive them to work faster. He listened harder. It was the last time he would hear that voice. A child cried, and a woman sang softly to quiet it. The child was Koo-tee, the old man thought, a sickly child. It would die soon, and they would burn a hole in the frozen ground to bury it. They would cover its small body with stones to keep the wolves away.

“Well, what of it? A few years, and in the end, death. Death waited ever hungry. Death had the hungriest stomach of all.”

Koskoosh listened to other sounds he would hear no more: the men tying strong leather rope around the sleds to hold their belongings; the sharp sounds of leather whips, ordering the dogs to move and pull the sleds.

He lowered his head to his chest and listened to the snow as his son rode away. He felt the sticks of wood next to him again. One by one, the fire would eat them. And step by step, death would cover him. When the last stick was gone, the cold would come. First, his feet would freeze. Then, his hands. The cold would travel slowly from the outside to the inside of him, and he would rest. It was easy...all men must die.

He felt sorrow, but he did not think of his sorrow. It was the way of life. He had lived close to the earth, and the law was not new to him. It was the law of the body. Nature was not kind to the body. She was not thoughtful of the person alone. She was interested only in the group, the race, the species.

This was a deep thought for old Koskoosh. He had seen examples of it in all his life. The tree sap in early spring; the new-born green leaf, soft and fresh as skin; the fall of the yellowed, dry leaf. In this alone was all history.

He placed another stick on the fire and began to remember his past. He had been a great chief, too. He had seen days of much food and laughter; fat stomachs when food was left to rot and spoil; times when they left animals alone, unkilld; days when women had many children. And he had seen days of no food and empty stomachs, days when the fish did not come, and the animals were hard to find.

For seven years the animals did not come. Then, he remembered when as a small boy how he watched the wolves kill a moose. He was with his friend Zing-ha, who was killed later in the Yukon River.

Ah, but the moose. Zing-ha and he had gone out to play that day. Down by the river they saw fresh steps of a big, heavy moose. "He's an old one," Zing-ha had said. "He cannot run like the others. He has fallen behind. The wolves have separated him from the others. They will never leave him."

And so it was. By day and night, never stopping, biting at his nose, biting at his feet, the wolves stayed with him until the end.

Zing-ha and he had felt the blood quicken in their bodies. The end would be a sight to see.

'Annabel Lee'. Edgar Allan Poe

It was many and many a year ago,
In a kingdom by the sea,
That a maiden there lived whom you may know
By the name of ANNABEL LEE;
And this maiden she lived with no other thought
Than to love and be loved by me.

I was a child and she was a child,
In this kingdom by the sea;
But we loved with a love that was more than love-
I and my Annabel Lee;

With a love that the winged seraphs of heaven
Coveted her and me.

And this was the reason that, long ago,
In this kingdom by the sea,
A wind blew out of a cloud, chilling
My beautiful Annabel Lee;
So that her highborn kinsman came
And bore her away from me,
To shut her up in a sepulchre
In this kingdom by the sea.

The angels, not half so happy in heaven,
Went envying her and me-
Yes!—that was the reason (as all men know,
In this kingdom by the sea)
That the wind came out of the cloud by night,
Chilling and killing my Annabel Lee.

But our love it was stronger by far than the love
Of those who were older than we-
Of many far wiser than we-
And neither the angels in heaven above,
Nor the demons down under the sea,
Can ever dissever my soul from the soul
Of the beautiful Annabel Lee.

For the moon never beams without bringing me dreams
Of the beautiful Annabel Lee;
And the stars never rise but I feel the bright eyes
Of the beautiful Annabel Lee;
And so, all the night-tide, I lie down by the side
Of my darling—my darling—my life and my bride,
In the sepulchre there by the sea,
In her tomb by the sounding sea.

New Web Site Targets World's Unsafe Drinking Water. Jill Moss

More than one billion people around the world do not have clean drinking water. Their water supplies are unsafe because of natural or man-made pollution, such as industrial chemicals or human and animal wastes. Water-related diseases, like cholera and guinea worm, kill millions of people each year, mostly children.

Last week the United States National Academy of Sciences launched "Safe Drinking Water Is Essential." This Internet-based resource, at drinking-water.org, is presented as the first tool of its kind. The aim is to provide high-quality scientific information about improving the safety of drinking water supplies.

The information is provided in five languages: English, French, Spanish, Chinese and Arabic. Some information is presented in short video documentaries.

"In rural areas that lack adequate distribution systems, treatment can be applied at the point of use, using household treatment technologies. Some of these technologies have fairly low cost and are used in areas around the world. Some common treatments used in the developing world include chlorination, filtration and solar disinfection. With many treatment options available, there is no one-size-fits-all solution."

The nonprofit Global Health and Education Foundation in San Francisco provided money for the project. Almost one hundred thirty science, engineering and medical academies worldwide are also involved. These organizations will share information about the new Web resource with policy makers in their countries.

Also, ten thousand free copies of DVD versions of the information will go to nongovernmental groups working to improve water quality.

Organizers say the Web site is meant to provide international decision makers with technical answers to drinking water problems. The information will help users learn about the causes of unsafe drinking water and technologies that can improve water quality.

The site also has world maps that show the levels of availability of safe drinking water from country to country. Users can compare information from nineteen seventy and two thousand two.

Peter Glick is a member of the scientific committee that developed the Web site. He says the failure of the world to meet basic human needs for water is a crisis that can be solved. He says education is central, and the hope is that this new Internet tool can be part of the solution.

New Study Disputes Idea of a Boy Crisis in U.S. Schools. Nancy Steinbach

As we discussed last week, there have been a lot of reports that boys are in trouble in American education. Some people say efforts to improve education for girls, especially in math and science, have resulted in a crisis for boys.

That belief has led to what a new report calls a growth industry of experts advising how to make schools more "boy friendly." Yet that report, released this week, suggests that the truth is far different from what people might think.

It says American boys in most cases are doing better than ever. "But girls have just improved their performance on some measures even faster," it says. As a result, girls have narrowed or closed differences with boys in some areas and moved farther ahead of them in others.

The report is by Sara Mead at Education Sector, an independent research group launched in January in Washington. She bases her arguments on tests used since the early nineteen seventies for a national measure of educational progress.

The report does agree that some groups of boys are in trouble. It says this is true especially of Hispanics and blacks and those from poor families. But it says closing racial and economic differences would help them more than reducing differences between boys and girls.

Another concern is the large number of boys being identified with learning and emotional disabilities. Also, the report says policymakers now recognize the need to reform public high schools. Such changes should help boys as well as girls.

But the report questions what it calls "simplistic" proposals to fix problems for boys in American schools. One example given is expanding single-sex schooling.

In nineteen ninety-eight, only a few public schools offered any kind of single-sex learning environment. Today, there are more than two hundred. The majority normally teach boys and girls together but offer some single-sex classes. Findings on the success of the idea have differed.

The Education Sector report calls for more study into the differences between boys and girls and into the culture of schools. It says the research will help teachers and parents better understand why gains for boys are not rising as fast as for girls. But the report also advises the public not to worry too much, and to be careful not to harm the gains that girls have made.

Перекладіть уривки з української на англійську мову:

Газета «Українська правда». Дієве регулювання ГМО необхідне та невідкладне (<https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/13/696947/>)

Генетичні модифікації рослин зазвичай націлені на їх стійкість до окремих гербіцидів, шкідників, вірусів, посухи та інших стресових явищ, на поліпшення якісних характеристик продукції (вміст крохмалю, краща перетравність кормів).

Першу генетичну модифікацію (ГМ) сільськогосподарської рослини було проведено щодо тютюну у 1983 році.

За 40 років генна інженерія досягла значного прогресу, а поширення ГМ-культур та продуктів з них відбулося в багатьох країнах.

Загалом на законодавчому рівні визначає та регулює ГМ-культури 71 країна, з них 29 вирощують і 42 офіційно імпортують, включаючи 26 країн ЄС.

За даними Міжнародної служби надбання агробіотехнологічних застосувань (ISAAA), у світі у 2019 році ГМ-культури вирощувалися на площі 190,4 млн га в 29 країнах, а частка під ГМ-культурами становила 14% усієї світової ріллі.

Провідна п'ятірка країн-виробників виглядає так: США, Бразилія, Аргентина, Канада та Індія. Вони мають 91% глобальних площ ГМ-культур. Основними ГМ-культурами за площею є соя, кукурудза, бавовник та ріпак. У деяких країнах також поширені цукровий буряк, картопля, яблука, кабачки, папая і баклажани.

Газета «Українська правда». Пропаганда – перша гармата з якої стріляють... (<https://life.pravda.com.ua/projects/new-culture/2020/12/4/243220/>)

У 2017 році англійський словник Collins назвав fake news словосполученням року. Свій вибір укладачі пояснили так: "Фейкові новини, як ствердження чи обвинувачення, цього року були скрізь, підриваючи довіру суспільства до ЗМІ". Вони набирають обертів, а події у світі лише сприяють масовому поширенню брехні: пандемія коронавірусу, вибори президентів, військові конфлікти.

За три роки з того моменту, як fake news стало словосполученням року, трапилося чимало ситуацій, які погіршилися через неправдиві новини. Ба більше: ці новини не лише загострювали конфлікти, а ще й розділяли суспільства на полярні табори. На думку Кулакова, це досить дієвий метод комунікації. Потрібно докласти зусиль, щоб сходити в музей або подивитися виставку онлайн. Стріт-арт натомість вписується у простір і ніби завжди поруч.

До того ж, умовний мурал може стати не лише малюнком, а й точкою суспільної уваги для міста.

У проєкті задіяно три країни – Україна, Польща і Вірменія. Мета – зібрати найкращих художників, які створюють у невеликих містах цих країн мурали на тему пропаганди і фейкових новин. На думку Кулакова, художники в межах цього проєкту стають ще однією ланкою для донесення тези про важливість критичного мислення.

Спочатку планувалося влаштувати резиденцію для художників на Донбасі і там же відібрати учасників проєкту. Однак через пандемію коронавірусу плани трохи змінилися.

"Була ідея відправити художників на Донбас, щоб вони відчули, що пропаганда – перша гармата, з якої стріляють. Справжні гармати приходять після неї. Зараз ми думаємо, як провести цю резиденцію в онлайн-форматі", – говорить Кулаков.

Під час резиденцій автори проєкту планують організувати семінари й обговорення на теми дії дезінформації, критичного мислення та медіаграмотності. На основі власних арт-рефлексій художники і мають придумати концепти своїх майбутніх творів.

Газета «Українська правда». Споживання алкоголю може пришвидшити розвиток Альцгеймера. (<https://life.pravda.com.ua/health/2023/02/19/252926/>)

Науковці з Медичної школи Університету Вейк-Форест вважають, що навіть невелика кількість алкоголю може прискорити розвиток хвороби Альцгеймера. Результати дослідження опублікували у *Neurobiology of Disease*, пише *Medical Express*.

"Висновки свідчать про те, що алкоголь може прискорити патологічний каскад хвороби Альцгеймера на ранніх стадіях", – сказав доцент кафедри фізіології та фармакології Медичної школи університету Уейк-Форест Шеннон Маколі.

Науковці провели дослідження на мишах. Вони застосували 10-тижневий підхід до хронічного вживання алкоголю, коли мишам давали вибір пити воду чи алкоголь.

Після експерименту вчені дослідили, як добровільне та помірне споживання алкоголю змінило здорову функцію мозку та поведінку, а також

перевірили організм на патологію, яка пов'язана з ранніми стадіями хвороби Альцгеймера. Вони виявили, що алкоголь посилює атрофію мозку (тобто відмирання клітин).

Але й різка відміна алкоголю – теж погано впливає. Тоді в організмі формуються амілоїдні бляшки з токсичних білків. Вони накопичуються при хворобі Альцгеймера.

Хронічне, нехай і помірне, споживання алкоголю негативно позначається на метаболізмі мозку.

Дослідники також з'ясували, що навіть помірне споживання алкоголю викликає підвищення рівня цукру в крові та маркерів резистентності до інсуліну, і може сприяти розвитку діабету 2 типу та серцево-судинних захворювань. Алкоголь також впливає на поведінку, навіть у помірних кількостях. У мишей зросла тривожність та погіршилась пам'ять.

"Ці доклінічні дані свідчать про те, що навіть помірне споживання алкоголю може призвести до травм головного мозку. Вживання алкоголю може бути модифікованим фактором ризику хвороби Альцгеймера та деменції", – підсував дослідник Маколі.

Нагадаємо, що науковці досліджують вплив та ймовірні причини розвитку хвороби Альцгеймера. Нещодавно вони опублікували дослідження, що перенесені вірусні захворювання також можуть спричинити цю недугу.

А для діагностики цієї хвороби науковці з Вашингтонського університету створили новий метод для аналізу крові.

Газета «Українська правда». Стереотипи у спорті, прощайте!
(<https://life.pravda.com.ua/projects/stop-dyskryminatsiya/2021/09/30/246013/>)

"Стоп, дискримінація! Кожен має право на спорт" — у назві цієї соціальної кампанії стверджуються і основна мета заходу, і його ідея. Проєкт організували Міжнародний благодійний фонд Parimatch Foundation і Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" як відповідь на перешкоди, з якими можуть зіткнутися охочі займатися спортом. Інвалідність, раса, гендер та інші ознаки не мають бути причинами відмови від фізичної активності.

Питанню дискримінації присвячена серія статей, які виходять у рамках соціальної кампанії. У цьому матеріалі ми розповімо, з якими перешкодами стикаються спортсмени через стереотипи та хибні уявлення про можливості людини.

"Чемпіонки — жінки з проблемами в особистому житті", "люди з інвалідністю не можуть бути самостійними, а тим паче — займатися фізичною активністю", "темношкірі спортсмени не мають представляти Україну на міжнародних змаганнях". Якщо ви коли-небудь стикалися з подібними твердженнями, то, напевно, ви вже знаєте, яку силу мають стереотипи. Вони передаються з покоління в покоління, однак нині не мають під собою жодного підґрунтя. Ба більше — хибні уявлення настільки вкорінилися у свідомість більшості людей, що це перешкоджає розвитку всього суспільства. У науки є пояснення, чому так відбувається.

Почнімо з того, що таке стереотип із погляду соціальної психології. Це спрощене уявлення про будь-який об'єкт або явище. У стереотипу є і позитивні риси, і негативні. У першому випадку він допомагає швидше обробляти будь-яку інформацію на основі здобутих знань і досвіду. Щодня ми стикаємося з безліччю речей, які зручно розділяти на певні категорії та більше не повертатися до цього і зайвий раз не замислюватися. За низкою ознак ми ділимо людей на тих, хто нам подобається, а хто — ні. Негативна ознака стереотипу — він може навіть призводити до порушення прав людини.

У найглибших шарах дискримінації захований страх: ми боїмося людей, які чимось відрізняються від нас. Якщо вони мають певні розлади, підсвідомо ми прагнемо уникати таких контактів, оскільки гадаємо що це може в певний спосіб перейти на нас. І ці уявлення спрацьовують навіть тепер, у ХХІ столітті, коли наука стрімко розвивається й доводить хибність певних переконань. Про це говорить психологиня Вікторія Мяленко:

"В основі стереотипу — прагнення убезпечити себе від будь-яких загроз. А саме так на різних етапах історії ми сприймали людей з різноманітними розладами. Наприклад, і досі в народі є багато забобон, що повинна робити вагітна жінка: зокрема, дивитися лише на красиве — тоді в неї буде гарна дитина. Ця історія про те, що людина намагається зробити щось, щоб малюк був здоровим і в нього все було добре".

Стереотипи містять у собі багато ризиків, найбільший з яких — те, що суспільство іноді їх не переглядає та не звіряє з реальністю. Вікторія наводить приклад зі свого досвіду:

"Коли проводила тренінги для вчителів, педагоги часто говорили про те, що стереотипи захищають дітей. У відповідь я запропонувала змодельовати майбутнє учнів. Наприклад, дитина закінчує школу, потім — виш, далі потрапляє до класної міжнародної компанії з надзвичайно високою зарплатнею. У цій компанії дуже високий рівень толерантності, приймають абсолютно

різних співробітників. А ви виховали людину нетолерантною. Як вона почуватиметься? І такі прості приклади змушували вчителів замислитися. Вони бачили, що це не просто слова, а речі, які можуть зруйнувати, зокрема, кар'єру".

Заповніть пропуски в текстах та перекладіть на англійську мову

Нема (2р), грати, ввела, знала, операція, відома, доглядати, навчання, вчитися, покладено, написати, вчитель, дати життя, зберегти, голос, чоловік, хворіти, союз, вийти, поетеса, відрікатися

25 лютого в Україні відзначають 150 років від дня народження _____ поетеси та письменниці Лесі Українки. Родичів Лариси Петрівни Косач на Волині та в Україні _____. Усі вони живуть за кордоном. Перші пів року життя за Лесею _____ її батько, а мати - Олена Пчілка, поїхала на _____ до Європи. Дівчинка _____ вдома з приватним _____ і навчилася читати у 4 роки. У 19-річному віці _____ підручник. Леся _____ 9 мов. У 10-річному віці після _____ з видалення вражених хворобою кісток, її обидві руки та одну ногу _____ у гіпс. Вільною залишалася лише одна нога, пальцями ступні якої вона навчилася _____ на фортепіано.

Леся Українка _____ в українську мову такі слова, як "напровесні" та "промінь". А Олена Пчілка _____ слову "мистецтво".

Офіційний _____ Лесі Климент Квітка був молодшим від неї на 9 років, _____ на туберкульоз та зовсім _____ статків. Лесині батьки були проти такого _____, утім дівчина _____ від їхньої фінансової допомоги і _____ за Климента. До речі, він _____ записи, на яких можна почути _____ поетеси.

Мріяти, найвідоміші, період, боятися, писати, змайструвати, горище, сильний, льотчиця, загинути, покінчено, талант, свобода, друк, навчити, рух, твори, результат, акція, безкомпромісність, поетеса, критикувати, підлаштовуватися, горище, оголосила, називати, жити, державний, спільний, опора, вийти, міцний, відмовитися, письменниця, дарувати, відмовитися, приваблива, відомий, зізнаватися, вільний, уникати, запалювати, купив, легенди

У дитинстві Ліна мріяла стати _____. Бажання було настільки _____, що вона _____ собі саморобний парашут із старої маминої парасолі та простирадла, піднялася з ним на _____ і стрибнула. Тоді маленька Ліна ледве не _____, тому з мрією дитинства було _____. Вже дорослою Костенко стала педагогом і лише згодом відкрила _____ до поезії.

Ліна Костенко завжди _____, що хотіла, і говорила, що думала, ніколи не _____ під обставини. Свою _____ поетеса успадкувала від бабусі – саме вона _____ онуку любити _____ і бути чесною. Тому у той час, коли колеги-письменники _____ репресій і мовчали, Костенко відкрито _____ владу. У радянські часи _____ була активною учасницею дисидентського _____, за що її _____ були забороненими для _____ впродовж 14 років. Це був важкий _____ для письменниці, і вона навіть _____ голодування. Однак _____ протесту не дала жодного _____, і Ліні довелося навчитися _____ у творчій ізоляції. Саме в цей час вона написала свої _____ твори Берестечко і Маруся Чурай.

Близькі Ліни Костенко _____ її залізною жінкою. Поетесу нагороджували багатьма _____ відзнаками, про які її колеги тільки _____. Але сама письменниця відкрито заявляє, що цих нагород _____. Без жодних пояснень Ліна _____ від премії Золотий письменник України та звання Герой України.

_____ була двічі заміжня. Вперше вона _____ за поляка Єжи-Яна Пахльовського, який _____ їй оберемки бузку. У шлюбі народилася донька Оксана. Кохання було _____, але недовгим. Він _____ їхати до Києва, а вона — до Варшави. Розійшлися тихо. Та в Україні Ліна зустріла свого другого чоловіка — Василя Цвіркунова, директора Кіностудії імені О. Довженка. Він став для письменниці _____ на цілих 20 років і полюбив доньку Ліни Оксану як рідну. Згодом у них народилася _____ дитина — син Василь.

Про молоду Ліну ходять _____. Кажуть, вона була дуже _____ жінкою і багато курила. У неї закохувалися _____ чоловіки: зокрема, прихильності Ліни добивались українські поети Василь Симоненко та Дмитро Павличко. Другий навіть _____, що досі береже коробку сірників, яку _____ декілька десятків років тому спеціально для того, щоб при зустрічі _____ Ліні цигарку.

Зараз Ліна Костенко _____ публічності і на світських заходах не з'являється. Весь _____ час жінка приділяє письменництву.

Князь, задокументований, знайдений, неподільний, відомо, історик (2р), фігури, культура, пов'язаний, прикрашати, не зберегтися, ліпити, могила,
--

вишитий, трипільці, археологи, цінителі, науковці, розповсюджений, чимало, символи, Русь, виникнення, датують (2р), походження, сорочка, зустрічі, одяг, складатися, орнаменти, прикрашати

Українці й вишивка — _____ поняття. Але цікаво, коли вперше в історії люди почали _____ одяг вишитими _____, й що це були за візерунки? Скіфи, сармати, кіммерійці прикрашали одяг із льону, шкір тварин вишитими геометричними орнаментами, що _____ зі свастик, меандрів, хвиль. Про це нам _____ з оповідей грецького _____ Геродота. Також _____ людей в одязі з елементами вишивки _____ знаходили на золотих прикрасах, статуетках.

Історія _____ вишивки в Україні _____ з Трипільською _____, яку відносять до епохи пізнього неоліту. Нам добре відомо, що _____ були майстерними гончарями, які не просто _____ посуд із глини, але й _____ його характерними спіральними, хвилястими візерунками. _____ переконані, що мотиви були й на одязі трипільців. Але до нашого часу полотна із льону й коноплі, звісно, _____. Лише фрагменти трипільської кераміки — свідки історії українського _____ одягу.

Розкопки Соколової _____ на Миколаївщині порадували _____ української культури. Серед поховань сарматської жриці _____ знайшли фрагменти шовкової тканини із золотою вишивкою. Знахідку _____ I ст. до н.е. Цікаво, що одяг оздоблювався у техніці «у прикрій». Вона стане _____ аж у XII ст., у часи Київської _____. _____ вважають, що візерунки викладалися золотою ниткою на шовку, а вже потім пришивали жовтими нитками до основи. Ймовірно, це були сакральні _____ плодючості або багатства.

Історія _____ української вишивки буде не повною, якщо не згадати про металеву статуетку чоловічка з Мартинівського скарбу, _____ VI століттям і _____ в Черкаській області біля села Мартинівка. Фігурка “одягнена” у _____ із вишивкою на грудях. В українській історії _____ прикладів, коли вишиті орнаменти знаходили на кам'яних бабах у степах.

Історія української вишивки має чимало _____ свідчень того, що знать була вбрана у вишитий _____. В Іпатіївському літописі від 1252 р. говориться, що _____ Данило Галицький під час _____ з королем був одягнений в кожух, обшитий золотими плоскими мережками.

Заповніть пропуски в текстах та перекладіть на українську мову

paper, English, celebrate, rich, prominent, run away, family, clerk, learn about, get through, marriage, being, writing, miserable, speak, writer, want, seek, possible, gifted, upper, jailed, teens, catch, win, give, permanent, future, bushy, colours, may, funny, twinkle, handsome, clean, stock, novels, truth, typical, extraordinary, friends, parties, old.

Charles Dickens is the most ____ in ____ literature. His ____ such as *Great Expectations*, *Oliver Twist* and *A Christmas Carol*, have continued to shape the way in which we ____ the Victorian Era, how we ____ Christmas, and even how we ____ - there are a number of words and phrases which Dickens is credited with either inventing or popularising.

Forget the idea that Dickens was always a ____, benevolent Victorian. He was born in 1812, the son of John and Elizabeth Dickens. John was a ____ in the Royal Navy, and to give you an idea of what sort of job that was, in *A Christmas Carol*, the long suffering Bob Cratchit is a clerk. The ____ moved around a lot in Dickens's youth, from Portsmouth, to Kent, to London. John was getting deeper and deeper into debt, and the family were literally ____ from their creditors. Finally, in 1824 their debts caught up with them, and John Dickens was ____ in Marshalsea Prison, along with his wife and most of his family.

Like most people in their ____ and early twenties, Dickens did not know what he ____ to do with his life. But, perhaps as a result of his ____ youth, he did know that he wanted to be somebody. He ____ fame. Initially he decided to try his hand at acting. This was a ____ prospect, as he was a ____ actor, and he was able to ____ an audition at the Covent Garden Theatre. He missed the audition when he ____ a heavy cold, but he gave up on acting as a career for a very different reason.

Dickens ____ with a woman called Maria Beadnell. Her family were ____ class, and they disapproved of her ____ with an aspiring actor - actors being seen as of a low social status. To try and ____ her family, and also to make ends meet, he got a ____ job working in a law office.

This never did ____ him the hand of Maria Beadnell, but it did open the door of ____ for him. His gift for writing meant that he was able to take on ____ work as a parliamentary reporter and journalist, which in turn led to his ____ a novelist. He may not have initially set out to become an author, but it sure worked out for him in the ____!

As soon as you think of Charles Dickens, you ____ imagine a black-and-white image of an ____ man with a great ____ beard. Indeed, people who have not read

Dickens's novels often think of him as a dull, or very ____ Victorian writer. This could not be further from the ____! As well as breathing huge amounts of hilarity into all of his ____, Dickens was a ____ and gregarious person. He loved bright ____, and gaudy patterns. He dressed quite ____, and was a bit of a dandy. His cellar was always well ____ with wines and spirits, while Charles and Catherine loved to throw out ____ for their ____ and family. Portraits of Dickens in his twenties and thirties show a ____ man who is ____ shaven, with long locks of hair, and an ambitious ____ in his eye.

Hard, lifestyle, needed, wake up, adults, asleep, drugs, cases, disorder, mental (2x), decrease, tired, points, short, cause (2x), shifts, last, dramatic, result, active, dreams, health, feeling, health, connected.

Insomnia is a common ____ disorder that can make it ____ to fall asleep, hard to stay ____, or cause you to ____ too early and not be able to get back to sleep. You may still feel ____ when you wake up. Insomnia can ____ not only your energy level and mood but also your ____, work performance and quality of life. How much sleep is ____ varies from person to person, but most ____ need seven to eight hours a night. At some ____, many adults experience ____-term (acute) insomnia, which lasts for days or weeks. It's usually the ____ of stress or a ____ event. But some people have long-term (chronic) insomnia that ____ for a month or more. Insomnia may be the primary problem, or it may be associated with other ____ conditions or medications.

Insomnia can result from a range of physical and ____ factors. Often, the ____ is a temporary problem, such as short-term stress. In some other instances, insomnia stems from an underlying medical condition. Common ____ include: having jet lag, switching ____ at work, or ____ with any other changes to the body's internal clock; the ____ being too hot, cold, or noisy, or the ____ being uncomfortable; getting too ____ physical exercise; having night terrors or bad ____; using recreational ____, such as cocaine or ecstasy. In some ____, stress or a mental ____ issue is responsible for insomnia. A person may be experiencing: depression, anxiety, bipolar disorder, schizophrenia.

Conduct, rapidly, consequences, communication, alter, much, hard, bad, technology, smart, use, excessive, concern, victim, impact, generations

In the past few decades, technology grows _____. And the use of technology is also increased _____. It _____ the life of people and changes the way of their learning, thinking, and _____. It plays a major role in society, and now it is very _____ to imagine the life without technology. Both technology and society are co-related, co-dependent, co-influence with each other. Technology lays an _____ on society, including the potential for society to progress or decline, in both good and _____ manner. Our society is shaped by technology, which has both beneficial and harmful _____. Human societies and technology have grown inextricably linked since technical systems like _____ phones, computers, TV, etc. are produced by humans and reflect the very basis of a population's needs and lifestyle. Although _____ improves the lifestyle of human being, it also a major _____ for the future _____. Nowadays, people are excessively _____ technology which reduce their physical activities that directly effect their health.

Also, due to _____ use of technology there are so many cybercrimes happening in which someone steals the identity or personal information of the _____, such as Unique ID number, PAN number, Debit Card, etc., and uses it to _____ a crime or perpetrate fraud without our permission.

Визначте та проаналізуйте лексико-граматичні явища та трансформації у наступних уривках:

<i>Творець. Молодець. Надпотужний гравець. MacBook Pro, турбозаряджений чипом M2 Pro або M2 Max, демонструє ще більшу потужність та ефективність, ніж будь-коли. Він забезпечує неймовірну продуктивність незалежно від того, чи підключений до живлення, і ще довше працює від акумулятора. У поєднанні із приголомшливим дисплеєм Liquid Retina XDR і всіма потрібними вам портами – це професійний ноутбук, на який ви так довго чекали.</i>	<i>Mover. Maker. Boundary breaker. Supercharged by M2 Pro or M2 Max, MacBook Pro takes its powers and efficiency further than ever. It delivers exceptional performance whether it's plugged in or not, and now has even longer battery life. Combined with a stunning Liquid Retina XDR display and all the ports you need – this is a pro laptop without equal.</i>
--	--

Дивовижний новий спосіб взаємодії з вашим iPhone. Сенсаційна функція безпеки, що розроблена задля порятунку життя. Інноваційна камера 48 Мп для неймовірної деталізації. Усе це працює на приголомшливому чипі для смартфона.	A magical new way to interact with iPhone. Groundbreaking safety features designed to save lives. An innovative 48 MP camera for mind-blowing detail. All powered by the ultimate smartphone chip.
Міністерство закордонних справ рішуче засуджує черговий запуск міжконтинентальної балістичної ракети, яка впала на території виключної економічної зони Японії. Відверто провокативні дії та погрози застосування сили, до яких знову вдається керівництво північнокорейського режиму, порушують відповідні резолюції Ради Безпеки ООН та міжнародне право. Вони є неприпустимими. Міжнародна спільнота має консолідовано і рішуче відреагувати на дії, які несуть загрозу не тільки стабільності регіону, але й безпеці в усьому світі. Незаконні ядерна та ракетна програми мають бути зупинені.	The Ministry of Foreign Affairs strongly condemns another launch of an intercontinental ballistic missile, which landed in Japan's exclusive economic zone. Grossly provocative actions and the threats to use force, which the leadership of the North Korean regime once again resorts to, violate the relevant resolutions of the UN Security Council and the international law. Such actions are unacceptable. The international community must react in a consolidated and decisive manner to the actions that threaten not only the stability of the region, but also the security of the whole world. Illegal nuclear and missile programs must be discontinued.
Зігнувшись під вагою рюкзаків, обливаючись потом, вони рушили схилом, порослим сосняком. Молодий не бачив стежки, але вони йшли весь час угору, беручи трохи вбік, потім перебрали неглибокий струмок, і старий, не зупиняючись, поліз просто вгору, понад кам'янистим руслом. Схил став	Bending under the weight of the packs, sweating, they climbed steadily in the pine forest that covered the mountainside. There was no trail that the young man could see, but they were working up and around the face of the mountain and now they crossed a small stream and the old man went steadily on ahead up the edge of the rocky

крутіший, і йти було ще важче; нарешті попереду виросла зовсім прямовисна гранітна скеля, з якої струмок зривався вниз; тут старий зупинився і зачекав на свого супутника.	stream bed. The climbing now was steeper and more difficult, until finally the stream seemed to drop down over the edge of a smooth granite ledge that rose above them and the old man waited at the foot of the ledge for the young man to come up to him.
Ансельмо був добрий провідник і вмів ходити в горах. Робертові Джордану й самому не бракувало витривалості, однак після сьогоденішнього переходу,— а вони вирушили ще вдосвіта,— він переконався, що старий може загнати його до смерті. Досі Роберт Джордан довіряв Ансельмо в усьому, хоч і не знав, які в нього погляди, бо ще не траплялося нагоди перевірити їх. А втім, за свої погляди старий відповідає сам. Ні, не Ансельмо тривожив його, й оце завдання з мостом було не важче, ніж багато попередніх завдань. Він міг знищити будь-який міст, і йому вже доводилося підривати мости всяких розмірів та конструкцій. У рюкзаках було досить вибухівки і всього необхідного, щоб знищити і цей міст, навіть коли він удвічі більший, ніж розповідав Ансельмо, ніж він сам пам'ятає,— Роберт Джордан у 1933 році переходив його, прямуючи до Ла-Гранхи,— ніж сказано було в описі, який Гольц прочитав йому в одній із горішніх	This Anselmo had been a good guide and he could travel wonderfully in the mountains. Robert Jordan could walk well enough himself and he knew from following him since before daylight that the old mao could walk him to death. Robert Jordan trusted the man, Anselmo, so far, in everything except judgment. He had not yet had an opportunity to test his judgment, and, anyway, the judgment was his own responsibility. No, he did not worry about Anselmo and the problem of the bridge was no more difficult than many other problems. He knew how to blow any sort of bridge that you could name and he had blown them of all sizes and constructions. There was enough explosive and all equipment in the two packs to blow this bridge properly even if it were twice as big as Anselmo reported it, as he remembered it when he had walked over it on his way to La Granja on a walking trip in 1933, and as Golz had read him the description of it night before last in that upstairs room

кімнат позавчора ввечері в будинку поблизу Есคอร์іала.	in the house outside of the Escorial.
Ясноволосий хлопчик обережно спустився зі скелі й пробирався до лагуни. Він скинув шкільного светра й волочив за собою в руці, сіра сорочка пристала до тіла, чуб прилип до чола. У смузї потрощених дерев, що довгим шрамом вганялась у джунглі, спека стояла, як у лазні. Він ішов, важко спотикаючись об ліани та повалені стовбури, аж раптом пташка, червоно-жовта з'ява, метнулась угору з відьомським криком; йому луною озвався інший крик: – Гей, почекай-но! Кущі обабіч виламу захиталися, на землю градом сипонули краплі.	The boy with fair hair lowered himself down the last few feet of rock and began to pick his way toward the lagoon. Though he had taken off his school sweater and trailed it now from one hand, his grey shirt stuck to him and his hair was plastered to his forehead. All round him the long scar smashed into the jungle was a bath of heat. He was clambering heavily among the creepers and broken trunks when a bird, a vision of red and yellow, flashed upwards with a witch-like cry; and this cry was echoed by another. "Hi!" it said. "Wait a minute!"
Ральф обережно виплутався і крадькома прослизнув між гілками. Коли за мить сопіння товстуна залишилося позаду, він поспішив до останньої перепони між ним та лагуною. Переліз через повалений стовбур і вийшов із джунглів. Берег наїжачився кронами пальм, наче пір'ям. Вони стояли чи нахилялися, вигиналися проти ясного неба, а їхні зелені пера здіймалися на сто футів над землею. Земля під ними, поросла колючою травою, була розпанахана корінням повалених дерев, укрита гнилими кокосовими горіхами та молодими паростками. Ззаду стояла темна	Ralph disentangled himself cautiously and stole away through the branches. In a few seconds the fat boy's grunts were behind him and he was hurrying toward the screen that still lay between him and the lagoon. He climbed over a broken trunk and was out of the jungle. The shore was fledged with palm trees. These stood or leaned or reclined against the light and their green feathers were a hundred feet up in the air. The ground beneath them was a bank covered with coarse grass, torn everywhere by the upheavals of fallen trees, scattered with decaying coconuts and palm saplings. Behind this was the darkness of the forest proper and the

стіна лісу і відкривався простір виламу. Ральф сперся рукою на сірий стовбур і мружив очі від мерехтіння води. Там, де за милю від берега, біла піна кипіла навколо коралового рифу, далі слалася темна синява відкритого моря. Оточена нерівною дугою коралового рифу, лагуна лежала тихо, наче гірське озеро, мінячись усіма відтінками голубого, сіро-зеленого, бузкового. Смужка піску між пальмовою терасою та морем бігла тонкою лукою невідь-куди й тільки де у безмежжі ліворуч від Ральфа пальми, вода та берег зливалися в одну цятку; і майже видима для ока плавала навколо спека.	open space of the scar. Ralph stood, one hand against a grey trunk, and screwed up his eyes against the shimmering water. Out there, perhaps a mile away, the white surf flinked on a coral reef, and beyond that the open sea was dark blue. Within the irregular arc of coral the lagoon was still as a mountain lake--blue of all shades and shadowy green and purple. The beach between the palm terrace and the water was a thin stick, endless apparently, for to Ralph's left the perspectives of palm and beach and water drew to a point at infinity; and always, almost visible, was the heat.
Він сплигнув з тераси. Чорні черевики глибоко вгрузли в пісок, його обдало жаром. Він відчував вагу свого одягу, люто скинув черевики, рвучко зірвав шкарпетки на еластичних гумках. Потім вискочив назад на терасу, скинув сорочку і застиг поміж кокосових горіхів – великих, наче людські черепи; зелені тіні пальм та лісу ковзали по його спині. Він розстебнув блискавку на поясі, стяг із себе штани та трусики і стояв голий, вдивляючись у сліпучий берег та воду.	He jumped down from the terrace. The sand was thick over his black shoes and the heat hit him. He became conscious of the weight of clothes, kicked his shoes off fiercely and ripped off each stocking with its elastic garter in a single movement. Then he leapt back on the terrace, pulled off his shirt, and stood there among the skull-like coconuts with green shadows from the palms and the forest sliding over his skin. He undid the snake-clasp of his belt, lugged off his shorts and pants, and stood there naked, looking at the dazzling beach and the water.
Був він нівроку величенький – дванадцять років з гаком, і черевце	He was old enough, twelve years and a few months, to have lost the prominent

не випирало по-дитячому, але не такий ще великий, аби набути незграбності підлітка. Розвинені, широкі плечі показували, що з нього міг би вийти боксер, та в його погляді й уотах була лагідність, за якою не крилося диявольське нутро. Він м'яко поплескав долонею по пальмовому стовбурі й, змушений нарешті повірити в реальність острова, знову щасливо засміявся і став на голову. Легко перевернувся на ноги, стрибнув на берег, упав на коліна й сипонув собі на груди дві жмені піску. Тоді знову сів і глянув на воду збудженим, сяйним поглядом.	tummy of childhood and not yet old enough for adolescence to have made him awkward. You could see now that he might make a boxer, as far as width and heaviness of shoulders went, but there was a mildness about his mouth and eyes that proclaimed no devil. He patted the palm trunk softly, and, forced at last to believe in the reality of the island laughed delightedly again and stood on his head. He turned neatly on to his feet, jumped down to the beach, knelt and swept a double armful of sand into a pile against his chest. Then he sat back and looked at the water with bright, excited eyes.
За плитою були інші дива. Якась божественна сила – мабуть, тайфун або шторм, як той, що кинув їх на цей острів, – розділила пісок посередині лагуни, і в березі утворився довгий, глибокий ставок, який закінчувався високим уступом рожевого граніту у відлеглому кінці. Ральф, уже колись обдурений позірною глибиною такого самого берегового ставка, приготувався до нового розчарування. Але на цьому острові все було справжнє, і дивовижний ставок, до якого море досягало тільки в час найбільшого припливу, був такий глибокий, що вода з одного боку здавалася темно-зеленою. Ральф уважно оглянув усі тридцять ярдів поверхні ставка, а тоді пірнув. Вода виявилася	Beyond the platform there was more enchantment. Some act of God--a typhoon perhaps, or the storm that had accompanied his own arrival--had banked sand inside the lagoon so that there was a long, deep pool in the beach with a high ledge of pink granite at the further end. Ralph had been deceived before now by the specious appearance of depth in a beach pool and he approached this one preparing to be disappointed. But the island ran true to form and the incredible pool, which clearly was only invaded by the sea at high tide, was so deep at one end as to be dark green. Ralph inspected the whole thirty yards carefully and then plunged in. The water was warmer than his blood and he might have been swimming in a huge bath.

теплішою за тіло, він наче плавав у величезній ванні.	
Ральф відняв мушлю від губів. – Ого! Голос його видався шепотом після оглушливого звуку рога. Він приклав ріг до рота, набрав повні груди повітря, дмухнув сильніше, і вища на октаву нота зазвучала суремним ревом ще пронизливіше, ніж доти. Роха щось кричав, його лице світилося, окуляри зблискували. Верещали птахи, дрібні звірятка кидалися врозтіч. Ральф подув легше; нота впала на октаву, звук глухо мгикнув і скінчився шурхотом повітря. Ріг обернувся мовчазним, блискучим іклом; обличчя в Ральфа потемніло з натуги; тим часом повітря над островом повнилося пташиним гамором і дзвеніло луною.	His ordinary voice sounded like a whisper after the harsh note of the conch. He laid the conch against his lips, took a deep breath and blew once more. The note boomed again: and then at his firmer pressure, the note, fluking up an octave, became a strident blare more penetrating than before. Piggy was shouting something, his face pleased, his glasses flashing. The birds cried, small animals scuttered. Ralph's breath failed; the note dropped the octave, became a low wubber, was a rush of air. The conch was silent, a gleaming tusk; Ralph's face was dark with breathlessness and the air over the island was full of bird-clamor and echoes ringing.
Гобіти — непомітний, але дуже давній народ. Колись були вони набагато численніші, ніж тепер, бо люблять мир та спокій, а ще добре оброблену землю, і нема для них нічого приємнішого за впорядковану й доглянуту сільську місцевість. Ніколи не цікавили їх машини, складніші за ковальський міх, водяний млин або ткацький верстат, хоч узагалі вони досить вправні ремісники. Навіть у прадавні часи вони почувалися	Hobbits are an unobtrusive but very ancient people, more numerous formerly than they are today; for they love peace and quiet and good tilled earth: a well-ordered and well-farmed countryside was their favourite haunt. They do not and did not understand or like machines more complicated than a forge-bellows, a water-mill, or a hand-loom, though they were skillful with tools. Even in ancient days they were, as a rule, shy of ‘the Big Folk’, as they call us, and now they avoid us with

ніяково перед "Великим людом", або "здоровилами", як вони звуть людей, а нині зустрітися з ними й зовсім не проста річ. Вони схильні до огрядності, не люблять зайвого клопоту, але мають чутливий слух, гострий зір та вміють рухатися швидко й спритно. Здавна навчилися вони тихо й непомітно зникати, коли якийсь здоровило несподівано вламувався, куди його не запрошували. До того меткі вони зробилися, що людям те стало здаватися чарами. Але ж насправді гобіти ніколи не вдавалися до чарів; усе, що вони вміють, — то результат виключно доброго навчання. Завдяки вмінню, що переходило з покоління в покоління, безперервним вправам та близькості до землі вони досягли рівня, недосяжного для племені високорослих та незграбних.	dismay and are becoming hard to find. They are quick of hearing and sharp-eyed, and though they are inclined to be fat and do not hurry unnecessarily, they are nonetheless nimble and deft in their movements. They possessed from the first the art of disappearing swiftly and silently, when large folk whom they do not wish to meet come blundering by; and this art they have developed until to Men it may seem magical. But Hobbits have never, in fact, studied magic of any kind, and their elusiveness is due solely to a professional skill that heredity and practice, and a close friendship with the earth, have rendered inimitable by bigger and clumsier races.
Два доми, рівно поважані й славні, в Вероні красній, місці наших дій, знов починають свої чвари давні й чужою кров'ю кроплять розлад свій. З лон тих домів — рокована, нещасна коханців пара у життя іде, і їх загибель — люта, передчасна — край ворожнечі батьківській кладе. Любов, що їм життя розбити має, і довга ворожнеча двох родин, що тільки з смертю їх дітей сконає, за дві години наш перейдуть кін.	Two households, both alike in dignity, In fair Verona, where we lay our scene, From ancient grudge break to new mutiny, Where civil blood makes civil hands unclean. From forth the fatal loins of these two foes A pair of star-cross'd lovers take their life; Whose misadventured piteous overthrows Do with their death bury their parents' strife.

Прислухайтесь ж вухом небайдужим, ми працею всі вади надолужим.	The fearful passage of their death- mark'd love, And the continuance of their parents' rage, Which, but their children's end, nought could remove, Is now the two hours' traffic of our stage; The which if you with patient ears attend, What here shall miss, our toil shall strive to mend.
Я відплив з Бангкока на старенькому суденці водотоннажністю чотириста-п'ятсот тонн. У сірому салоні, який одночасно правив за їдальню, стояли два вузьких столи, що простягнулися уздовж усієї його довжини з обертальними стільцями обабіч. У глибині корабля містилися дуже брудні каюти. По підлозі бігали таргани, і навіть якщо ви людина урівноважена, то навряд чи збережете спокій, коли, підійшовши до умивальника, щоб помити руки, несподівано побачите великого таргана, який повагом виповзає вам назустріч.	I left Bangkok on a shabby little ship of four or five hundred tons. The dingy saloon, which served also as dining- room, had two narrow tables down its length with swivel chairs on both sides of them. The cabins were in the bowels of the ship and they were extremely dirty. Cockroaches walked about on the floor and however placid your temperament it is difficult not to be startled when you go to the wash-basin to wash your hands and a huge cockroach stalks leisurely out.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Англо-український фразеологічний словник [Текст] / [укл. К.Т. Баранцев]. К.: „Знання”, 2005. 1056 с.
2. Гудманян А. Г. Основи перекладознавства : навчальний посібник А. Г. Гудманян, А. В. Сітко, Г. Г. Єнчева. Вінниця: Нова Книга, 2020. 352 с.
3. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. Львів: Вид-во при Львівському держ. унів-ті, 1989. 250 с.
4. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1 : пер. з англ. / за ред.: Івз Гамбієра та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченко та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 560 с.
5. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 2 : пер. з англ. / за ред.: Іва Гамб’є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченко та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 280 с
6. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : навчальний посібник. Вид. 5-те, випр. Вінниця : Нова Книга, 2018. 656 с.
7. Карабан В. І. Практика перекладу публіцистичних текстів (англо-укр. та укр.-англ. напрямки) : [посібник для студ. вищих навч. закладів, які навчаються за спец. “Переклад (англ. мова)”] / Карабан В. І., Панасьєв О. М. ; за ред. Карабана В. І. Вінниця: Нова Книга, 2017. 368 с.
8. Карабан В.І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову / В.І.Карабан, Дж. Мейс. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
9. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: Навчальний посібник. К.: Юніверс, 2002. 280 с.
10. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства: Навч. Посібник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 515 с.
11. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов: Навч. Посібник. Вінниця: Нова Книга, 2003. 459 с.
12. Літвіняк О. В. Збірник вправ для занять з усного перекладу: англо-українська мовна пара. Вінниця: Нова Книга, 2019. 232 с.
13. Максимов С.Є. Сучасні лексичні галузеві новоутворення як проблеми перекладу[Текст]/С.Є. Максимов // Вісник Київського міжнародного ун-ту. Сер. Іноземна філологія. Вип. 1. К.: Правовіджерела, 2002. С. 67- 71.
14. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українськомови). К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. 122 с.
15. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). К. : Ленвіт, 2006. 157 с.
16. Черноватий Л.М. Переклад англійської громадсько-політичної літератури / Л.М. Черноватий. В.І. Карабан. Вінниця: Нова книга, 2006. 272 с.
17. Черноватий Л.М. Переклад англійської юридичної літератури:

- навчальний посібник / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, Ю. П. Іванко, І. П. Ліпко Вид. 4-те, випр. і. доповн. Вінниця: Нова Книга, 2017. 280 с.
18. Clark S., Poynton G. Word for Word. Oxford: Oxford University Press, 2003. 250 p.
19. Hutchins, W.J. Early Years in Machine Translation: Memoirs and Biographies of Pioneers. Amsterdam: John Benjamins, 2000. 543 p.
20. Kasparek, Christopher, "The Translator's Endless Toil". The Polish Review. Vol. XXVIII. No. 2, 1983. PP.84-87.
21. Korunets' I.V. Theory and Practice of Translation. Vinnytsia: New Book, 2000. 448 c.
22. Longman Dictionary of Contemporary English. Harlow: Pearson Education Ltd., 2003. 1950 p.
23. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Oxford: Macmillan Publishers Ltd., 2002. 1692p.
24. Miram G.E., Daineko V.V., Taranukha L.A., Gryshchenko M.V., Gon O.M. Basic Translation. Київ: Ельга Ніка-Центр, 2003.;
25. Snell-Hornby, M. The Turns of Translation Studies: New Paradigms or Shifting Viewpoints? [Text]/M.Shell-Hornby. Philadelphia: John Benjamins, 2006. 133 p

Інформаційні ресурси

1. Тлумачний словник та тезаурус У. Вебстера <http://www.merriam-webster.com>
2. Словник сучасної англійської мови видавництва Longman <http://www.ldoceonline.com>
3. Британська енциклопедія <http://www.britannica.com/>
4. Вікіпедія http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page
5. Interpreter Training Resources
<http://radugaslov.ru/abbyy.htm><http://www.lingvoda.ru/dictionaries/index.asp>